

decessit: avus *Annius Verus* item consul, & præfectus urbi, adscitus in patritios à principibus *Vespasiano*, & *Tito* censoribus: patruus *Annius Libo* consul: amita *Galeria Faustina Augusta*: mater *Domitia Calvilla*, *Calvisii Tulli* bis consulis filia: proavus paternus *Annius Verus prætorius* ex *Succubitano* municipio ex *Hispania* factus senator: proavus maternus *Catilius Severus*, bis consul, & præfectus urbi: avia paterna *Rupilia Faustina*, *Rupilii Boni* consularis filia, fuere; Natus est *Marcus Romæ sexto Cal. Majas* in monte *Cælio* in hortis, avo suo iterum, & *Augure Coss.* Cujus familia in originem recurrens, à *Numa* probatur sanguinem trahere, ut *Marius Maximus* docet. Item à *Rege Salentino Malennio*, *Desunni* filio, qui *Lupios* condidit. Educatus est in eoloco, in quo natus est, & in domo avi sui *Veri* juxta ædes *Laterani*. Habuit & sororem natu minorem *Anniam Cornificiam*: uxorem *Anniam Faustina* consobrinam suam. *M. Antonius* principio avi sui nomen habuit, & *Catili Severi* materni proavi. Post excessum vero patris ab *Adriano* *Annius Verissimus* vocatus est: post virilem autem togam, *Annius Verus*, patre mortuo, ab avo paterno adoptatus est, & educatus. Fuit à prima ætate gravis. At ubi egressus est annos, qui nutricum foventur auxilio, magnis præceptoribus traditus ad *Philosophiæ* scita pervenit. Usus est magistris ad prima elementa *Euphorione* literatore, & *Gemino* comædo, musico *Androne*, eodemque geometra: quibus omnibus ut disciplinarum autoribus plurimum detulit. Usus præterea grammaticis, *Græco*, *Alexandro*; quotidianis *Latinis*, *Trosio Apro*, & *Pollione*, & *Eutychio Proculo Siccensi*. Oratoribus usus est, *Græcis*, *Annio Marco*, *Caninio Celere*, & *Herode Attico*: *Latino Frontone Cornelio*. Sed multum ex his *Frontoni* detulit, cui & statuam in senatu petiit: *Proculum* vero usque ad proconsulatum provexit, oneribus in se receptis. *Philosophiæ* operam vehementer dedit, & quidem adhuc puer. Nam duodecimum annum ingressus, habitum *Philosophi* assumpsit: & deinceps tolerantiam, quum studeret in pallio, & humi cubaret, vix autem matre agente, instrato pellibus lectulo accubaret. Usus est etiam *Commodo* magistro, cujus ei affinitas fuerat destinata. Usus est & *Apollonio Chalcedonio* *Stoico* *Philosopho*. Tantum autem studium in eo *Philosophiæ* fuit, ut adscitus jam in *Imperatoriam* dignitatem, tamen domum *Apollonii* discendi causa veniret. Audivit & *Sextum Chæronensem*, *Plutarchi* nepotem: *Junium Rusticum*, *Claudium Maximum*, & *Cinnam Catulum*, *Stoicos*. *Peripateticæ* vero studiosos audivit *Claudium Severum*, & præcipue *Junium Rusticum*; quem & reveritus est, & sectatus: qui domi, militiæque pollebat, *Stoicæ* disciplinæ peritissimum, cum quo omnia communicavit publica, privataque consilia: cui etiam ante præfectos prætorio semper osculum dedit: quem & consulem iterum designavit, cui post obitum à senatu statuas postulavit. Tantum autem honoris magistris suis detulit, ut imagines eorum aureas in larario haberet, ac sepulcra eorum aditu, hostiis, floribus semper honoraret. Studuit & juri &c. Hæc ex *Julio Capitolino*, ejus vitæ scriptore, omnium accuratissimo, transcribere placuit, in quo reliqua ad ejus præclaram philosophicam, & omni virtute decoratam vitam spectantia, videre est.

Addam ex eodem *Capitolino* quæ potiora visa sunt. Quum frugi esset sine contumacia, verecundus sine ignavia, sine tristitia gravis. His ita se habentibus, quum post obitum *L. Cæsaris* *Adrianus* successorem imperii quæreret, nec idoneus, utpote decem & octo annos agens, *Marcus* haberetur, amita *Marci* virum *Antoninum Pium* *Adrianus* ea lege in adoptionem legit, ut sibi *Marcum Pium* adoptaret: ita tamen, ut & *Marcus* sibi *Lucium Commodum* adoptaret. Sane ea die, qua adoptatus est *Verus*, in somnis humeros eburneos habere vidit: sciscitatusque an apti essent oneris ferundo, solito reperit fortiores. Ubi autem compe-

rit,

rit, se ab Adriano adoptatum, magis est deterritus, quam lætatus: jussusque in Adriani privatam domum migrare, invitus de maternis hortis recessit. Quumque ab eo domestici quærerent, cur tristis in adoptionem regiam transferret, disputavit quæ mala in se contineret imperium. Tunc primum pro Annio Aurelius cœpit vocari, quod in Aureliam, hoc est, Antonini, adoptionis jure transisset &c. Post excessum divi Pii à Senatu coactus regimen publicum capere, fratrem sibi participem in imperio designavit, quem Lucium Aurelium Verum Commodum appellavit, Cæsaremque, atque Augustum dixit, atque ex eo pariter cœperunt Remp. regere. Tuncque primum Romanum imperium duos Augustos habere cœpit. . . . Dabat se totum Marcus & Philosophiæ, amorem civium affectans. Sed interpellavit istam felicitatem, securitatemque Imperatoris prima Tiberis inundatio, quæ sub illis gravissima fuit: quæ res & multa Urbis ædificia vexavit, & plurimum animalium interemit, & famem gravissimam peperit. Quæ omnia mala Marcus, & Verus sua cura, & præsentia temperarunt. . . . Erat autem ipse tantæ tranquillitatis, ut vultum nunquam mutaverit mœrore, vel gaudio, Philosophiæ deditus Stoicæ, quam & per optimos quosque magistros acceperat, & undique ipse collegerat.

Ad cæteras ejus virtutes accedunt sequentes. Pater Patriæ appellatus à Senatu, hunc honorem ad Veri fratris sui adventum distulit. Hinc ubi Verus e Syria victor rediit, Patris Patriæ nomen ambobus decretum est. Contra vero Lucius Verus petiit, ut secum Marcus triumpharet, & Marci filii Cæsares appellarentur. Multas leges condidit: Senatus auctoritatem reddidit amplio-rem, nec quemquam in eum ordinem legit, nisi quem ipse bene scisset. Hoc quoque Senatoribus detulit, ut quoties de eorum capite esset judicium, secreto pertractaret. Semper autem, cum potuit, Senatui, Comitibus etiam usque ad noctem interfuit; neque unquam e Curia recessit, nisi Consul dixisset: *Nihil vos moramur, Patres conscripti*. Judiciariæ rei singularem diligentiam adhibuit: nam & Fastis dies judicarios addidit. Cavet sumptibus publicis: ac falsos delatores notâ signavit: delationes vero, quibus fiscus augetur, contempsit. Frumentariæ etiam rei optime consuluit; atque Italicis civitatibus famis tempore frumentum ex Urbe donavit. Vias Urbis, & itinerum diligenter curavit. Eos, qui ultra vectigalia quicquam acciperent, à præfecto Urbis, vel curatoribus viarum puniendos sancivit. Addam quod habet Xiphilinus ex Dione, quo insignis Marci de publicis studiis cura probatur: *Marcus postquam Athenas venit, initiatusque fuit, magnos honores tribuit Atheniensibus, quorum in urbe doctores omnis doctrinæ annua mercede conductos constituit ad omnium gentium utilitatem*. Imperator cum esset, ac omnium dominus, omnia non sua, sed Senatus, ac populi esse dicebat; quod ex eodem Xiphil. hic adnotandum: *Marcus pecuniam ex ærario petivit à Senatu, non quod ea non esset in principis potestate, sed quod diceret, eam, cæteraque omnia esse Senatus, populique Romani*. Non enim, inquit (id dicebat in Senatu) usque adeo nihil habemus proprium, ut etiam vestras ædes habitemus. Et ut verbo rem absolvam, per omnia moderatissimus, Sanctissimis legibus, diligentia, & vigilantia in regimine adhibitis, ac optimis suis moribus, fecit ex malis bonos, ex bonis optimos.

De bello Germanico, Parthico, Marcomannico, & Victoalorum feliciter acto, & ut Pannonias, Marcomannis, Sarmatis, Wandalis, & Quadis extinctis, servitio liberaverit; vide Marci vitæ scriptores, ac potissimum sæpe citatum Jul. Capitolinum, ex quo exemplum eximie pietatis in populos, in Marcomannico bello ostensum, transcribam: *Quum autem ad hoc bellum omne ærarium exhausisset suum, neque in animum induceret, ut extra ordinem provincialibus aliquid imperaret; in foro Divi Trajani auctorem ornamentorum imperia-*

perialium fecit, vendiditque aurea pocula, & crystallina, & myrrhina, vasa etiam regia, & vestem uxoriâ sericam, & auratam, gemmasque etiam, quas multas in repostorio sanctiore Adriani repererat: & per duos quidem menses hæc venditio celebrata est; tantumque auri redactum, ut reliquias belli Marcomannici ex sententia persecutus, postea dederit potestatem emtoribus, ut si quis vellet emta reddere, atque aurum recipere, sciret licere. Nec molestus ulli fuit, qui vel non reddidit emta, vel reddidit.

Erat famæ suæ curiosissimus, & requirens ad verum quid quisque de se diceret, emendans quæ bene reprehensa viderentur. . . . Semper sane cum optimatibus non solum bellicas res, sed etiam civiles, priusquam faceret aliquid, contulit. Denique sententia illius præcipua semper hæc fuit: *Æquius est, ut ego tot, & talium amicorum consilium sequar, quam ut tot, & tales amici meam unius voluntatem sequantur.* Sane quia durus videbatur ex Philosophiæ institutione Marcus ad militiæ labores, atque ad omnem vitam graviter carpebatur: sed male loquentium dictis vel literis, vel sermone respondebat. . . . Erat mos iste Antonino, ut omnia crimina minore supplicio, quam legibus plecti solent, puniret: quamvis nonnunquam contra manifestos, & gravium criminum reos inexorabilis permaneret. Capitales causas hominum honestorum ipse cognovit, & quidem summa æquitate, itaut prætorem reprehenderet, qui cito reorum causas audierat, juberetque illum iterum cognoscere, dignitatis eorum interesse dicens, ut ab eo audirentur, qui pro populo judicaret. . . . Omnibus orientalibus provinciis carissimus fuit: apud multas etiam Philosophiæ vestigia reliquit: Apud Ægyptios civem se egit, & Philosophum. Cum autem Avidius Cassius, pro Romana Rep. in oriente bellum gerens, à Marco imperante defecisset, ac se Imperatorem appellasset; Marcus non satis defectione Cassii motus est, nec in ipsum sæviit, sed per Senatum hostis est judicatus, bonaque ejus proscripta per ærarium publicum. Quare nec exultavit interfectione Cassii, caputque ejus Romam delatum humari jussit. Ipsum enim per clementiam occidi passus est, non jussit: imo & doluit extinctum Cassium, dicens, voluisse se sine Senatorio sanguine imperium transigere. Talis denique hujus magni Principis, & Philosophi vita fuit, ut veterem illam Platonis sententiam, quam semper in ore habebat, veram ostenderet: *Flores Civitates, si aut Philosophi imperarent, aut Imperatores philosopharentur.* Petiit à Senatu, ut Faustinae uxori suæ, quam in radicibus montis Tauri in vico Halalæ subito morbo exanimatam amiserat, honores, ædesque decernerentur; eamque laudavit, ejus impudicitiam vel nesciens, vel dissimulans: ac vicum, in quo obierat, coloniam fecit, & ædem illi extruxit; novasque puellas, Faustianas appellatas, in ejus honorem instituit: atque gavisus est, ipsam à Senatu Divam Faustinam appellatam fuisse.

Tandem de ejus morte hæc ex Capitolino addenda: *Quum ægrotare cœpisset, filium advocavit, atque ab eo primum petiit, ut belli reliquias non contemneret, ne videretur Remp. prodere. . . . Deinde abstinuit cibo, potuque, mori cupiens, auxitque morbum. Sexta die, vocatis amicis, & ridens res humanas, mortem autem contemnens, dixit ad amicos: Quid me fletis, & non magis de pestilentia, & communi morte cogitatis? Et quum illi vellent recedere, ingemiscens ait: Si jam me dimittitis, vale vobis dico, vos præcedens. Et quum ab eo quæreretur, cui filium commendaret, ille respondit: Vobis, si dignus fuerit, & Diis immortalibus. Exercitus, cognita mala valetudine, vehementissime dolebant, quia illum unice amabant. Septima die gravatus est, & solum filium admisit: quem statim dimisit, ne in eum morbus transiret. Dimisso filio, caput operuit quasi volens dormire: Sed nocte animam*

efflavit. Fertur, illum mori voluisse, quum filium talem videret futurum, qualis extitit post ejus mortem, ne, ut ipse dicebat, similis Neroni, Caligulae, & Domitiano esset. Hunc autem Commodum Antoninum ejus filium, & Successorem, & quem duobus annis ante mortem consortem regni fecit, non de eo natum ferunt, sed de adulterio unde & fabellam de hac re commenti sunt, quam vide apud cit. Capitolinum.

De ingenti post mortem Marci luctu, ac summis honoribus ei à Senatu, populoque delatis, hæc habet cit. autor. Quum igitur in amore omnium imperasset, atque ab aliis modo frater, modo pater, modo filius, ut cujusque ætas sinebat, & diceretur, & amaretur, decimo octavo anno imperii sui, sexagesimo, & primo vitæ diem ultimum clausit. Tantusque illius amor eo die regii funeris claruit, ut nemo illum plangendum censuerit, certis omnibus, quod à diis commodatus, ad deos rediisset. Denique priusquam funus conderetur, ut plerique dicunt (quod nunquam antea factum fuerat, neque postea) Senatus, populusque non divisis locis, sed in una sede propitium Deum dixit. Hic sane vir tantus, & talis, ac diis vita, & morte conjunctus, filium Commodum dereliquit: qui si felix fuisset, filium non reliquisset. Et parum sane fuit, quod illi honores divinos omnis ætas, omnis sexus, omnis conditio & dignitas dedit, nisi quod etiam sacrilegus judicatus est, qui ejus imaginem in sua domo non habuit, qui per fortunam vel potuit habere, vel debuit. Denique hodieque in multis domibus M. Antonini statuæ consistunt inter Deos penates: nec defuerunt homines, qui somniis eum multa prædixisse futura, & vera concinuerunt. Unde etiam templum ei constitutum, dati Sacerdotes Antoniniani, & sodales, & flamines, & omnia, quæ de sacratis decrevit antiquitas.

Itaque mortuus est Marcus, omnium hominum, qui unquam principatum tenuerunt, optimus: verum mortis tempus & modus, vitæ, & regni duratio, variant apud ejus vitæ scriptores. Capitolinus, ut diximus, eum vixisse annos 61. imperasse 18. asserit, ac morbo extinctum. Morbo & in Pannonia periisse confirmat Euseb. in Chron. regnasse autem annos 19. & mensem unum. Sed Joh. Xiphilinus ex Dione Nicæo in vita affirmat, eum vixisse annos 58. menses decem, & dies 20. regnasse vero annos decem, & dies undecim: mortuum denique non morbo, sed à Medicis peremptum. Ejus verba sunt: *Sed is decessit e vita 17. Cal. April. non morbo, quo laborabat, sed (ut ego certo accepi) peremptus à Medicis, qui Commodum gratificabantur.* Mortuus traditur ab Euseb. in Chron. a. Chr. 182. ab Hank. vero 180.

Scriptit de Vita sua libros 12. qui libelli revera omnis humanæ Sapientiae sunt apex, & summa, ut ait Casp. Barth. Adversar. l. 60. c. 8. Et Lil. Gyrard. de Poët. Dial. 5. p. 203. *Ejus certe librum Græce scriptum legi, cui titulus. Μακρὸν Ἀντωνίνου ἐκ τῶν κατὰ τὸν αὐτὸν, ex quo variam, & multiplicem illius sapientiam facile colligere possumus: fuit hic unus inter Cæsares omnes æquissimus, ac optimus.* Notandum tamen hoc, quod habet Voss. de Hist. Græc. *Vita illa Marci Antonini, quæ ab Antonino Guevara Mendonensi Episcopo, & Cæsari Carolo V. à consiliis, Hispanice edita est, eaque e lingua in alias permultas translata fuit, nihil Antonini habet; sed tota est supposititia, ac genuinus Guevaræ ipsius fœtus; qui turpiter os oblevit Lectori, plane contra officium hominis candidi, maxime Episcopi. Habet interim plurima lectu nec injucunda: imprimis vero Principi, unde & Horologium Principum inscribitur.* Opus hoc erutum è Palatina Bibliotheca primus in lucem emisit Conradus Gesnerus. Latine vertit Guilielmus Xylander: ejus postea translationem ad incudem revocavit vir clarissimus

simus Mericus Casaubonus, Isaaci filius, eruditas præterea notas, & emendationes addidit. Postea vero recensuit, ac perpetuo commentario illustravit Thomas Gatakerus, vir *χρηστικώτατος* Cantabrig. anno 1652.

Præclari hujus Imperatoris, & Philosophi testimonia plurima sunt apud autores, quorum præcipua hic adducam: Suidas: *Quem facilius est tacite admirari, quam laudare, quod oratio nulla hujus viri virtutibus exæquari possit. Cum enim à prima ætate constantem, & quietam vitam sibi sequendam proposuisset, neque propter metum, neque propter voluptatem, aut lætitiæ vultu mutato unquam est conspectus. Philosophos autem stoicos laudat. Fuit autem illorum imitator non solum vitæ instituto, sed etiam disciplinarum studio.* Isaac Casaub. ad Henr. 4. Franc. Reg. Epist. quam Polyb. præmisit: *Omnium sapientissimus, atque doctissimus M. Antoninus, quem propter assiduam operam studiis navatam, vulgo Historici Philosophum cognominant, in libris aureis de Vita sua &c. Casp. Barth. Adversar. l. 51. Videtur autem summus omnis memoriæ Imperator omnia Hominis, Principis, & Philosophi sua officia, monita, rationes, his libris complexus, nec magnopere tamen ordini studuisse, aut eloquentiæ. Gul. Canter. Nov. Lect. l. 7. c. 1. Imperator optimus, atque idem Philosophus tantus, ut hoc meruerit proprium cognomen. Duodecim conscripsit de Officio suo libros, maximæ pietatis, humanitatis, temperantiæ, eruditionis, aliarum rerum præclararum testes plenissimos, & cum quibus multorum operosa præcepta collata merito sordere possint.*

Illud tamen æterna memoria dignum non omitam, quod Euseb. in Chron. ad an. Chr. 177. & Joh. Xiphilinus ex Dione Nicæo in Vita, notant, Marco in bello contra Germanos, & Sarmatas, accidisse. Marco cum exercitu adversus Quados pugnante, exercitus à Quadis in locis opportunis interclusus est; quumque aquam habere nullo possent modo, solis calore, & siti jam jam periturus videbatur exercitus, qui nec pugnare, nec secedere satis erat. Sed, addit ex Dione Xiphilinus, *Nubes repente ita coactæ sunt, ut maximus imber aquæ ceciderit, non sine Dei beneficio.* Modus autem, quo portentum hoc ad Christianorum preces accidit, talis ab eodem habetur: *Quum Marcus legionem unam haberet ex militibus Melitenes (hi omnes Christum colunt) ad eum præfectus prætorianorum venit, nescientem in illo prælio quid consilii caperet, timentemque toti exercitui, eique fertur dixisse, nihil esse, quod ii, qui Christiani nominantur, precibus impetrare non possint, esseque legionem unam in exercitu hominum hujus generis. Quare cognita, Marcum ab iis petiisse, ut Deo suo supplicarent. Quod quum fecissent, Deum eos exaudisse subito, percussisseque hostes fulmine, ac Romanos pluvia recreasse. His rebus Marcum vehementer obstupefactum, edicto Christianos honore affecisse, ipsamque legionem *Κεραυνοβόλον* (hoc est Fulmina Jaculantem) appellasse, atque his de rebus Epistola Marci extare dicitur. Græci quidem sciunt, eam legionem *Κεραυνοβόλον* appellari, ejusque rei testes sunt; causam vero cur ita appellata sit, non dicunt. Dion addit &c. Idem confirmat Euseb. in Chron. inquit. *Exercitui, qui cum eo in Quadorum regione pugnabat, siti oppresso, pluvia divinitus missa est; cum e contrario Germanos, & Sarmatas fulmina persequerentur, & plurimos eorum interficerent. Extant literæ M. Aurelii gravissimi Imperatoris, quibus illam Germanicam sitim, Christianorum forte militum precationibus impetrato imbri discussam, contestantur.**

Basilidem Scythopolitam, incertæ sectæ Philosophum, hic memorandam duxi, nam M. Antonini tempore Romæ vixit, cui familiaris, & carissimus fuit, ut Gesnerus, & Simlerus ajunt. L. Veri præceptor quibusdam dicitur: sed à Jul. Capitolino non memoratur, Veri etiam præceptorem facit Euseb. in

Chron. ad an. Chr. 150. ubi: *Apollonius Stoicus, natione Chalcidicus, & Basilides Syropolitani* (legendum Scythopolitani) *Philosophi illustres habentur, qui Veri quoque Cæsaris præceptores fuerunt. Sed in nullo vitæ Veri scriptore Basilidis mentio invenitur.*

F A V O R I N U S.

HUic patria Arelas, five Arelate, civitas Galliæ Narbonensis, regum etiam olim sedes: inde profectus Athenis primum docuit, postea Romæ Sec. 2. Adriani scil. Imperat. ævo, cui supra omnes carus fuit, ut ait Ælius Spartianus in Adriano Cæsare: *In summa familiaritate Epicætetum, & Heliodorum Philosophos . . . habuit; præ cæteris, ut multi asserunt, eminente Favorino.* Et ibid. Adriani morem omnibus professoribus contradicendi, quod omnium doctissimus videri ambitione tenebatur, exprimens his verbis: *Et quamvis esset oratione, & versu promptissimus, & in omnibus artibus peritissimus, tamen professores omnium artium semper ut doctior risit, contempsit, obtrivit. Cum his ipsis professoribus, & Philosophis, libris, vel carminibus invicem editis sæpe certavit.* Adriani de quodam Favorini verbo prolato reprehensionem, & Favorini ad amicos, qui eum de silentio in injusta reprehensione objurgabant, lepidum responsum referens, subdit: *Et Favorinus quidem, quum verbum ejus quoddam ab Adriano reprehensum esset, atque ille cessisset, arguentibus amicis, quod male cederet Adriano de verbo, quod idonei autores usurpassent, risum jucundissimum movit. Ait enim: Non recte suadetis, familiares, qui non patimini, me illum Doctiorem omnibus credere, qui habet triginta legiones.*

Quidam asserunt, ipsum Hermaphroditum fuisse, sed rectius alii eum Eunuchum faciunt. Hinc non immerito Favorinum hæc tria miratum asserunt, Quod Gallus quum esset, optime græce loqueretur: Quod eunuchus adulterii accusaretur: & quod Imperator, cui in literariis rebus contrarius erat, ipsum in vivis adhuc detinuerit. Plura scripsit, præcipue *Omnigenas Historicas Sylvas*, à Laërtio, ac sui ævi autoribus allegatas. Favorini præter Philostratum in lib. 1. Vit. Sophist. & Spartian. in Adriano, meminit sæpissime Agellius, ut lib. 12. c. 1. ubi ejus dissertationem narrat, qua nobili feminae suasit, ut liberos, quos peperisset, non nutricum adhibitarem, sed suo sibi lacte aleret, & lib. 14. c. 1. ubi adversus eos, qui Chaldæi appellantur, magos, & divinatores, disserit; & c. 2. in quo ab Agellio ipso de officio judicis consultus loquitur: & lib. 16. c. 3. in quo eum fandi dulcissimum etiam appellat: & lib. 4. c. 1. ubi cum Grammatico quodam jactantiore sermonem habet. Potissimum vero lib. 2. c. 26. ubi Favorini, ac M. Frontonis de generibus colorum, eorumque vocabulis philosophicos sermones narrat, & alibi frequentissime, & semper laudabiliter.

P E R I P A T E T I C I.

M A R C U S P I S O

Nobilis Romanus, Ciceronis & ipse familiaris, qui l. 1. de Nat. Deor. Peripateticorum eo tempore primus & creditus, & habitus, Aristotelis partes contra aliarum Sectarum patronos tuendas suscepit.

XENARCHUS

Natus est Seleuciæ, quæ Ciliciæ in Minori Asia Urbis est; Philosophus Peripateticus fuit; ac primum Alexandriae, & Athenis, deinde Romæ docuit, ubi Arii Philosophi, ac Cæsaris Augusti amicitia clarus extitit. Strabonem adhuc juvenem docuit; quem vide in lib. 14. Paulo ante mortem oculorum lumen amisit.

ANDRONICUS RHODIUS

A Patria dictus, secta Peripateticus, Romam venit Ciceronis ætate, & Aristotelis scripta à Tyrannione Grammatico emit, cui Syllæ Bibliothecarius dederat. Hæc in cryptis diu abscondita, situ, tempore, & negligentia fere corrota, & consumpta ad Apelliconem Tejum Atheniensem pervenerant; e cujus bibliotheca Sylla, Athenis captis, Romam adduxerat; ut ex Plut. in Sylla, ubi: *Desumpsit sibi Bibliothecam Apelliconis Teii, in qua plerique Aristotelis, & Theophrasti libri erant, haud dum satis in vulgus noti. Ex ea, ubi deportata Romam fuit, ferunt, plurima intervertisse Tyrannidem Grammaticum, à quo accepisse Andronicum Rhodium exemplaria, eaque in lucem edidisse, & vulgasse hos, qui nunc manibus teruntur indices. Enim vero Peripatetici antiquiores videntur illi quidem elegantes fuisse, & eruditi, sed Aristotelis, & Theophrasti scripta neque pleraque, neque exacte voluisse: verum ob heredem Nelei Scephii, cui libros suos reliquit Theophrastus, ea ad inertes homines cecidisse atque indoctos.* Primus igitur Andronicus Aristotelis scripta omni cura emendavit, instauravit, & publici juris fecit. Vide etiam hujus Hist. Phil. lib. 3. c. 8. p. 107. ubi de Arist.

NICOLAUS DAMASCENUS

Quia Damasci natus, Philosophus Secta Peripateticus, Poëta, & Historicus omnium sui ævi celeberrimus, Augusti tempore vixit; cui carissimus fuit, sicut etiam Herodi magno Judæorum Regi. Scripsit Historiam universalem Assyriæ libris 80. ex Suida 124. ex Josepho, vel 144. ex Athenæo; quæ tamen intercidit: quicquid dicat Gesnerus, qui ait extare Venetiis. Alia etiam scripsit, quæ non nisi ab autoribus citata inveniuntur. Ejus tamen fragmenta à Porphyrogeneta Constantino collecta, & quæ D. Perescius ex Cypri insula sibi adducenda curavit, Henricus de Valois Parisiis Greco-Latina edidit a. 1634.

ATHENÆUS

Philosophus Peripateticus, & Orator, Seleuciæ in Cilicia natus, Murenæ familiaris vixit tempore Augusti, sub cujus imperio Romam venit, & tempore Pertinacis, atque Severi. Detecta Murenæ in Augustum conspiratione, cum ipso Urbe aufugit. Sed Athenæi innocentiam perspectâ, libertate donatus est. Ex casu tamen domus, in qua degebat, obiit. Ex Strabone l. 14.

Fuit & alter *Athenæus Naucratis Grammaticus*, qui sec. 2. sub M. Aur. claruit, & libros 15. *Δειπνοσοφιστῶν, Dipnosophistarum*, varia eruditione repletos, conscripsit, sic dictos, quia in ipsis Sapientes, dum mensæ assident, varia erudita multa colloquentes proponuntur; itaut Philosophos convivantes, sive convivas Philosophantes dicas. Hoc opus haud integrum ad nos pervenit,
ut

ut notat Hofmannus, quod sane varium, & eruditum est; Sed ejus tantum Epitome ab Hermolao Byzantino relicta. Hos libros commentariis illustravit doctissimus, Isaac Casaubonus; qui in Proleg. ipsum Scriptorem πολυμαθέστατον, *Multiscium, Græcorum Varronem, aut Plinium*, vocat. Vide Suidam in Athen. & Voss. de Hist. Græc. l. 2. ubi: *Maximos ingenii, doctrinæque suæ fructus percipit à posteritate quindecim libris Diaphilosofistarum, quorum & excerpta supersunt, sive, ut mutilator ipse appellavit, Παρεμβολαί.*

ALEXANDER ÆGÆUS

Philosophus Peripateticus, præceptor Neronis Imperatoris una cum Chæremone Philosopho: filium autem habuit Cælium nomine. Hic vocabat Neronem *Lutum sanguine inquinatum: malis discipulis, ut puto, peiores magistri.* Suid. in Alexand. de hoc etiam dictum supra in Seneca.

ALEXANDER APHRODISIENSIS

Sic dictus, quia in Carliæ promontorio, quod Aphrodisium dicitur, natus est. Vixit in fine secundi, & principio tertii seculi, usque scilicet, ut ajunt, ad Severi, ejusque filii Caracallæ imperium. Primus hic Peripateticam Philosophiam, quam M. Antoninus Philosophus, ejusque frater, & Imperii confors L. Verus, Romæ instituerant, professus est, & commentariis illustravit, ut ipse in iisdem Commentariis affirmat: unde Εξηγητής Interpres à Græcis dictus est. Nam præterquam quod omnium interpretum antiquissimus extitit (Hermini enim, Alexandro vetustioris, præter pauca fragmenta, quæ nunc extant, Commentaria in Arist. perierunt) Aristotelis doctrinam omnium optime sequitur, & defendit: unde particularem sectam instituisse visus est, Alexandream dictam: nec quisquam Aristotelicus habebatur, nisi & idem esset Alexandreus. Hic cæteris, iisque innumeris, Aristotelis Commentatoribus dux fuit, unde, quia reliquis præstat, ipse præ aliis legendus multorum judicio ducitur. Ex his Alexandri Commentariis veros Aristotelicorum sensus Plotinus didicit; atque ipsum, refert Divus Hieronymus, eisdem latinitate donasse, ut magis in Aristotelis doctrina proficeret.

Alius ab hoc omnino fuit Alexander M. Crassi Præceptor, Philosophus item Peripateticus; de quo ita Plutarch. in vita M. Crassi. *Et verò etiam aliquid Philosophiæ operæ dedisse additus Aristotelis scriptis, quorum habuit Alexandrum doctorem. Is facilitatis, & mansuetudinis documentum ex Crassi contubernio dedit: quippe non facile dixeris, egentior ad illum venerit, an apud eum factus sit. Solus enim ex amicis peregrinantem semper comitans lecticam accipiebat, quam reposcebatur reversus. Hem patientiam: cum tamen paupertatem bujus miseri professio non numeraret indifferentem.*

THEMISTIUS

Cognomento Euphrades ab eloquentia dictus, Philosophus Peripateticus, & Orator eximius, patre natus Eugenio, Philosophiæ in Paphlagonia Professore sapientissimo, sub quo in Philosophia multum profecit: deinde in Ponto Asiæ præclaris artibus fuit institutus. Sub Juliano Apostata vixit, à quo Constantinopolis Ἰστανβούλη hoc est, Proprinceps, sive Proprætor & à Constantio Prætor factus est. Floruit etiam sub Joviano, Valente, & Valentinia.

niano Imperatoribus, Apostatæ successoribus. Quamvis hic religione paganus esset, Christianos tamen non oderat: imo & ipsis totis viribus patrocinatus est apud Valentem Imperatorem, qui, quod hæreticus esset, & Arianorum Episcoporum consilio, ipsos persequebatur. Quum igitur plurimum in Aula valeret, forti quidem oratione Imperatorem mitem reddere conatus est, quæ id potissimum probabat, majorem esse sententiæ divisionem inter Idololatrias, quam inter Christianos, & quod homines frugi, & immeritos persequeretur: atque ideo Christianos ad necem usque non esse persequendos. Scripsit hic Commentarios l. 8. in Physicam Aristotelis: In Analytica l. 2. in libros de Anima l. 7. Librum unum de scopo, & Titulo libri Categoriarum &c. Proprias etiam concinnavit Dissertationes, de Interpretatione scilicet & Inscriptione Prædicamentorum: & Disputationes quasdam. Libros Themistii Paraphrasticos Hermolaus Barbarus Latinos reddidit: Hæc autem tractatio improbatur à Voss. de Philos. p. 8. qui veterem, quæ apud Carpetanos delitescere dicitur, desiderat. Philosophiam Antiochiæ imprimis, Nicomediæ, & in Galatia, & Constantinopoli, & Romæ professus est. Romani eousque ipsum demirati sunt, ut ad Imperatorem viros delegaverint, qui procurarent, ut illum apud se remanere adigeret. Quod tamen consequi nequiverunt, nam Constantinopolim repetere maluit. Cum Gregorio Nazianzeno familiariter vixit, ut ex Gregorii literis ad eum scriptis constat. Vide Acta Erudit. Mens. Octobr. 1685. Falso autem quidam asserunt, Themistium Alexandri Aphrodisiensis abbreviatorem fuisse; nam ab eo & serie variat, & sæpe etiam sententia. Themistium Divus Augustinus lib. de Categor. c. 22. præceptorem suum, egregium sua memoria Philosophum; & Cassiodorus diligentissimum scriptorem, ac lucidum, & omnia ad facultatem intelligentiæ reducentem, vocant. Extant & ejus Orationes ad Imperatores, sub quibus vixit, à Mureto commendatæ, & à Dionysio Petavio, & Joh. Harduino Soc. Jesu notis illustratæ; Parisiis editæ in fol. 1684. Vide Phot. in Biblioth. Sozom. Suid. Casaub.

ANICIUS MANLIUS TORQUATUS
SEVERINUS BOETHIUS

Romæ ex nobili Aniciorum, & Torquatorum genere natus claruit in fine quinti, & principio sexti seculi, tempore scilicet Anastasii Imperatoris, & Theodorici Gothorum Regis. P. Cassinus in vita asserit, ejus familiam nobilem mille ante ipsum annis extitisse. Et profecto inter Manlios celeberrimus primus fuit M. Manlius, qui Capitolinus, & Conservator patriæ dictus est, quia anno Urbis 364. Capitolium in extrema Urbis necessitate contra Gallos fortissimus dux defendit. Sed in judicium delatus, quod Reip. statum hac strenua defensione pro Pop. Romano habita immutare vellet; ex eodem Capitolio, quod propugnaverat, præceps missus obiit, an. Urb. 370. Qua de re ita Agel. l. 17. c. 21. *Et M. Manlius Romæ, qui Gallos in obsidione Capitolii obrepenteis per ardua depulerat, convictus est, consilium de regno occupando iniisse; damnatusque capitis saxo Tarpejo, ut M. Varro ait, præceps datus; ut Cornelius autem Nepos scriptum reliquit, verberando necatus est.*

Secundus in hac familia fortissimus ille fuit Manlius, qui, dum Tribunus Militum esset, ducem quendam Gallum singulari certamine interfecit coram exercitibus Romano, & Gallo. Quo necato, torquem peremti ducis proprio suspendit collo: unde & Torquati nomen accepit, quod in omnes familiæ posterios derivavit. De hoc sic Cic. 1. de Fin. *Neque eum Torquatum, qui*
hoc

boc prius cognomen invenerit, aut torquem illum hosti detraxisse &c.

Hic idem illustris hujus familiæ Heros ille fuit, qui Consul à Rep. designatus exercitibus imperans an. V. 414. proprium filium capitis damnavit, quod ipsius & Consulis, & patris dignitatem non sit veritus, dum ipso inconsulto hostem dissipavit: sicque leges à Rep. conditas, ne quis scilicet inconsulto maximo exercitus duce, in hostem irrueret, proprio filii sanguine firmavit, ut justus Consul magis, quam amans pater esse videretur. Tandem divus Hieron. Boëthii familiam adeo illustrem fuisse affirmat, ut vix unum in ea repereris, qui Consulis dignitatem vel non habuerit, vel non meruerit. Observa hic, labi penitus P. Caussinum in Vita Boëthii, ubi ait, Manlium hunc Consulem, qui proprium filium morti dedit, alium à Manlio fuisse, qui Torquati cognomen à torque conquisito familiæ dedit; unde & tertium Heroëm hunc Manlium appellat. Cicero enim, præ ceteris, omnibus 1. de fin. eundem fuisse ostendit, dum ait: *Sed ita prorsus existimo, neque cum Torquatum, qui hoc prius cognomen invenerit, aut torquem illum hosti detraxisse, ut aliquam ex eo perciperet corporis voluptatem, aut cum Latinis tertio consulatu conflixisse apud Vesperim propter voluptatem. Quod vero securi filium percusserit, privavisse se etiam multis voluptatibus: cum ipsi naturæ, patrioque amori prætulerit jus majestatis, & imperii.* Ex quibus Ciceronis verbis id etiam educitur, Torquatos hos Manlios, Boëthii majores, Epicureos fuisse. Imo & Epicuri partes acerrime cit. Cic. 1. tuetur Torquatus.

Quum Theodoricus Gothorum Rex Imperii dignitatem assumpsit, Boëthius elegantem habuit orationem ad populum. Quare statim ab Imperatore & Consul, & primus Aulæ minister factus an. Chr. 510. ab ipso ut oculi pupilla diligeretur; ac nihil pro regno, nisi consulto Boëthio, decernebat. Primus minister, ac supremus Imperatoris Consiliarius electus, justa quæque, & Sancta Principi insinuabat. Nedum autem ipse ter Consul ab Imperatore electus, sed & ejus filii in tenera adhuc ætate Consulatus dignitate, honoraria tamen, insigniti, curru, honoris dicto, vecti, Senatoribus, & populo stipati per Urbem ibant. Gebertus l. 2. Epigram.

*Tu pater, & patriæ lumen, Severino Boëthi,
Consulis officio rerum disponis habenas,
Infundis lumen studiis, & cedere nescis
Græcorum ingeniis*

Philosophiam, Theologiam, Matheos partes omnes optime callebat. Præclaram ejus disciplinarum omnium, quas Athenis didicerat, eruditionem summis laudibus testatus est idem Theodoricus in epistola ad ipsum missa, quam magnus Cassiodorus Theodorico à Secretis, & epistolis l. 1. Variarum Epist. 45. notavit: in qua scribit, Boëthium Atheniensium spoliis ditatum esse, per quæ etiam Italis Pythagoræ, Ptolemæi, Nicomachi, Euclidis, Platonis, Aristotelis, & Archimedis scripta innotescere curavit. Aristotelis Philosophiæ addictus fuit: cujus libros primus Latinorum & Latinos reddidit, & doctissimis Commentariis illustravit.

Sed ò instabilem Principum gratiam! ò varios, & mutabiles fortunæ casus! Gothorum quidam primores, quos Theodoricus ad supremos Aulæ honores exaltaverat, quod Boëthio inimici essent, ipsum proditoris reum Theodorico accusarunt; atque ad hanc ipsorum calumniam probandam fictas Boëthii ad Anastasium in Oriente Imperatorem literas ostenderunt, quibus ipse Regnum prodere videretur. Quare Theodoricus Boëthium ut proditorem putans, quod recuperandæ Reip. libertati studeret, extorrem una cum socero Symmacho Senatore, Romanorum nobilissimo, gravissimoque viro, Ticinum misit, eorum

potentiam timens, quia senatores erant potiores. Ibi cum Symmacho sex menses custodia detentus, aureos illos, ac nunquam satis laudatos *Libros quinque de consolatione Philosophiæ* composuit: ac tandem die 23. Octobris an. 524. una cum focero capitis pœna damnatus ultimum diem obiit. Baronius Boëthium inter Martyres adnumeratum asserit. Julius Martianus Rota, qui Boëthii vitam accuratius scripsit, ait ipsum obruncatum caput propriis manibus gestasse, usquedum animam ante altare cujusdam *Ædiculæ*, non longe à Martyrii loco sitæ, efflaret. Eiusdem etiam Theodorici jussu Johannes Pontifex hujus nominis Primus, eandemque ob causam, Ravennæ in carcere obiit.

Scripsit præterea Philosophica, & Theologica multa, quæ Henricus Loricus Glareanus collecta simul edidit an. 1546. Duos reliquit filios Boëthium, & Symmachum, qui & ipsi Consules, honorarii tamen, a. 522. fuerunt, ut modo dictum. Quidam Boëthio alios Tractatus tribuunt, qui ejus non sunt; ut *De Disciplina Scholarum*, cujus autor est Dionysius Carthusianus. Vide cit. Jul. Martianum Rota in ejus vita, Baron. Possevin. Voss. Caussin. atque alios. De ejus scriptis hæc autorum quorundam censura.

Julius Scaliger in *Hypercritico* p. 825. *Boëthii Severini ingenium, eruditio, ars, Sapientia, facile provocat omnes autores, sive illi Græci sint, sive Latini. Seculi barbarie ejus Oratio soluta deterior invenitur; quæ libuit ludere in Poësi, divina sane sunt, nihil illis cultius, nihil gravius; neque densitas sententiarum venerem, neque acumen abstulit ardorem. Equidem censeo, paucos cum illo comparari posse &c.* Vossius de Poëtis Latinis: *Vir Latine, & Græce doctissimus, in omni disciplinarum genere excellens, & quo Roma à Varronis temporibus non habuit undecumque doctiorem. Quantum idem carmine valuerit, ostendunt libri quinque de Consolatione Philosophiæ, quos exsul Ticini scripsit. Omnino nihil in Poësi venustius habuit vel illud ævum, vel etiam quod proxime antecessit.* Lilius Gyraldus de Poëtis: *Fuit Boëthius in omni disciplina egregie doctus, quod liquido ex ejus monumentis constare potest. In pangendis versibus mira usus est facilitate.* Politianus in *Miscellaneis*: *Quis Boëthio vel in dialecticis acutior, vel subtilior in Mathematicis, vel in Philosophia locupletior, vel in Theologia sublimior.* Atque idem Politianus Alberti Magni, & Divi Thomæ, qui ejus opera commentariis illustrarunt, in hanc rem sententiam adjecit. Barthius *Adversar.* l. 17. c. 13. *Severini Boëthii ingenium neque ante se multos, neque post se aliquem toto Romani Imperii tempore habuit similem.* Vide etiam Erasmus in *Ciceroniano*; Rapin. in *Reflexionibus*; Bertihum in *Præfat. ad Consolat. Philosoph.* &c.

GEORGIUS TRAPEZUNTIUS

CRetensis, sed ex paterna origine Trapezuntius dictus, natus est an. 1396. obiit verò maxime senex, itaut ultimis vitæ suæ temporibus, absumtis spiritibus, ac cerebro debili reddito, literarum prorsus oblitus fuerit. Romam venit sub Eugenio IV. ibique plures annos Rhetoricam, & Philosophiam docuit Peripateticam, cui unice addictus, & propugnator fuit acerrimus; Platoni tamen iniquior semper extitit, cujus nec laudem ferre unquam potuit. Ejus etiam dogmata, & mores peracerbe, & insolenter, edito famoso volumine laceravit. Quam arrogantiam Cardinalis Bessarjon, eximius Platonis patronus oppugnavit. Eugenii successor Nicolaus V. eum Pontificium scribam fecit.

fecit. Græcos autores quosdam Latinos fecit, inter quos Aristoteles, Hermogenes, & Eusebius Cæsariensis sunt; ab hoc tamen Arianorum erroribus prius amputatis, sensu perverso, phrasibus labefactatis, capitibus pluribus ab opere ablati, totoque decimoquinto libro prætermisso, ut vel ipse Eusebius, si revivisceret, se ipsum apud Trapezuntium non agnosceret, ut notat Baillet in Eruditorum Judiciis Gall. Dallæus, & Perroniana ipsum sic arguunt: *Sæpe labitur, & haud fidelem se præstitit in transferendis à Græco autoribus.* Boisfardus Trapezuntii *ἀμνησίου* literarum, in extremo senio affligentem, qua legendi, scribendique penitus oblitus est, enarrans, hanc oblivionis causam subdit: *Propterea quod ejus opera Pontifici Maximo oblata, centum ducatis tantum compensata fuissent. Is autem à Vaticano Palatio domum se conferens, indignatione percitus ex ponte Ælio pecuniam ab ingrato acceptam in Tiberim abjecit, addita exclamatione: Periere labores, pereat & eorum ingrata merces.* Raphael Volaterranus ejus se discipulum fatetur l. 2 r. ubi ait: *Quem ego senem puer docentem audiavi. In extrema senectute oblitus erat omnino literarum, solusque per Urbem baculo nixus incedere malebat.* Voss. Inst. Orat. l. 4. c. 3. . . . *Minime profecto conferri meruit cum Theodoro Gaza, cui eum equiparavit Angelus Politianus, &c.* Vide eundem etiam de Hist. Lat. l. 3. c. 8. Paul. Jov. Leon. Allat. Haet. & Isaac. Bullart. in Acad. Scient. Fama etiam est, ejus filios Joh. Regiomontanum veneno sustulisse, quod hujus gloria patris gloriam obscurasset. Mortuus est a. 1468. ut ait Morery, sive 1486. ut vult König. ejusque Apologiam filius, infelici tamen fama, contexit.

E P I C U R E I.

C. VELLEJUS

Senator Romanus L. Crassi, & Ciceronis familiaris, qui in Dialogo Cic. l. 1. de Nat. Deorum Epicuri partes tuetur adversus Cottam, qui Platonis, Pisonem, qui Aristotelis, & Balbum, qui Stoicorum doctrinam propugnabant. De Vellejo sic Cic. l. c. . . . *& cum C. Vellejo Senatore disputantem: ad quem Epicurei primas ex nostris hominibus deferebant.* Ubi omnem de Diis Epicuri doctrinam exponit ita luculenter, ut pauci Græcorum cum ipso conferri possint. Zenonis discipulus fuit.

C A T I U S

Epicureus Insuber, qui ante Ciceronem & vixit, & obiit; de quo idem Cic. epist. ad Cassium lib. 15. *Nam, ne te fugiat, Catus Insuber Epicureus, qui nuper est mortuus, quæ ille Gargettius, etiam ante Democritus ἰδωλὰ, hic spectra nominat.* Idem eod. lib. eundem Catium, & Amasianum (seu Amasinium) malos verborum interpretes appellat. Vide etiam Horat. sat. 4. l. 2. quæ incipit: *Unde, & quo Catus? & Lambinum in Comment. ubi ait. Hunc inducit Horatius apud se quærentem, & cogitantem, quibus nominibus utatur in interpretandis, & Latine exprimendis Epicureis quibusdam præceptis, quæ ad artem culinariam, conviviique apparatus, obsonia, condimenta, & similia pertinent.*

T. POMPONIUS ATTIGUS

Æques Romanus, à patre literarum amantissimo ortus, à quo summa cura in optimarum artium studiis institutus fuit. Ciceroni coævus, & perpetuo fami-

familiaritatis jure conjunctus vixit; ut ipse in Epist. ad eundem Atticum testatur his verbis: *Mibi nemo est nec amicioꝝ, nec jucundior Attico.* Excellenti vir ingenio ob civile bellum inter Cinnam, & Syllam Athenas secessit; ubi diu moratus Atheniensium omnium gratiam suis moribus elegantissimis, & liberalitate promeruit. Unde & statuas, quas sibi præsentem erigi passus non fuit, absenti tamen, ut Corn. Nep. ait, sanctissimis locis erexerunt. Ibi ingenuas disciplinas, ac in primis Philosophiam didicit Epicuream, ut Cic. sæpe testatur; sic enim de Fin. 1. *Omnes mihi Epicuri sententiæ satis notæ sunt; atque eos, quos nominavi, cum Attico nostro frequenter audivi; atque alibi passim.* Et 3. de Leg. ipsum laudans ait: *Quid enim est elegantia tua dignius? cujus & vita, & oratio consecuta mihi videtur difficillimam illam societatem gravitatis cum humanitate.* L. etiam Sausesum, equitem Romanum, æqualem sui, qui complures annos, studio ductus Philosophiæ, Athenis habitavit, ejusdemque Sectæ Philosophum, amicissimum habuit. Atticus Philosophicæ probitatis, omnisque virtutis exemplar fuit: de quo, omissis aliis, hæc præcipue ex Corn. Nep. adnotanda. *Mendacium neque dicebat, neque pati poterat. Itaque ejus comitas non sine severitate erat, neque gravitas sine facilitate: ut difficile esset intellectu, utrum cum amici magis vererentur, an amarent. Quicquid rogabatur, religiose promittebat; quod non liberalis, sed levis arbitrabatur polliceri, quod præstare non posset, &c.* Ejus autem virtutum hanc rationem addit: *Nam & principum Philosophorum ita percepta habuit præcepta, ut iis ad vitam agendam, non ad ostentationem uteretur.* Græcam autem linguam sic optime didicit, ut ipsa non secus ac Romanâ loqueretur, & Attici inde nomen assequeretur. Cic. 5. de Fin. *Athenis se collocavit, ut sit pene unus ex Atticis, ut id etiam cognomine videatur habiturus.* Et Corn. Nep. in Vita: *Sic enim Græce loquebatur, ut Athenis natus videretur.* Ipsum Sulla Athenas ex Asia veniens, quamdiu ibi fuit, secum habuit: cui omnia munera, quæ Athenis acceperat, proficiscens jussit deferri. Atticus pecuniosus cum esset; ejus tamen liberalitas neque temporaria, neque callida unquam fuit. Deinde pacatis in Rep. omnibus, Romam reversus, hæres ex dodrante à Q. Cæcilio avunculo suo factus est. Attici sororem Q. Cicero, M. Tulli germanus, uxorem duxit: ex quo M. Tullius Cicero cum Attico amicitiam arctius constrinxit. Cum Attico etiam familiaritatem Q. Hortensius, Orator celebris, insignem habuit. Cæsare, & Pompejo, M. Antonio, & Bruto Urbem civili bello vexantibus, Atticus, quia nemini magis adhæsit, omnibus æque carus fuit. Agrippa quoque Atticum tanti semper fecit, ut filiam ejus Pomponiam uxorem duxerit. Oblatos sibi honores, & Reip. dignitates omnes Atticus, quod veri Philosophi est, abdicavit. Atqui privatam vitam agens, studiis, Philosophiæ potissimum, semper vacabat: atque ideo servos, qui coram ipso legere, vel exscribere callerent, sibi adsociavit. Extrema senectute, magis autem studiis confectus obiit an. ab U. C. 721. ætatis verò 77. ex tenesmo, & inde exorto intestinorum ulcere. Scripsit *Annales*, quorum meminit etiam Plut. in Annibale; *Elogia virorum illustrium*: atque alia Græce æque, ac Latine. Librum Græce confecit de *Consulatu Ciceronis*. Versibus etiam plura scripsit. Philosophice vixit, philosophice mortuus est, contentus equestri ordine, quo erat ortus, qui sua virtute omnibus semper carus, & gratus, in affinitatem etiam pervenit Imperatoris Divi Julii filii, cum jam ante familiaritatem ejus esset consecutus. Vide Cornel. Nep. in Vita: Cic. in Bruto, in Epist. ad Atticum, atque alibi: Plin. l. 35. c. 2. &c.

Fuit & alter Atticus Platonicus, qui sub Commodi imperio floruit. Scripsit hic *Historica quædam*. Hujus meminit Eusebius sub anno 179. Vignier sub

an. 177. Scripsit etiam libros 7. quibus Platonis cum Aristotele, contra Taurum Berytium, probavit consensum: Dialogum in Categorias, hodie quoque superstitem: septem item libros in easdem, Simplicio allegatos: Commentarium in librum de Interpretatione, allegatum Boëthio. Ut taceam quæ in libros de Anima scripsit, cum pateat ex Suida, eos Atticum confutasse potius, quam explicasse; quod & Theodoritus confirmat.

T. LUCRETIVS CARUS.

DE hoc dictum est lib. 3. c. 15. hujus Hist. in Epicuro, Poëtam Latinum fuisse, ex illustri Romanorum familia ortum; qui Athenas ad disciplinas comparandas à parentibus missus, Epicuream Philosophiam sub Zenone, & Phædro Epicureis edoctus, ipsam sex libris sub titulo de *Natura rerum* (Physicam enim tantum tractat) heroico carmine descripsit: ac tandem potu philtri amatorii, ipsi à Lucilia exhibiti mortuus est an. ætat. 42. vel 43. Olymp. 181. Quum autem ei præcipuus inter Romanos locus debeat; addenda de ipso hic quædam sunt. Euseb. in Chron. ad Olymp. 171. *Titus Lucretius Poëta nascitur, qui postea amatorio poculo in furorem versus, quum aliquot libros per intervalla insanie conscripsisset, quos postea Cicero emendavit, propria se manu interfecit an. ætat. 43.* Et Ciceronem quidem, & Varronem parum ætate præcessit. Iucretium in sua natura elegantem, sed difficilem esse testatur Quintilianus. Quam Quintiliani Sententiam miratus Gaspar Barth. Adversar. l. 43. c. 2. ait: *Itane difficilis Lucretius, qui simul & elegans? Itaque quid difficultatis, aut quos nodos hic reperit Fabius, ego fateor, me perspicere minime posse.* A Corn. Nep. Vellejo Paterculo, & Cic. laudatur: à Vossio de Art. Grammat. *Optimus Latinitatis autor;* & ab Agell. l. 1. c. 21. *Poëta ingenio, & facundia præcellens, dicitur.* Fur. Albinus apud Macrob. *Nemo debet antiquiores Poëtas ea ratione vidiores putare, quod eorum versus nobis scabri videntur. Ille enim stylus maxime tum placebat: diuque laboravit ætas secuta, ut magis huic molliori stylo acquiesceret. Itaque minime defuerunt, imperantibus Vespasianis, qui Lucretium pro Virgilio, & Lucilium pro Horatio legerint. Ovidius etiam Lucretium magni æstimavit. Inquit enim* 1. Am. el. 15.

*Carmina sublimis tunc sunt peritura Lucreti,
Exitio terras quum dabit una dies.*

Et Gasp. Sciopp. de Arte Critic. p. 93. dicere audet: *Et verò semel, ut cum Lambino dicam, sciat lector, neminem in tota lingua Latina Lucretio melius latine esse locutum: non M. Tulli, non C. Cæsaris orationem est puriorem.* Quod confirmat Scaligerana l. p. 104. *Lucretius bonus liber est: nec melior alius autor linguæ latinæ. Virgilius ab eo multa desumpsit.* Et Jul. Cæs. Scal. Comment. in Arist. Hist. Animal. *Lucretium Virum divinum, atque incomparabilem appellat.* Sed sanior videtur censura, quæ habetur in Liter. Rep. Novell. Gall. Jul. 1683. p. 812. *In Lucretii versificatione tot ad eloquentiam dispositiones elucet, ut, si Augusti tempore vixisset, cum Virgilio de palma certare potuisset Sunt tamen Critici quidam, qui Lucretium supra omnes Latinos Autores extulerunt. Nimum hoc est: sufficit illum inter bonos collocare.* Vide etiam P. Crinitum, Gassend. in Vit. Epic. Possevinum in Biblioth. Select. atque alios.

LUCIANUS

Samosatenſis, quod Samofatæ ortus ſit, quæ Syriæ civitas eſt Comagenes caput, non longe ab Euphrate: unde ſe ipſum Syrum, & Aſſyrium non ſemel nominat. In *Bis Accuſato* ſe Syrum Rhetorem vocat; & ſub finem *Apologiæ pro mercede conductis* inter quæſtuofos Rhetores locum ſibi fuiſſe ait: etiam cauſſidicum ſe dicit in *Piſcatore*, ubi cauſſas quoque agere cur defierit, & animum ad ſcribendum appulerit, docet. *Quadragenarius* philoſophari cœpit, ut eſt in *Hermotimo*. Aperte ſe Philoſophum profitetur in *Piſcatore*. Suum genus, educationem, & ſtudia exponit in *Somnio*, ubi ſtatuariæ artis primis vitæ annis initiatum videbis. Jam ſenior in Aulam, & familiam Cæſaris ſe contulit, & Procuratoris Principis in Ægypto conditionem accepit; ut eſt in *Apologia pro Mercede conductis*. De eo ſic Suid. *Lucianus Samofatenſis*, cognomento *blaſphemus*, ſive *maledicus*, aut *atheus* potius appellatus, eo quod in *Dialogis ſuis* ridicula etiam illa eſſe proponit, quæ de rebus divinis, & ſacris prodita ſunt. Dicitur autem vixiſſe temporibus Trajani Cæſaris, & deinceps. Cæterum fuit ab initio cauſſidicus Antiochiæ, quæ in Syria eſt. Sed cum ea res illi non ſatis ex ſententia ſuccederet, ad ſcribendum ſeſe convertit, ſcripſitque adeo infinita. Obiſſe autem ipſum, fama eſt, à canibus laceratum, quoniam & contra veritatem velut rabiem exercuiſſet. Nam & in vita Peregrini Chriſtianiſmum quoque inſectatur, ipſum Chriſtum contumelioſe inceſſit, ſceleſtus ille. Quare & rabiei iſtius pœnas ſufficienter in præſenti vita dedit, & in futurum hæres æterni ignis una cum Satana erit. Michaël Volaterranus, quo autore nescio, addit, eum ab initio Chriſtianum fuiſſe; deinde ejuſdem Fidei deſertorem factum, dixiſſe, ſe nihil ex ea conſecutum præter fui nominis corruptionem, quod ex Lucio Lucianus dictus fuerit.

Omni Deorum metu ſublato, Epicureorum Sectam ſecutus eſt. Philoſophiæ, & Mathematicæ, & Aſtrologiæ potiffimum operam dedit, de qua etiam ſcripſit. *Nugator feſtivus* ab Eraſmo appellatur, & à Lud. Viv. *ſubſannator Deorum, & hominum*: quæ enim in Deos omnes, præcipue in Chriſtum Dominum fœdiſſimo ore *δύσφημος*, & *βλαſφημος* ille evomuerit, ne dum lingua referre, ſed & calamus horret exſcribere. Et acriter quidem contra Deos Ethnicos, ipſorumque ridiculos cultus invehitur in *Dialogis Deorum* omnibus, præcipue in *Conſilio Deorum*, atque in *Jove Tragædo*. Religionem omnem, tum Chriſtianam in *Philopatre*, tum Ethnicam in *Cyniſco* ludibrio habet. Nullus eſt, quem attingens non aliquo feriat ſcommate. Philoſophos comica dicacitate inſectatur: ac contra ipſos, eorumque Sectas declamat in *Bis Accuſato*, in *Hermotimo*, ſive *de Sectis*, in *Dialogo contra Indoctum multos libros ementem*, in *Timone Myſanthropo*, in *Navigio*, in *Cynico*, &c. nullam Philoſophorum Sectam probans, quod nec eorum doctrina, nec qui eam profeſſi ſunt, quod promiſerant, præſtiterunt. Hinc Gilbertus Cognatus, & Eraſmus, Luciani cæteroque patronus in *Epift. Præcipue Philoſophis infeſtus*, atque inter hos *Pythagoricis potiffimum, ac Platoniciſ ob præſtigias: Stoicis item propter intolerandum ſupercilium, hos punctim, ac caſim, hos omni telorum genere petit; idque jure optimo. Quid enim odioſius, quid minus ferendum, quam improbitas, virtutis profeſſione personata?* &c. Ad Philoſophos tamen inſectandos, ac proſcindendam Philoſophiam impulſum eum fuiſſe, ſcribit Vives, invidia Plutarchi Chæronenſis, quem in magno honore eſſe apud Trajanum Cæſarem invitus, & dolens videbat. Scripſit autem *Dialogos*, Platonis exemplum ſecutus, præter hos, plures: *Vitam Demonactis*; librum *de Longævitæ*, atque alia, quæ multorum opera è Græco in Latinum verſa habemus.

Quam.

Quamvis autem libri ab eo conscripti plurimi sint; ad nos tamen nonnisi 171. pervenerunt. Luciani porro Epigrammata 32. leguntur passim in magno volumine Epigrammatum Græcorum. Billius etiam Epistolas, quæ Phalaridis nomine circumferuntur, eidem tribuit, & Guilhelmus Philander Castilionius in suo in Vitruvium Comment. Vitam Apollonii Tyanei octo libris conscriptam ipsi adscribit.

Mortuum tradit Suidas, ut diximus, & hunc secuti Hieronym. in Catalogo, Hofmannus in Lex. atque alii, à canibus devoratum. Verum Gilbertus Cognatus ipsum podagra consumptum obiisse putat annos natum 80. ut in 6. Narrat. scribit.

De ejus scriptis, in quibus Historica, Philosophica, & Erudita, dicatatis tamen semper referta, continentur, hæc est autorum censura. *Declamator insignis, & scriptor præstantissimus à Hieronym. & Hofman. dicitur, & facetissimus. Lactant. de Fals. Relig. c.9. Lucianus nec Diis, nec hominibus pepercit. Lud. Viv. de Verit. Fid. Christ. l.2. p.126. Pessime Lucianus Samosatenus Sophista, qui adimens hominibus veterem, ac receptam religionem, non saltem reponebat novam aliquam. Quod irrideret antiquas dementias, ac insanias, recte id quidem; sed alia debebat substituere potiora. Sublatis enim prorsus religionibus, quid aliud, quam hominem sine humanitate relinquebat?* Cœl. Rhodig. l.9. Lect. Antiqu. c.19. *Lucianus homo fœdissimus, loquentiæ multæ, at sapientiæ minimæ. Ejus phrasim laudat Lud. Viv. de Trad. Discipl. Luciani verba sunt tersa, & phrasim dilucida. Isaac Casaub. de Rom. Satyr. l.2. p.268. Lucianum à Menippo non pauca esse mutuatum, & in multis emulatum fuisse, non dubito: sed facies orationis tota diversa. Quin ipse gloriatur, novum scribendi genus se invenisse: ac sub comica jocositate gravitatem Philosophicam occulisse: Tandem ejus encomiasta Erasmus Epist. l.29. ep.5. sic ejus laudes contexit: Tantum obtinet in dicendo gratiæ, tantum in inveniendo felicitatis, tantum in jocando leporis, in mordendo aceti, sic titillat allusionibus, sic seria nugis, nugis seriis miscet: sic videns vera dicit, vera dicendo ridet: Sic hominum mores, affectus, studia quasi penicillo depingit: neque legenda, sed plane spectanda oculis exponit, ut nulla comædia, nulla satyra cum hujus Dialogis conferri debeat, seu voluptatem spectes, seu spectes utilitatem. Vide etiam Phot. cod.128. Voss. de Philos. sect. p.57. Gilbert. Cognatum, & Jacob. Luingerum.*

R E L I Q U I E P I C U R E I.

Sequentes etiam Epicureis Philosophis accensentur à L. Cozzando de Magist. Veter. Philos. lib.6. cap. ultimo: quos ex eodem propriis verbis exscribere, & quædam, quum extant, ex aliis decerpta addere fas sit.

PHILODEMUS GADARENSIS nobilissimo genere satus Sectam secutus est Epicuream, clarusque in ea Philosophus fuit. Meminit ejus Asconius Pædianus, & Strabo, qui lib.16. inter illustres Gadaræ viros eum commemorat. Vixit Ciceronis ætate, & fortasse Horatii. Nimirum Lilius Gregorius Gyraldus eundem plane esse suspicatur, quem nominat Horat. lib.1. Serm. Sat.2. Poeta hic fuit, cujus meminit Cic. Orat. in Pisonem. Vide etiam Gassendum in Vita Epic. l.2. c.6.

POMPILIUS ANDRONICUS natione Syrus, studio Epicureæ Sectæ Romæ illustris emicuit, docuitque tempore M. Antonii Gnifonis, quem Cicero audivit etiam cum Prætura fungeretur: cujus quidem Attejus Philologus Atheniensis discipulus fuit, duobusque claris historicis Sallustio, & Asinio Pollioni fami-

familiaris. Atteji verò discipuli Appius, Pulcher, & Claudii fratres, quorum etiam comes in Provincia fuit. Nescio unde hauserit Cozzandus, hunc M. Pompilium Andronicum Philosophum fuisse; cum à Suetonio de Illustribus Grammat. aliisque Grammaticis tantum eximius memoretur. Hic Julii Cæsaris præceptor fuit; atque Cumam secessisse fertur; ubi ad ultimam egestatem deveniens, Annales, quos composuerat, ad vitam traducendam vendidit.

PHIDAMUS Poeta lascivus Secta Epicureus fuit, apudque vixit Pisonem, in quem Ciceronis Oratio, Asconio Pædiano autore. Sed quis hic Phidamus, ò Cozzande? non est, neque fuit ullibi. Philodamum te dicere voluisse, credo, de quo Cic. Orat. in Pis. Hic tamen Philodamus idem est cum Philodemo, de quo supra. Sic enim Lamb. in Comm. ad citatum locum Sat. 2. l. 1. Fuit autem Philodemus, seu Philodamus, Philosophus Epicureus, idemque Poeta: qui cum L. Pisone aliquandiu vixit: de quo M. Tullius in Orat. in Pisonem: Est quidam Græcus, qui cum isto vivit, homo, vere ut dicam, sic enim cognovi, humanus; sed tandiu, quandiu cum aliis est, aut ipse secum, &c. Et lib. 2. de Fin. bon. & mal. in extremo: Credo, Syronem dicis, & Philodamum cum optimos viros, tum doctissimos homines. Nonne hic tuus Phidamus Poeta fuit, Epicureus, Pisoni familiaris, à Pædiano memoratus, &c. sicut & Philodemus, sive Philodamus ille? Ergo non alius ab illo est, sed idem.

PLATO quidem Sardinianus Secta Epicureus fuit. Ejus ad Q. Fratrem meminit Cic. lib. 1. Epist. 2. qui sibi synchronos.

L. CESTIUS SMYRNÆUS Rhetor cognomento Pius, Epicureæ Sectæ fuit addictus, docuitque Romæ Latine Augustæo ævo. Ejus auditor fuit **FABIANUS** Philosophus, cujus sub Tiberio præcipua fama. Et **ARGENTARIUS**, qui ne dum Cestii auditor, sed plane imitator, & ut Voss. ex Senecæ ait de Rhetor. nat. & constit. cap. 12. simius. Nimirum M. Annæi Senecæ verba sunt Controv. 26. Fuerat enim Argentarius Cestii auditor, & erat imitator. Agebat invicem: Quid putatis esse Cestium, nisi Cestii cinerem? Et sic solebat jurare: Per manes præceptoris mei Cestii, dum Cestius viveret. Omnibus autem insistebat vestigiis Cestii: æque ex tempore dicebat; æque contumeliose multa interponebat, &c.

PETRONIUS ARBITER Secta Epicureus fuit. Floruit sub Nerone, & sub eodem defloruit, ab eodem necatus, ut ex Tacito habemus lib. 16. Annal. Is Epicurum præclaro sane ornavit elogio. Quod quia attuli supra, huc parco referre. Sed super hoc magni nominis viro aliquid immorandum. Hunc auctorum quidam Titum Petronium Arbitrum, alii Cajum Petronium Arbitrum appellant; aliique utrumque dicunt. Versus, quibus ipse Epicurum laudat, sunt:

*Ipse pater veri doctis Epicurus in hortis
Jussit, & hanc vitam dixit habere Deos.*

Verba Taciti 16. Annal. 18. ex quibus quis ille, ac quæ vita fuerit, habetur, sunt: De C. Petronio supra pauca repetenda sunt. Nam illi dies per somnum, nox officiis, & oblectamentis vitæ transigebatur. Utque alios industria, ita hunc ignavia ad famam protulerat, habebaturque ganeo, & profligator, ut plerique sua haurientium, sed erudito luxu. Ac dicta, factaque ejus quanto solutiora, & quandam sui negligentiam præferentia, tanto gratius in speciem simplicitatis accipiebantur. Proconsul tamen Bityniæ, & mox Consul, vigentem se, ac parem negociis ostendit: dein revolutus ad vitia, seu vitiorum imitationem, inter paucos familiarium Neroni assumtus est, elegantiae arbiter, dum nihil amœnum, & molle affluentia putat, nisi quod ei Petronius approbasset.

visset. Unde invidia Tigellini, quasi adversus æmulum, & scientia voluptatum potiore. Ergo crudelitatem Principis, cui cæteræ libidines cedebant, aggreditur, amicitiam Scevini Petronio objectans, corrupto ad indicium servo, ademptaque defensione, & majore parte familiæ in vincla rapta. Et statim sequenti cap. 19. Petronii mortem sic expressit: Forte illis diebus Campaniam petiverat Cæsar, & Cumas usque progressus Petronius illic attinebatur. Nec tulit ultra timoris, aut spei moras; neque tamen præcepit vitam expulit; sed incisas venas, ut libitum obligatas, aperire rursus, & alioqui amicos, non per seria, aut quibus constantiæ gloriam peteret. Audiebatque referentes, nihil de immortalitate animæ, & sapientium placitis, sed levia carmina, & faciles versus. Servorum alios largitione, quosdam verberibus affecit. Iniit & vias, & somno indulgit, ut, quamquam coacta mors, fortuitæ similis esset. Ne codicillis quidem (quod plerique pereuntium) Neronem, aut Tigellinum, aut quem alium potentium adulatus est: Sed flagitia Principis sub nomine exolorum, feminarumque, & novitate cujusque stupri perscripsit, atque obsignata misit Neroni: fregitque annulum, ne mox usui esset ad facienda pericula. Plinius addit, eum in morte vas confregisse, quod 300. sestertiis emerat, ne Imperator eo regiam suam mensam ornaret. Mortuus traditur an. Chr. 66. De hac Neronis vitiorum propagatione ita Isaac Casaub. l. 11. de Satyra c. 2. Neronis, & aliorum procerum flagitia horrenda non minore flagitio publicavit.

Scriptit quædam, quorum ad nos non pervenerunt nisi suum *Satyricum*, & *Fragmenta versuum*; quorum venustatem spurcissimis amoribus inquinavit: unde *Nequitia Arbitrator*, & purissimæ impuritatis scriptor appellatur. Lips. Antiqu. Lect. l. 1. c. 8. Scriptor tersus, & venustus, & nisi quod in re illa voluptatum nimis Latine interdum loquatur, cætera laudatus. Lil. Gyr. Hic *Satyricum* opus varium, & ut sic dicam, miscellum composuit. Cujus licet fragmenta ad nos pervenerint, eademque parum castigata; multæ tamen eruditionis hominem fuisse, facile cognoscimus, nam in taxandis moribus cum acrem, tum festivum maxime, & jocosæ seriam miscentem videmus. Claud. Salmasius: Conservatus est elegantiorum nequitiarum curiosis Petronius Arbitrator. Quod enim ex ejus *Satyrico* habemus, mera excerpta sunt alicujus studiosi, qui, quæ ad gustum suum in illo autore invenerat, eodem, quo opus legebat, ordine, adversariis suis commendavit. Qui putant, à Monachis sic eviratum esse, vehementer errant. Qualis hæc castigatio foret, quæ resectis à reliquo corpore membris, vel potius ipso corpore abjecto, solas pudendas potestates reliquisse videatur? Certe desiderantur, vix videri possunt salaciora, ac nequitiora fuisse his, quæ relicta sunt. Imo ista nullam procacitatis, & protervitatibus ὑπερβολῶν, vel ipsis lenonibus usurpandam reliquam faciunt. Gasp. Sciopp. l. Verisimil. c. 16. Elegans profecto, & luculentus est Scriptor Petronius, quemque non abs re tantopere amant viri docti. Vide eundem Consult. p. 42. Rapin. Reflex. in Poësin sect. 15. Petronius in brevi Poëmate suo de Romana Corruptione in omnia, quæ ab ipso damnantur, vitia labitur. Nemo unquam sanioris judicii præcepta circa Poësin tradidit, nec eadem ullus unquam illo minus observavit. Scaligerana 2. Plus quam octo voces apud Petronium leguntur, quarum ignoratur prorsus significatio, ut *Odepta*, & aliæ.

Sunt inter Autores, qui Petronium Massiliensem fuisse dicunt, Sidonii Apollinaris versus ad hoc referentes.

Et te Massiliensum per hortos
Sacri stipitis Arbitrator Colonum,
Hellepontiaco parem Priapo.

Morery tamen in Lex. Hist. putat, Apollinarem non genere, sed more, & libertate loquendi inhoneste, ipsum Massiliensem congruenter pronunciasse, juxta vetus Adagium: *Massiliam naviges*. Alii verò Massiliensem ex Africæ populo malunt.

Denique notandum ex citato Morery, non multis ab hinc annis Tragurii, quæ Dalmatiæ urbs est, in Archiepiscopatu Spalatensi, inventum fuisse *Fragmentum Petronii Arbitri ex libro 15. & 16.* quod Criticorum quidam genuinum, alii falsum putant. Extat Commentariis illustratum.

CELSUS, contra quem Origenes libros scripsit octonos, Philosophus *Secta Epicureus* fuit. Is ex variis, quæ sua tempestate emerferant, hæresibus, argumentum arripuit insultandi Christianis de sua ipsorum dissentione: cui respondit Origenes libris illis octonis. Et præterea in eundem styli acumen strinxere Isidorus *Pelusiota* l. 2. *Epist.* 90. & *Lactant. Firmianus* l. 4. c. ult. *Georgius Hornius* l. 5. *Hist. Philosoph.* c. 4. Celsum hunc Philosophum Stoicum facit: Duo autem Celsi fuerunt, unus *Neronis* temporibus: alter *Adriani*, qui in Christianam Religionem invectus est, *Secta*que fuit *Epicureus*. Hic *Luciani* amicitiam coluit: eique *Lucianus Pseudomantin* dicavit. Opus, quod contra Christianos scripsit, cui citati autores responderunt, *Sermones veri*, inscribitur. Celsus aliud opus se editurum promiserat, quo doceret, quomodo vivere deberent, qui secundum Philosophiæ regulas vellent vivere. Origenes mittens ad *Ambrosium* quendam sibi amicum libros, quibus iis, qui *Sermones veri* appellabantur, respondebat; ipsum rogavit, ut si secundum hoc opus in lucem editum esset, ad se mitteret. Sed an Celsus ipsum confecerit, ignoratur. De Celso dictum etiam lib. 3. hujus *Hist.* c. 16. p. 170. Vide *Origen. contra Celsum*: *Euseb. Hist.* l. 6. c. 26. *Baron. A. C.* 132. n. 16. *Volaterran.* l. 14. *Anthropol.* & *Gassend.* l. 2. de *vita Epic.* c. 6. Adduntur *Epicureis à Cozzando* l. 6. c. 1.

L. SAUFEJUS *Eques Romanus*, cujus pluribus in locis meminit *Cicero*, *Corneliusque Nepos* in *Pomponii Attici* vita.

C. MEMMIUS, qui & nescio quid in honorem *Epicuri* edificare voluit, ut scribit *Cic.* l. 13. *Epist. pr. Familiarium*. Hic *L. Memmii* filius fuit, ac *Lucretio* familiaris, qui ei suum *Poëma* dicavit. Cum de malo *Bithyniæ* regimine apud *Julium Cæsarem* accusatus esset; ab eo impunis abivit. Sed cum iterum eadem causa delatus fuisset, in exilium missus est an. U. C. 690. Orator fuit, & *Poëta*, sed parum severus, cujus carmina dura vocat *Agellius* l. 19. c. 9. Vide *Cic.* in *Bruto*, & *Ovid.* 2. *Trist.*

C. CASSIUS clarissimus *Imperator*, de quo *Cic.* l. 15. *Epist.* 16. in qua & *Catii* meminit *Epicurei*, qui jam naturæ concesserat 17. 18. *Familiar.* & *alibi*: Ex quarum ultima & **PANSAM** ex *Hortis* hæud ægre agnosces. Quibus addatur **PAPIRIUS POETUS** clarissimus in *Rep.* vir, & **STALLIO** *M. Bruti* sodalis, quem *Brutus* in conspiratione in *Cæsarem* cum *Favonio Catonis* imitatore dimisit; quod è longinquo inter disputandum, ac philosophandum sermone circuito illius animum expertus erat, ut narrat *Plutarchus* in *M. Bruti* vita. Ex *Hortis* sub hæc tempora erant **L. THORIUS BALBUS LANVINUS**, cujus pluribus meminit *Cic.* lib. 2. de *Fin.* *Postumius*, quem se ignorare scholiis in locum *Ciceronis* citatum *Paulus Manutius* fatetur. **CHIUS**, **C. SERGIUS ORATA**, de quibus *Cic.* loco cit. Quid affers, cur *Thorius Postumius*, cur *Chius*, cur omnium *Magister Orata* non jucundissime vixerit? *Sergius Orata* cognominatus est, ut *Macrob.* scribit l. 3. *Saturnal.* c. 15. quod ei pisces, qui *Aurate* vocantur, carissimi fuerint. Hic est *Sergius Orata*, qui primus balneas pensiles habuit, primus ostrearia in *Bajano* locavit, primus optimum saporem ostreis *Lucrinis* adjudicavit. Fuit autem ætate *L. Crassi* illius disertis, qui quam gra-

vis, & serius habitus sit, etiam Cicero docet. Meminit Val. Max. l. 9. c. 1. Plin. l. 9. c. 54. à quibus superiora Macrobius desumpsit, laverna bonorum autorum. Eiusdem etiam C. Sergii Oratæ itidem meminit Cic. l. 3. de Offic. L. MANLIUS TORQUATUS, qui fuit Consul anno U. C. 688. propugnator inducitur à Cic. l. 1. de Fin. sententiæ Epicureæ de Voluptate: erat enim Torquatus homo doctrina omni eruditus. Et post pauca idem Cozzandus de Epicurea Secta loquens, subdit: Eandem secutus est SEXTUS PROPERTIUS delictum, & amor Poëtarum, ut ex versibus ejus modo allatis ex lib. 3. ad Cynthiam propalam sit. MARCUS VALERIUS MARTIALIS, autore M. Zuerio in C. Plinii Secundi Novocomensis vita, Martiali qui amicus, ut ex epistola habemus 21. l. 3. in qua Valerii Martialis laudes exequitur: ex quo etiam ejus ætatem cognoscimus. Sed parum in his immorandum.

De C. Cassio Imperatore vide etiam in M. Bruto. Nescio, cur Cozzandus Manutium reprehendat, quod Postumium ignoraverit, cum ex iisdem Ciceronis verbis appareat, Postumium non alium à Thorio esse, sed eundem. Ait enim: Cur Thorius Postumius, cur Cbius, &c. L. Thorii, insignis sui temporis Epicurei vitam, & mores sic optime expressit Cicero l. 2. de Fin. L. Thorius Balbus fuit Lanuinus: quem meminisse tu non potes. Is ita vivebat, ut nulla tam exquisita posset inveniri voluptas, qua non abundaret. Erat cupidus voluptatum, & cujusvis generis ejus intelligens, & copiosus; ita non superstitiosus, ut illa plurima in sua patria sacrificia, & phana contemneret; ita non timidus ad mortem, ut in acie sit ob Remp. interfectus. Cupiditates non Epicuri divisione finiebat, sed sua satietate: habebat tamen rationem valetudinis: utebatur iis exercitationibus, ut ad cœnam & esuriens, & sitiens veniret; eo cibo, qui & suavissimus esset, & idem facillimus ad concoquendum; vino & ad voluptatem, & ne noceret. Cætera illa adhibebat, quibus demtis negat se Epicurus intelligere quid sit bonum. Aberat omnis dolor; qui si adesset, nec molliter ferret, & tamen medicis plus, quam Philosophis uteretur. Color egregius, integra valetudo, summa gratia; vita denique conferta voluptatum omnium varietate, &c. De L. Manlio Torquato videri etiam possunt, quæ in Boëthio à nobis adnotantur. Propertium, & Martialem (quem Ælius Verus Imperator suum Virgilium vocabat) Epicureis à Cozzando addictos ex sola, puto, lasciva eorum vita: ex ipsa autem Philosophos fuisse non constat.

P T R R H O N I I.

CORNELIUS CELSUS

Sub primis Cæsaribus vixit, quo tempore Latini sermonis puritas, & elegantia effloruit. Jus civile, & Philosophiam monumentis illustravit: Rei militaris, & Rei rusticæ libros edidit: qui & dignus, ut ait Fabius, vel ipso proposito, ut eum illa omnia tenuisse credamus. Columella citat ejus libros de Re rustica: & libro undecimo ipsum fuisse tradit non solum Agricolationis, sed etiam universæ naturæ prudentem. Fabius Quintilianus in Rhetoricis, quamvis artis æmulus Celsum perstringat, tamen ipsa veritate coactus ipsum eruditum virum appellat libro nono, & sequenti sic tradit: Scripsit non parum multa Cornelius Celsus, Scepticos sequutus, non sine cultu, ac nitore. Plinius vero sæpe Celsum inter autores retulit in Indice librorum, qui primus inscribitur. Apud Marcellum Empiricum autem quædam Epistolæ Celso falso tribuuntur. Hæc est Celsi vita ejus operibus præfixa. Addendum, ipsum scripsisse etiam

etiam de *Rhetorica*, & libros 8. de *Re Medica*, qui & Latini sermonis puritate, & rei doctrina, omnibus in precio sunt. Vide Quintil. l. 9. 10. & 12. Voss. de Philof. c. 12. §. 4. &c.

SEXTUS EMPIRICUS

SEXTUS CHÆRONEUS.

Sextus Empiricus, sic dictus quod Empiricæ Medicinæ sectator erat, Herodoti Tarsensis, Ariei filii, discipulus fuit, Philosophus secta Pyrrhoni, professione Medicus, in rebus Naturalibus, & in omni disciplinarum genere longe versatus. Scripsit hic *Pyrrhoniæ Hypotyposen* libros tres, varia eruditione refertos, quibus in tres Philosophiæ partes acerrime inquiritur, quos Latinos fecit Henricus Stephanus; & *libros decem adversus Mathematicos*, opus quidem eruditum, quo omnium dogmata reprobare, ac nullas exstare disciplinas, nullumque certum docendi modum probare satagit. Qui autem ipsi tribuitur Tractatus de Medicina Animalium, non ejus, sed cujusdam Platonici est, ut ait Morery in Lex.

SEXTUS CHÆRONEUS, Plutarchi ex sorore nepos, fuit tempore Marci Antonini Cæsaris Philosophus, discipulus Herodoti Philadelphæi; erat autem Pyrrhoniæ sectæ; & adeo in honore apud Regem, ut in judicando sibi fecerit assessorem. Scripsit *Ethica*, & *Episcepticos* libros decem, &c. Verba sunt Suidæ in Sexto. Præceptor hic fuit Marci Antonini Philosophi, ut in ejus vita tradidit Julius Capitolinus, ubi ait: *Audivit & Sextum Chæronensem, Plutarchi nepotem.*

Ingens tamen inter autores quæstio est, sitne Sextus Chæroneus idem qui Sextus Empiricus. Eundem multi faciunt ex allatis Suidæ verbis, qui Sextum Chæroneum, Plutarchi nepotem, Pyrrhoneum, Marci Antonini in judiciis assessorem, & de Sceptica doctrina scripsisse, affirmant. Dubitant alii: ac omnino diversum asserunt Casaubonus, & Salmasius in Notis ad Jul. Capitolinum in vita M. Antonini. Et primus quidem ait: *Marcus Sextum nominat tantum: Philostratus Sextum ex Bœotia Philosophum: Suidas etiam Plutarchi nepotem, cum Capitolino. Sane in Græco, qui penes nos est, Codice, nusquam aliter, quam Σέξτρος ὁ Ἐμπειρικὸς autor ille nominatur. Adde, quod ille Empiricus, nullius dogmatis approbator, ne dum autor, omnium fuit everfor. Sextus hic Marci præceptor, non ea solum, quæ priores sciverant sapientes, nota habuit exacte: sed ipse etiam nonnullorum scitorum fuit autor, & primus inventor. Salmasius vero: Dubitant viri docti, sitne Sextus hic, cujus hodieque habemus adversus reliquas Philosophorum sectas, dissertationes. Sane Pyrrhoneum fuisse hunc Sextum Chæronensem scribit Suidas: at in Græcis exemplaribus manuscriptis Ἐμπειρικὸς vocatur ille Sextus. Hujus mentionem à Galeno factam reperi, qui quidem Galenus οὐχὲν οὐχὲν hujus Sexti Chæronensis fuit sub Marco nempe Imperatore, ut videatur paullo antiquior Empiricus ille hoc nostro Chæronensi.*

Alius tamen fuit *Sextus*, sive potius *Xistus*, Philosophus Pythagoricus, quem eodem anno, ac Christus Dominus, natum ait Euseb. in Chronico. Hic celebre illud *Ἐγκυκλίδιον Enchiridion sententiarum* composuit, quod è Græco in Latinum vertit Rufinus. Risu planè dignum est hunc confundere cum S. Xisto Papa, & Martyre, ut quidam faciunt.

Sextum denique *Africanum* non præteream, qui, præter Chronologiam, scripsit etiam 9. libros *Κεῖν*, quos Alexandro Mammææ filio dicavit.

DE Eclecticorum Secta, ejus præcipuis Sectatoribus affatim supra in fine libri tertii hujus Historiæ dictum est. Nunc autem, ut de ipsis sermo iterum instituat, operæ pretium est; tum quia de iis, quos ibi retulimus, quædam addenda; tum quia Romanorum plerique hanc sectam secuti sunt. Imo, si verum fateri velimus, sapientissimi quique Romanorum non uni sectæ se addicere plerunque solebant; sed omnium sectarum doctrinæ studebant, ut ex singulis, quæ ad veritatem magis accederent, seligentes, non sectam, sed veritatem sequi viderentur: ut ex dicendis clarum fiet.

P. VIRGILIUS MARO.

Eusebius in Chron. ad Olympiad. 177. *Virgilius Maro in pago, qui Andes dicitur, haud procul à Mantua nascitur, Pompejo, & Crasso Coss.* Natalis dies refertur ad annum 3. Olymp. 177. diem verò 15. Octobris anno Romæ 684. Patrem habuit Maronem figulum, sive, ut plures tradunt, Magi cujusdam viatoris mercenarium, deinde generum, quem agricolationi, rei que rusticæ ille præfecit. Matrem vero Majam, sive Melissam, sive Pollam, ut scribunt multi, quæ duplici præfagio ipsum in subjecta fossa in itinere, quod cum marito, rus petente, faciebat, enixa est. Nocte enim, quæ partum præcessit, somniavit, se laureum ramum enixam, qui vix terræ adhærens statim coaluit, & in maturam arborem excrevit. Secundum præfagium hoc dicitur. Virga populea, more regionis in puerperiis eodem statim loco depacta, ita brevi coaluit, ut populos multo ante satas æquaverit. Quæ arbor Virgilii ex eo dicta, atque consecrata est, summa gravidarum, & foetarum, religione suscipientium ibi, & solventium vota, ut notat Donatus in Vita. A virga igitur, sive illa laurea, sive hac populea Virgilium potius dicendum cum Minutiano, Apulejo, Donato, aliisque duxerim, cui Calvi illud suffragatur:

*It vates, cui Virga dedit memorabile nomen
Laurea.*

Græcique Codices adstipulantur; quam Vergilium à Vergiliarum fidere, ut Politianus cum aliis contendit; quamvis & Suidas ipsum, & Eusthatius etiam *Ὀυεργίλιου* dicant. Tertium præfagium alii ejus vitæ scriptores addunt, & quartum, Quod scilicet, ut Phocas ait:

*Læta cohors apium subito per rura, jacentis
Labra favis textit.*

Tum etiam quod

*Infantem vagisse negant: nam fronte serena
Conspexit Mundum, cui commoda tanta ferebat.*

Vide cit. Phocam in carmine Natalis Virgilii, Jovian. l. 5. Eridani, & 2. Urania. Politianum in Manto, &c.

Ætatis initia, ad septimum scil. annum, Cremonæ egit: anno deinde 17. virilem togam sumsit, iisdem Consulibus, quibus natus est: quo ipso die Lucretius Poëta decessit; quamvis alii malint, Lucretium eodem die obiisse, quo Virgilius natus est, ut refert P. Crinitus de Honesta Discipl. l. 24. c. 4. Euseb. etiam ad Olymp. 180. ait, Virgilium Cremonæ studuisse. Ad Olymp. autem 182. *Virgilius sumta toga Mediolanum transgreditur, & post breve tempus Romam pergit. Verum Donatus ait: Sed Virgilius Cremona Mediolanum, & inde paulo post Neapolim transit: ubi cum literis & Græcis, & Latinis vehementissimam operam dedisset, tandem omni cura, omnique studio indulset Medicinæ, & Mathematicæ. Quibus rebus cum ante*
alios

alios eruditior, peritiorque esset, se in Urbem contulit; statimque Magistri stabuli equorum Augusti amicitiam nactus, multos, variosque morbos incidentes equis curavit. At ille in mercedem singulis diebus panes Virgilio, ut uni è stabulariis, dari jussit. Interea à Crotoniatis pullus equi miræ pulcritudinis Cæsari dono fuit missus: qui omnium judicio spem portendebat virtutis, & celeritatis immensæ. Hunc cum adspexisset Maro, magistro stabuli dixit, natum esse ex morbosa equa, & nec viribus valiturum, nec celeritate: idque verum fuisse inventum est. Quod cum magister stabuli Augusto recitasset, duplicari ipsi in mercedem panes jussit. Cum item ex Hispania Augusto canes dono mitterentur, & parentes eorum; dixit Virgilius & animum, celeritatemque futuram. Quo cognito, mandat iterum Virgilio panes duplicari. Deinde narrat idem autor celebrem hanc ad Augustum facetiam. Quum de Augusto dubitaretur, Octavii, an alius esset filius; Virgilium ipse solum in penitiorum Aulæ partem vocans, ab eo quæsit, ut si ex sua divinandi arte, quam perfecte calere in equorum, & canum naturæ abditis cognoscendis ostenderat, scire posset, cujusnam ipse filius esset, sibi ostenderet; quod si verum pro rogatu dixerit, beatum ipsum, ac felicem redderet. Cui Maro: Si impune, ò Cæsar, licenterque quæ sentio loqui dabitur, id dicam: Cumque Cæsar jurejurando affirmasset, se nullum ejus dictum ægre laturum, immo nonnisi donatum ab eo discessurum; Maro sic locutus est: *Quantum, ò Cæsar, rem intelligere possum, pistoris filius es.* Obstupescens Augustus, quomodo id fuerit, quælit. Ex eo id conjicio, inquit Maro, quia mihi abscondita quædam de animalium natura secreta enuncianti, & prædicanti, iterum atque iterum panes in mercedem dari jussisti: quod pistoris, vel pistorum nati proprium est. Placuit Cæsari arguta hæc facetia. Deinde inquit: Deinceps non à pistorum, sed à Rege magnanimo dona accipies. Quare eum & plurimi semper fecit, & Pollioni commendavit; cui, & aliis Aulæ primoribus, carissimus fuit.

Quod autem ad corporis temperiem spectat, hæc Donatus: *Corpore, & statura fuit grandi, aquilino colore, facie rusticana, valetudine varia, nam plerumque ab stomacho, & faucibus, ac dolore capitis laborabat: sanguinem etiam sæpius ejecit.* De Virgilio moribus ex Peditano habemus, benignum fuisse, invidiæ expertem, bonorum, atque eruditorum hominum cultorem, & amicum; liberalem præterea, cujus Bibliotheca omnibus patebat. Illud sæpe repetebat: *Omnia amicorum sunt communia:* patiens, comis, humanus, bonos laudabat, vituperabat neminem. Quare Poëtæ omnes sibi coævi ipsum summe diligebant, Varius, Tucca, Horatius, Propertius, & Gallus. Ejus patientiæ vel hoc argumentum esse poterit. Cum distichon, quod Augusti laudem continebat, fecisset, ac in valvis, non nominato autore, posuisset:

Nocte pluit tota, redeunt spectacula mane:

Divisum imperium cum Jove Cæsar habet.

Cæsar diu, sed frustra versuum autorem quæsit. Quare cæteris tacentibus, Bathyllus quidam, Poëta mediocris sibi adscripsit: unde & honorem, & dona à Cæsare tulit. Cujus rei Maro vindictam nullam ferens; tantum iisdem valvulis hoc versiculi principium, quater replicatum affixit: *Sic vos non vobis.* Postulabat Augustus, ut versus complerentur. Quod cum alii frustra conati essent; Virgilius præposito disticho sic subjunxit:

Hos ego versiculos feci; tulit alter honores.

Sic vos non vobis nidificatis, aves.

Sic vos non vobis vellera fertis, oves.

Sic vos non vobis mellificatis, apes.

Sic vos non vobis fertis aratra, boves.

Autore

Autore igitur cognito, Bathyllus fabula Romæ fuit, Virgilius vero majorem gloriam indeptus est; atque Augusto tam gratus fuit, ut quæcumque peteret, obtineret. Cæsare tamen bona cujusdam exfulantis offerente, Maro recipere passus non est. Domum habuit juxta hortos Mecænatis, atque ex amicorum liberalitate prope centies sestertium possedit.

Postremo de ejus morte, mortisque occasione, & loco, hæc habet Donatus: *Anno vero quinquagesimo secundo, ut ultimam manum Æneidi imponeret, statuit in Græciam, & Asiam secedere, triennioque continuo omnem operam limitationi dare, ut in reliqua vita tantum Philosophiæ vocaret. Sed cum aggressus iter Athenis occurrisset Augusto, ab Oriente Romam revertenti, una cum Cæsare redire statuit. At cum Magara, vicinum Athenis oppidum visendi gratia peteret, languorem naclus est: quem non intermissa navigatio auxit, itaut gravior in dies fieret: tandem Brundisium adventavit: ubi diebus paucis obiit 10. Kal. Octobr. Cn. Plautio, & Q. Lucretio Coss. . . . Voluit etiam sua ossa Neapolim transferri, ubi diu, & suavissime vixerat, ac extrema valetudine hoc sibi ipse Epitaphion fecit distichon:*

Mantua me genuit; Calabri rapuere; tenet nunc

Parthenope: cetini pascua, rura, duces.

Translata igitur jussu Augusti ejus ossa, prout statuerat, Neapolim fuere, sepultaque via Puteolana intra lapidem secundum, suoque sepulcro id distichon, quod fecerat, inscriptum est. Hæredes fecit ex dimidia parte Valerium Proculum, fratrem ex altero patre: ex quarta Augustum: ex duodecima Mecænatem: ex reliqua L. Varium, & Plotium Tuccam. Quum autem Æneidis imperfectum, nec emendatum opus morti jam proximum comburere vellet, Augustus id prohibuit: quare ipsam dictis Vario, & Tuccæ, vatibus ei familiaribus, emendandam hac lege reliquit, ut nihil ei adderent. Quod confirmat Euseb. ad Olymp. 191. *Varus* (sive Varius, ut scribunt Horatius, Donatus, & alii) & *Tucca*, *Virgilii*, & *Horatii contubernales Poëtæ habentur illustres, qui Æneidum libros postea emendaverunt sub ea lege, ut nihil adderent.*

Notandum tamen hic primo est, Eusebium asserere, Virgilii obitum Olympiade 190. evenisse, Sentio Saturnino, & Lucretio Cynna Coss. anno Romæ 735. non autem iis, qui supra: eumque vixisse quosdam putare annos 51. Notandum secundo, dictum *Calabri rapuere* ad mortis locum designandum: nam Brundisium, urbs Salentinorum inter Hydruntum, & Barium posita in agro Salentino, à Stephano, Ptolemæo, aliisque antiquis Geographis, Calabriae urbibus adnumerabatur.

Scripsit Virgilius, Poëta Latinorum sine controversia Princeps, *Bucolica* ad Eclogas decem suavis Asinii Pollionis, in quibus Theocritum imitatus est: easque triennio, ut ait Donatus, sive annis septem, ut vult Drexel. elaboravit: in quibus Asinium Pollionem, Alphenum, Varum, & Cornelium Galum celebravit. *Bucolica* sic composita ut in scena à Cantoribus recitarentur. Cum autem Cicero tum senex quosdam Eclogæ versus in theatro audivisset, atque acri judicio intellexisset, eos non communi vena editos; statim jussit, ab initio totam Eclogam recitari, qua attente considerata, in fine ait: *Magnæ spes altera Romæ: quod hemistichion postea Virgilius Æneidi inseruit.* Et Tacit. (sive potius Quintilianus hujus operis autor sit) *Dialog. de Orat. ait: Plures hodie reperies, qui Ciceronis gloriam, quam Virgilii detrectent.* Et paullo post honorem ei à populo in theatro habitum sic expressit: *Testes Augusti epistolæ, testis populus Romanus, qui, auditis in theatro versibus Virgilii, surrexit universus, & forte præsentem, spectantemque Virgilium veneratus est sic, quasi Augustum.*

Georgica ad imitationem Hesiodi septennio Neapoli confecit, teste eodem Donato; quæ Mecænati inscripsit. Hæc cum scriberet, traditur, meditat'is mane plurimos versus, per totum diem retractando, ad paucissimos eos redigisse; unde & dicere solebat, se *Ursæ* modo parere, & lambendo demum effingere. *Georgica* reverso ab Attica Victoria Augusto, & ad reficiendas vires Attellæ commoranti, per continuum quadriduum Virgilius legit, Mecænate legendi vicem suscipiente, quoties ipse vocis offensione interpellaretur.

Æneida, mirabile opus, partim in Sicilia, partim in Campania, undecim confecit annis, & in 12. libros digessit. Ad 24. tamen libros, ut Homericus, si diutius vixisset, erat compositurus, ut in Scaligerana 2. ex omnibus veteribus deductum legimus. *Æneidis* argumentum varium, & multiplex, & quasi amborum Homeri carminum instar; in qua hoc maxime studuit, ut in ea Romanæ simul Urbis, & Augusti origo contineretur. Ipsam vero soluta prius oratione formasse dicitur. *Æneidis* vix cœptæ tanta extitit fama, ut Sext. Propertius dixerit:

Cedite Romani scriptores, cedite Graji.

Nescio quid majus nascitur Iliade.

Augustus jugiter urgebat, ut Virgilius *Æneidis* versus aliquos ipsi recitaret; quod Virgilius diu distulit. Tandem ejus libros secundum, quartum, & sextum recitavit, & hunc præcipue ob Octaviam, quæ, cum recitationi interesset, ad illos de filio suo versus. *Tu Marcellus eris, &c.* defecisse fertur; atque ægre refocillata dena sestertia pro singulis versibus Virgilio dari jussit. Unde Budæus de Asse l. 3. *Virgilii versus vere aureos jure appellare possis, quod ab Octavia pro viginti versiculis, quinque aureorum millia acceperit.* Tot enim, viginti, sive 21. sunt versus, in quibus de Marcelli rebus loquitur Poëta.

Innumera pene sunt præclara autorum omnium de Virgilio testimonia; quorum pauca, sed potiora hic adnotasse sufficiat. Lud. Viv. de tradend. discipl. l. 3. *Æneis Virgilii grande opus, & plenum gravitatis, ac rerum bonarum, & quod Iliadi non concedat.* Macrob. in Somn. Scip. l. 1. c. 7. & l. 2. c. 8. *Homericæ perfectionis in omnibus imitator Maro: disciplinæ nullius expers, & quem nullius disciplinæ error involvit.* Et l. 1. c. 24. *Hæc est Maronis gloria, ut nullius laudibus crescat, nullius vituperatione minuetur.* Jul. Scalig. in Critico, & passim, Homerum à Virgilio longe superatum asserit, dum ait: *Homericus versus in terra, Virgiliani inter Musas à Phœbo facti videntur: ille Græculus Circulator, is regis orationis autor. Virgilius Magister est, Homerus discipulus. Hic verus Poëta, ille Foraneus Narrator. Homerus moles quidem est, sed rudis, & indigesta: Virgilius Matrona honesta. . . . Virgilius vates suavissimus, nitidissimus, pulcherrimus, splendidissimus, dulcissimus, politissimus. . . . Apollo ipse, cum pastor esset, jucundioribus, aut teretioribus non cecinit numeris. . . . Inest in eo phrasis regia, & ipsius Apollinis ore digna. . . . Sic puto loqui Deorum proceres in conciliis Cœlestibus. . . . Non, si ipse Jupiter Poëta fiat, melius loquatur.* Et Poëtic. lib. 3. c. 2. *Virgilius solus Poëta nomine dignus est.* Et paucis, sed omnium maximis in Scaligerana 1. p. 148. *De Virgilio nunquam loquendum, nam omnes omnium laudes superat.* Poëtam hucusque vidimus, videamus modò Philosophum.

In id omnes consentiunt, Virgilium Philosophiæ studiis imbutum optime fuisse; sed cujus doctrinæ sectator fuerit, non una autorum mens est. Donatus in Vita Platonicum facit; quamvis & aliarum sectarum doctrinas didicisse asserat. Labitur tamen vir doctus L. Cozzandus, qui l. 6. c. 1. de Magist. veterum Philosophorum Virgilium Epicureum dicit; atque Donatum hujus sententiæ auto-

autorem citat : Sed prima tantum Donati sententiæ verba legerat Cozzandus , non ultima . Quamvis enim dicat : *Audivit à Syrone præcepta Epicuri : cujus doctrinæ socium habuit Varum* . Suam tamen sententiam continuo hanc subdit : *Quamvis diversorum Philosophorum opiniones libris suis inseruisse de animo videatur ; ipse tamen fuit Academicus ; nam Platonis sententias omnibus aliis prætulit* . Fateor quidem , me lib. 3. hujus Hist. in calce Epicuri Virgilium cum Vossio de Philos. sect. Epicureis adnumerasse : Verum optimis modo rationibus , & autoritatibus adducor , ut ipsum inter Eclecticis potius recenseam . Et profecto ex ipsius Donati sententia modo adducta , quod *Diversorum Philosophorum opiniones libris suis inseruisse de animo videatur* , non deducitur , Platicum fuisse (quod pace tanti viri dixerim) sed Eclecticum : multarum enim sectarum doctrinam non tantum didicit , sed etiam secutus est , nam *libris suis inseruit* . Petrus Crinitus de Honesta Discipl. l. 5. c. 11. *Pro comperto apud omnes est , P. Virgilium omnium Philosophorum decreta , atque opiniones egregie calluisse : quod ipsum cum locis multis probavit , tum in lib. maxime Æneid. 6. in quo satis , abundeque videtur asseruisse , quantum videlicet humanas omnes , atque divinas disciplinas didicerit . Sed quæ de Coccyo , &c. Quare non parum miror , nedum Cozzandum , sed etiam Vossium , virum doctissimum , atque alios , ipsum Epicureum fecisse . Non inficior sane , Virgilium 6. Ecloga sic cecinisse :*

*Namque canebat , uti magnum per inane coacta
Semina terrarumque , animæque , marisque fuissent ,
Et liquidi simul ignis , &c.*

Ubi Silenus Pastor Chromin , & Mnasilum pueros docet primam rerum originem juxta doctrinam Epicuri , additque varias fabulas . Per Silenum enim Syronem Epicureum Philosophum ; per Chromin , & Mnasilum , Virgilium , & Varum , Syronis discipulos , intelligunt Interpretes . Atqui Virgilium nulli peculiari sectæ adhæsisse , sed Eclecticum fuisse , vel ex hoc deduci poterit , quod si in hac Ecloga Epicureum agit , alibi sæpe ad Pythagoram , vel Platonem deflectit , vel Aristotelem . Ex Aristotele quidem , & Theophrasto , ejus discipulo , hausit quæ Georg. 1. 2. & 4. plura scripsit . De Pythagoræ Metempsychosi , sive transiitione animarum in alia corpora , abunde loquitur Æneid. 6. De Platonica doctrina nil dicam , quam præ aliis secutus est . Unde Augustinus ait , Virgilium ex Platonis dogmate locutum ; & Platonis sententiam luculentis versibus explicasse : & à Cœl. Rhodig. passim dicitur Platicus Poëta , affatim Platicis imbutus sacris : Reconditoris scientiæ Poëta nobilis , Platicorum mysteriis ampliter imbutus . Et Pierius l. 3. asserit , à Virgilio curram cum Platone ad palmam agitari . Atque ex hac Platonis doctrina , cui omnium maxime addictus erat , ortum fortasse , ut Theologis , ac Moralibus Philosophis adnumeraretur .

Accedit , quod de Animæ immortalitate , & Deorum Providentia non ut Epicureus sentiebat , sed ut verus Platicus . Et Animæ quidem hac vita defunctæ , Elysium , vel Tartarum pro meritis statuit : Deos verò mundi rectores , malorum bonorumque datores ; atque eorum iram timendam , captandam gratiam , quam sæpissime ubique testatus est . De Elysio sic Æn. 5. . . .

*- - - Sed amæna piorum
Concilia , Elysiumque colo .*

De Tartaro autem ita scribit Æn. 6.

*- - - Tum Tartarus ipse
Bis patet in præceps tantum , tenditque sub umbras ,
Quantus ad æthereum Cœli suspectus Olympum .*

His addit Joh. Marosh. in can. Chron. Virgilium Topographiam Infernam accuratissime depinxisse, eamque in septem Mansiones divisisse 1. *Infantum*. 2. *Falso damnatorum*. 3. *Eorum, qui sibi manus intulerunt*. 4. *Amantium*. 5. *Bellatorum*. 6. *Tartari*. 7. *Elysi*. *Hæc si cum superioribus comparentur, nihil fere à Virgilio, quod non prius ab Homero, aut Platone dictum, reperies.* Ad probandam denique hanc meam sententiam, Virgilium Eclecticum fuisse; temporis etiam ratio concurrat. Potamon enim hujus sectæ institutor Virgilii Synchronos fuit, nam & Augusti tempore vixit.

Ipsam igitur Philosophum præclarissimum nedum omnes ejus vitæ scriptores, sed autorum plurimi uno ore fatentur, Macrobius, Hieronymus, Augustinus, Vives, qui ait: *Summe omnibus Philosophiæ numeris absolutus.* Et Scaliger passim: *Ex Philosophiæ veritate locutus est. Est optimus Philosophus. Cum Poësi adjungit Philosophiam. Excudit vir admirabilis Philosophiæ penum. Bonus Philosophus. Loquitur ex Adytis Metaphysicæ.*

Denique Virgilius ubique Philosophum se ostendit, & Astronomum eximium. Sic, præter allatum Ecl. 6. locum, in Georg. initio:

*Tempore, quo gelidus canis de Montibus humor
Liquitur, & Zephyro putris se gleba resolvit, &c.*

Et Æneid. 1. in fine:

*Hic canit errantem Lunam, solisque labores,
Unde hominum genus, & pecudes, unde imber, & ignes:
Arcturum, pluviasque Hyadas, geminosque Triones:
Quid tantum Oceano properent se tingere soles
Hyberni, vel quæ tardis mora noctibus obstet.*

Et alibi passim in ejus operibus. Scripsit, præter dicta, Epigrammata, Culicem, & alia Poëmata.

Alexander Severus Imp., ut scribit Lampridius in Vita, Virgilium Platonem Poëtarum vocabat, ejusque imaginem cum Ciceronis simulacro in secundo Larario habuit, ubi & Achillis, & magnorum virorum. Sic Homerus, & Virgilius, Alexandrum uterque suum sortiti videntur.

Vide doctiss. Lud. de la Cerda in Elogiis Virgilii, præfixis ejus operibus, eruditiss. commentariis ab eodem illustratis. Donatum (sive Ælius Donatus, Grammaticus Divi Hieronymi præceptor, Romæ sec. 4. vivens; sive potius Tiberius Claudius Donatus ejus, quæ circumfertur, Virgilii vitæ autor sit, quæ Vossii opinio est: sive à multis à Virgilii ætate ad nos usque elaborata, & in unum congesta, ut alii putant) Servium in Virg. atque alios. Quæ autem extat Virgilii Vita à Sebastiano Corrado conscripta, & Virgilii operibus cum notis Min-el. editis præfixa, non est nisi vulgatæ illius à Donato conscriptæ censura, qua contra hunc, & omnes fere Vitæ Virgilii scriptores, invenitur, & vel anachronismi, vel falsitatis crimine damnat. Sed, an recte, alii videant. Sic Virgilium neque à Virga, neque à Vergiliis stellis dictum affirmat, sed à Virginitate, quia græco nomine Parthenias etiam dicebatur. Dictum illud à Cicerone in laudem Virgilii: *Magnæ spes altera Romæ* falsum esse, asserens; Ciceronem jam mortuum antequam Virgilius Romam veniret, affirmat: Neque unquam Æneida cremare voluisse; neque de hoc Augusti versus extare, &c. Tandem refert, Suetonium scriptum reliquisse, Q. Cæcilius Epirotam Grammaticum primum fuisse, qui Virgilii libros publice sit interpretatus.

HISTORIÆ PHILOSOPHIÆ
Q. HORATIUS FLACCUS.

Venusia, five Venusium, ut scribit Horatius, Urbs est Regni Neapolitani in Basilicata ad radices montis Apennini, parva quidem, sed principatus titulo clara: quam Ptol. Strab. Plin. & alii Apuliæ Peuceticæ in Lucaniæ confinio sitam dicunt. In ea natus est Q. Horatius Flaccus, Venusinus Poëta inde dictus, 6. Id. Decemb. a. U. C. 687. L. Aurel. Cotta, & L. Manlio Torquato Coss. ut habetur in ejus vita, cujus Suetonius autor dicitur, & confirmat Lamb. ad Od. 21. l. 3. ubi Hor.

O nata mecum Consule Manlio;
Et ad Od. 13. lib. Epod. ubi id. Horat.
Tu vina Torquato move
Consule pressa meo.

Horatium natum vult Euseb. in Chron. an. 1. Olymp. 197. inquiens: *Horatius Flaccus Satyricus, & Lyricus Poëta libertino patre nascitur.* Et libertino patre natum se ipse fatetur lib. 1. Sat. 6. ubi

- - - - *Ut me libertino patre natum.*

Et infra:

Nunc ad me sedeo libertino patre natum:
Quem rodunt omnes libertino patre natum.

Et in Ep. ad lib. suum, quæ est lib. 1. 20.

Me libertino natum patre, & in tenui re
Majores pennas nido extendisse loqueris:
Ut, quantum generi demas, virtutibus addas.

Pater hic suus libertinus, & exactioum coactor, Salsamentarius etiam quibusdam traditur ex eo, quod Horatio quidam in altercatione exprobrasset: *Quoties ego vidi patrem tuum brachio se emungentem?*

Habitu corporis brevis fuit, atque obesus, qualis à semetipso describitur Sat. 3. lib. 2.

- - - - *longos imitaris, ab imo*
Ad summum totus moduli bipedalis - - -

Et in Epist. ad librum, ubi se in bello, & in Urbe cum primis familiaritatem habuisse ait; Suique corporis, & animi vitia narrat, dicens:

Me primis Urbis belli placuisse, domique:
Corporis exigui, præcanum, solibus aptum,
Irasci celerem, tamen ut placabilis essem.

Hinc Augustus sæpe ipsum, inter alios jocos, putissimum penem, & homuncionem lepidissimum appellabat. Ejus corporis formam expressit etiam idem Augustus hac epistola: *Pertulit ad me Dionysius libellum tuum: quem ego, ne accusem brevitatem, quantuluscumque est, boni consulo. Vereri autem mihi videris, ne majores libelli tui sint, quam ipse es. Sed si tibi statura deest, corpusculum non deest, &c.*

Primos ætatis annos, post exactos Romæ literarum studii labores, militiæ devovit, Bruti, & Cassii arma secutus: sub quibus Tribunus militum esse meruit. Deinde militiã se abdicans, Romam rediit; ubi Mecænati potissimum, & Augusto graciosus vivens, non mediocrem in amborum amicitia locum tenuit, ab utroque eximia liberalitate locupletatus. Augustus epistolarum quoque officium ei obtulit, ut ex hoc ad Mecænatem scripto: *Ante ipse sufficiebam scribendis epistolis amicorum; nunc occupatissimus, & infirmus, Horatium nostrum te cupio adducere. Veniet igitur ab ista parasitica mensa ad hanc regiam, & nos in epistolis scribendis adjuvabit. Ipsi tamen recusanti*
nec

nec succensuit, nec amicitiam suam suggerere destitit: imò magni semper & ipsum, & sua carmina æstimavit.

De Horatii obitus tempore varia est autorum opinio. Suetonius in Vita: *Decessit 5. Kal. Decemb. Cajo Mario Censorino, & Cajo Asinio Gallo Coss. post nonum, & quinquagesimum annum, herede Augusto palam nuncupato, cum urgente vi valetudinis, non sufficeret ad obsignandas testamenti tabulas. Humatus, & conditus est extremis Exquiliis juxta Mæcenatis tumulum.* S. Hieron. in Chron. a. 3. Olymp. 192. quinquagesimo ætatis anno Romæ mortuum esse, memorat. Alii denique obiisse tradunt an. Imperii Augusti 33. ætatis verò 63. Morery a. Romæ 746. sive 747. æt. 57.

Scriptit *Carminum* libros 4. *Epodon* unum: *Satyrarum*, seu *Sermonum*, seu *Eclogarum* libros duos: *Epistolarum* libros totidem: denique *Epistolam de Arte Poëtica ad Pisones*. De quibus hæc est optimorum Criticorum censura. Quintil. l. 10. c. 1. *Horatius ad notandos hominum mores præcipuus, purus imprimis, & tersus - - - At Lyricorum idem Horatius fere solus legi dignus, nam & insurgit aliquando, & plenus est jucunditatis, & gratiæ, & variis figuris, & verbis felicissime audax.* Scalig. Hypercrit. p. 867. *Horatius est omnium Latinorum, Græcorumque Poëtarum elaboratissimus.* Et Scaligerana 1. p. 91. *Horatius emendatissimus autor, ut dicebat Augustus.* Vide Pope-Blount.

Philosophum fuisse, ipse de se, & ejus scripta testantur, & omnes uno ore fatentur. Cujus tamen sectæ fuerit, non una autorum mens. Cozzandus de Magisterio Antiqu. Philos. l. 6. c. 1. multorum opinionem secutus, Epicureum facit, dum de Epicuri secta loquens ait: *Eandem amplexati sunt nobilissimæ Poëtarum Q. Horatius Flaccus, ut illud urbane dictum, & ad vulgi sensum satis declarat epist. 4. l. 1.*

Me pinguem, & nitidum bene curata cute vises:

Cùm videre voles Epicuri de grege porcum.

Verùm hoc de se dictum tantum abest, ut ipsum Epicureum ostendat, quin potiùs Antiepicureum denotet, cùm hoc ad Epicuri contemptum dictum videatur. Corpore enim, ut diximus, brevis erat, & obesus nimium, tanquam porcus de grege Epicuri. Forsitan eum Epicureum hujus sententiæ assertores dixerint, quòd Epicureorum more (ut vulgo dici solet) quia dives ex aliena liberalitate factus, dulcem, ac voluptuosam vitam ducens, ad res venereas intemperantior erat adeo, ut speculato cubiculo usus sit. Sed, præterquamquod adhuc sub judice lis est, quid Epicuræ voluptatis nomine veniat, corporis ne, an animi; quis inde educet, Epicureum fuisse, cùm plerique alias etiam sectas secuti voluptuosius vixerint? Tandem quomodo Epicureus hic de Jove diceret:

Dextera sacras jaculatus arces

Terruit Urbem.

Et epist. 4. l. 1. ad Tibullum:

Dî tibi divitias dederant, artemque fruendi.

Et alibi sæpissime de Deorum Providentia optime sentiret?

Platonicum alii faciunt, ex hoc ipso fortasse, quòd de Diis, Anima, atque aliis, ut Platonicus locutus sit. Verùm hoc ultro quidem fateor, Horatium Epicuream, Platonicam, aliarumque sectarum doctrinam calluisse: nulli tamen ipsarum se devovisse assero.

Eclecticum autem fuisse non affirmarem, nisi id ex ejusdem Horatii verbis eduxerim; qui jam natu grandior epist. 1. l. 1. ad Mæcenatem ait, sibi ad severius Philosophiæ studium transeundum, quod

Æque pauperibus prodest, locupletibus æque:

Æque neglectum pueris, senibusque nocebit.
Eclecticamque sibi philosophandi rationem proposuit amplectendam, in-
quiens:

Nunc itaque & versus, & cætera ludicra pono:

Quid verum, atque decens, curo, & rogo: & omnis in hoc sum.

Condo, & compono, quæ mox depromere possim.

Ac, ne forte roges, quo me duce, quo Lare tuter:

Nullius addictus jurare in verba magistri,

Quo me cumque rapit fortuna, deferor hospes.

Mirror tamen, Lambinum, virum cæteroque eruditissimum, in Comment. ad hunc locum ex allatis Horatii ultimi versus verbis educere, ipsum Academicum fuisse dicentem: *Videtur significare, se esse Academicum, quorum est nulli rei assentiri.* Nam equis est, qui non videat, per verba illa *Nullius addictus jurare in verba magistri, &c.* non assensus retentionem, quæ Academicorum quorundam erat, significari; sed nulli magistro, nullique sectæ addictum esse, ut in magistri verba, etiam contra veritatem asserta, jurandum sit, ut sectatorum, quos vocant, mos est, præcipue Pythagoreorum, quibus in magistri verba jurare & mos erat, & lex. Magis autem mirror, in hujus sententiæ confirmationem locum Ciceronis proferre in proœmio lib. 4. Tusculan. *Nos institutum tenebimus, nullisque unius disciplinæ legibus adstricti, quid sit in quaque re maxime probabile, maxime requiremus.* Et proœmio lib. 2. *Nosque ipsos redargui, refellique patiamur. Quod si ferunt iniquo animo, qui certis quibusdam, destinatisque sententiis quasi addicti, & consecrati sunt, eaque necessitate constricti, ut etiam quæ non probare soleant, ea cogantur constanti causa defendere.* Ex quibus clare evincitur, de Eclecticorum, non Platoniorum more in ipsis Ciceronem locutum esse. Post pauca tamen verba, in commentario scil. ad sequentem versum

Quo me cumque rapit fortuna, deferor hospes,

palinodiam canit, dum ait: *Tralatio perpetua est à navigantibus ducta. Significat, se servire temporibus, idest, pro natura, & ratione temporum hanc, vel illam disciplinam, non semper unam, eandemque sequi, ac probare -- Idem dicit. Significat enim, se interdum Stoicorum, aut Peripateticorum disciplinam colere, ac probare.* Sed quid frustra pluribus immoror? Eclecticum se apertissime ostendit his statim sequentibus versibus:

Nunc in Aristippi furtim præcepta relabor,

Et mihi res, non me rebus subjungere conor.

P L O T I N U S

Vulgo Platonius audit, imo & Platoniorum princeps, cujus ore Platonem ipsum locutum diceret: unde & Divus Augustinus contra Academicos l. 3. c. 18. eum esse dixit: *In quo Platonis os illud, quod in Philosophia purgatissimum, & lucidissimum, dimotis nubibus erroris, maxime revixit.* Et de Civ. Dei l. 8. c. 10. *Plotinus certe nostræ memoriæ vicinus temporibus, Platonem cæteris excellentius intellexisse laudatur.* Macrobius quoque Principem Philosophiæ facit Plotinum cum Platone. Marsilius Ficinus in Epist. ad Lect. Plotini operibus præfixa: *Qui hunc audit, Platonem audire se putet: aut enim in Plotino Plato revixit, aut Dæmon idem prius Platonem, deinde Plotinum afflavit.* Joh. Card. Bona in Notit. Autorum, Plotinum Platonium profundissimum, & à populari captu omnino disjunctum, appellavit. Et, ut cæteros missos faciam, Hofmannus in Lex. Platonium facit Plotinum; cujus vitæ
epi-

epitomen talem ibi præbet: *Philosophus Platonicus, Ægyptius natione, è civitate Lyco, discipulus Ammonii Philosophi Christiani, præceptor Porphyrii; Galieni, Taciti, & Probi temporibus. Sub Philippo Romæ docuit non idololatrias modò, sed & Christianos habuit auditores, à quorum Religione non multum abhorrere creditus est. Civitatem conditurus ad Platonis ideam, Galieni Imperatoris opem imploravit; sed hic à Consiliariis suis est absterritus. Fuit corpore gracili, tenui valetudine, morboque sacro obnoxius. Scripsit de rebus Philosophicis libros 54. in Enneadas sex distributos, quos Latine interpretatus est Marsilius Ficinus. Porphyrius illum contra Gnosticos quoque scripsisse addit. Doctrinam ejus Ficinus egregie explicavit. Obiit anno 270. ætatis 66. Amelii præceptor: tanta virtutis veneratione superstitionibus relicta, ut aræ passim ipsi, veluti Deo, extruerentur.*

Verùm adducta autorum testimonia nil obstant, quin Plotinum Eclecticum dicamus, modò memoria recolatur, quod libro tertio hujus Histor. in fine de secta Eclectica diximus, Potamonem scil. hujus sectæ institutorem, ejusque sectatores, Platonis doctrina præ cæteris delectatos fuisse: imo & idem Potamon Commentarium in Platonis librum de Rep. scripsit. Atque hinc factum, ut majorem Eclecticorum partem Platonicis adnumeratam reperiatis. Plotinum tamen Eclecticum potius, quam Platonicum dicendum, clare evincitur, tum quòd ipse Ammonii, qui Eclecticus erat, discipulus fuit; tum etiam quia aliorum doctrinam calluit, amplexus est, docuit: ut in ipsius libris videre est, qui non modò Platonicam, sed etiam Pythagoricam, Peripateticam, & Stoicam doctrinam continent. Adde quod habet Vossius de Philos. sect. pag. 72. *De Platonicæ, ut & Pythagoricæ Philosophiæ Principiis scripsere olim Numenius, Cronius, Moderatus, & Thrasyllus, qui Tiberiano ævo vixit. Sed omnium ante se industriam curâ accuratâ vicit Plotinus. Et Cozzandus l. 1. c. 7. (quamvis & ipse Platonicum dicat) adjecit, ab ipso in schola præter Platonicorum, Peripateticorum etiam Commentaria Aspasi, Alexandri, Adraasti, & quæcumque sorte occurrebant, legisse.*

Academiam Romæ instituit, quæ à loco Romana, & Italica dicta est. De ea sic S. Augustinus epist. 56. ad Dioscurum: *Plotini Schola Romæ floruit, habuitque condiscipulos multos, acutissimos, & solertissimos viros. Ejus discipulos vide in cit. l. 3. hujus Hist. Philos. sub ejus disciplina mulieres etiam fuisse ferunt, Geminam, cujus lares Plotinus incolebat, & Amphicliam. Hic Philosophus omnem calluit disciplinam, Geometriam, Arithmeticam, Mechanicam, Perspectivam, Musicam, &c.*

De ejus morte mirabilia, & quæ fidem humanam superant, narrat Julius Firmicius. Porphyrius etiam in Vita refert, post ejus mortem draconem, qui sub lecto erat, domum intravisse, ac statim à circumstantium oculis evanuisse. Quod ansam præbuit quibusdam dubitandi, Plotinum dæmonem habuisse, quem consuleret. Ejus quoque morientis verba ad Eustochium dicta, literis plane aureis perferibenda, hæc nobis idem Porphyrius scripta reliquit: *Adbuc te exspecto, atque equidem jam adnitor, quod in nobis divinum est, ad divinum ipsum, quod viget in universo, redigere.*

Debitas Plotino laudes plurimi contexerunt. Porphyr. in Vita ipsum in disputationibus strenuum, ad inventionem solertem, ad opportuna percipienda promptissimum appellat; soli tamen intelligentiæ studentem, nihil de Orthographia curantem. Eunapius in Porphyrio ejus vim ingenii cœlestem vocat. A Macrobio in Somn. Scip. l. 2. c. 12. magis quàm quisquam verborum parcus dicitur; & à Lipsio Cent. 4. Miscellan. epist. 39. Vir sapientia inclyrus. Theodoretus de curandis Aff. Græc. l. 6. dixit, Plotinum non solum Hebræorum, Patrum,

Patrum, sed etiam Apostolorum, & Christi Domini Traditiones calluisse. Joh. Jons. de Script. Hist. Philos. l. 3. c. 10. Plotino patrocinans ait: *Plotinus Numenii inventa, & dogmata sibi tribuere à maledicis quibusdam dictus est: quo plagii crimine ut liberaretur, Amelius librum scripsit de Differentia doctrinæ Plotini, & Numenii. Vide Porph. in Vita, de qua ita Eunapius: Vitam illius Porphyrius sic explicavit, ut nemo copiosius dicere, aut plura adferre possit. Jul. Firmic. in Astron. l. 1. c. 3. q. 8. & Marsil. Ficin. in Comment.*

P O R P H Y R I U S.

PAUCIS, quæ de Porphyrio lib. 3. diximus, hæc addenda. Divus Hieronymus Judæum genere eum fecit; & ex eo Baron. 2. Annal. sed Tyrium cum Eunapio omnes faciunt. Præceptores in Philosophia habuit Plotinum, & Amelium; in Rhetoricis vero Dionysium Longinum Cassium, virum doctissimum, quem in ejus Vita Eunapius spirantem quandam bibliothecam, & vivum Musæum appellat; quem item præceptorem habuit, & Consiliarium Zenobia Palmyrenorum Regina. Cùm prius Malchus vocaretur (quod nomen Syriacâ linguâ Regem denotat) à Longino deinde Porphyrius ob vestem regiam purpuream, qua ob nobilitatem utebatur, dictus est. Floruit Aureliani ævo usque ad finem Diocletiani. E Græcia Romam venit una cum Antonio Rhodio Romano sub Plotini disciplina: qui illum sibi amicissimum habuit, ac tanti fecit, ut palam eum Poëtam, Philosophum, & Sacerdotem appellaret. Et quidem tanti nominis fuit, ut vulgò Philosophus à cunctis diceretur.

Christianum primitus fuisse, deinde Fidei desertorem, Augustinus, Socrates, aliique contendunt; apostasiæque causam ex Socrate hanc addit Lud. Viv. Comment. in lib. 10. c. 26. August. de C. D. *Quæ vero causa eum movit, ut deficeret à Fide, & in Christianos scriberet, docet Socrates l. 3. c. 19. Nam iste Cæsareæ Palæstinæ à quibusdam Christianis reprehensus, cùm prægravi, qua ardebat, iracundia, illud ferre non posset, Religionem Christianam deseruit; & præ odio illorum, qui ipsum coarguerant, ad libros conscribendos, quibus Christianos maledictis, & contumeliis perstringeret, præcepit. Eadem Nicephor. l. 10. c. 36. Vossius vero de Hist. Græc. postquam eum laudavit, dicens: Magnum hujus inter Philosophos, ac Sophistas nomen fuit; de ejus à Fide defectione hæc subdit: Porphyrium primitus fuisse Christianum, sed postea à Religione hac resiliisse, Augustinus innuere videtur l. 10. de C. D. cap. 28. Id ob autoritatem tanti Viri inficias ire non ausim. Sed hæcenus tamen nihil invenio, quo id verisimile fiat, præter quam quòd junior familiariter usus sit Origene. Ac longe etiam minus assentire possum doctissimo Annalium Ecclesiasticorum Scriptori (Baronio ad annum 325.) qui jam senem denuo ex Gentili Christianum factum putat.*

Scripsit itaque *Adversus Christianos* lib. 15. quibus respondit erudite nimis Eusebius, Apollinaris, & Methodius 30. Apologeticis libris. De Porphyrii libris adversus Christianos ita Suidas: *Hic est ille Porphyrius, qui contumeliosam, ac atrocium injuriarum plenam linguam in Christianos movit, & qua pestiferum suum venenum in eos effudit, ac jaculatus est. Hieron. in proœmio Catal. Script. Eccles. Rabidus adversus Christum canis audit Porphyrius. Et Theodoret. Serm. 1. de Græc. affect. curatione: Porphyrius contra veritatem rabida debacchatus est insania. Ejus propterea nomen adeò exosum, & execrabile fuit, ut in Edictis Imperatorum profligatissimi quique Hæretici Porphyriani dicerentur. Verùm ex Actis Concilii Ephesini jam patet, Porphyrii scripta adversus Christianos Theodosii M. jussu anno 388. jam combusta fuisse.*

Eum

Eum laudat Eunapius in vita ; quem extremam senectam attigisse ex eo educit, quod in postremis suis scriptis quædam sunt, quæ primis à se editis repugnant ; ex quibus existimet, eum ætatis progressu sententiam mutasse. Notat Nazianzenus Orat. 4. Julianum Porphyrii mendaciis, atque deliramentis tanquam divinis vocibus exultasse. Et Lud. Viv. de Causs. corrupt. Art. p. 181. *Ex Aristotelis libris Topicorum sumpsit Porphyrius, quæ de quinque vocibus composuit ; opus, ut me autique sententia, utilissimum, ita longe ab utilitate traditum.* Aristotelis quoque Categorias explicavit.

Scriptit præterea de Divinis nominibus librum unum. De Principiis lib. 2. De Materia lib. 6. De Anima lib. 5. De Animalium abstinentia lib. 4. De cognoscendo seipsum lib. 4. Quod una fuerit Platonis, Aristotelisque secta lib. 7. In Historiam Juliani Chaldæi Philosophi lib. 4. De Homericæ Philosophia. Ad Aristotelem quod Anima sit Entelechia. Philosophiæ Historiæ lib. 5. De Genere, Specie, Differentia, Proprio, & Accidente. De Nili Fontibus secundum Pindarum. De utilitate, quam Reges ex Homero percipere possunt, lib. 10. Miscellanearum Quæstionum lib. 7. In Thucydidis præmium. Ad Aristidem lib. 7. In Minuciani Artem. Alia item plurima, præcipue Astronomica. Scripsit quoque librum De Vita Pythagoræ: Sententias ad intelligibilia ducentes: De Antro Nympharum, quod in Odyssæa describitur. Quæ omnia vertit Lucas Holstenius; qui Dissertationem de Vita, & Scriptis Porphyrii, & Observationes ad Vitam Pythagoræ adjecit. Cantabrigiæ in 8. 1655.

Notandum hæc, Divum Augustinum, aliosque sui ævi, putasse, duos hujus nominis Philosophos extitisse, Tyrium unum, de quo modò dictum, alterum Siculum. Quam sententiam idem Augustinus in suis Retractionibus mutavit. Hujus autem erroris causa ex eo profecta est, quod Porphyrius divi in Sicilia vixit, ut ipsemet in Plotini Vita testatur.

J A M B L I C H U S

Chalcide Syriæ quæ Cœle dicitur, ortus, sub Constantini, ejusque filiorum, & Juliani Apostatæ imperio Romæ floruit, ubi secundas post præceptorem suum Porphyrium obtinuit. Ejus laudes, & scripta vide in lib. 3. hujus Hist. ad finem. Addam quæ de eo habet ejus Vitæ scriptor Eunapius: *His successit Jamblichus, ut clarissimi nominis Philosophus, ita & illustris genere, natus familia amplissima, & locuplete. Patria illi Chalcis, Syriæ, quam Cælen vocant, civitas. Hic cum Anatolio, qui à Porphyrio secundum locum obtinuit, consuetudinem aluit, sed multis eum modis superavit, & ad summum Philosophiæ gradum ascendit. Ab eo conjunxit se Porphyrio, quo nulla in re fuit inferior, præterquam in concinna orationis structura, dicendique facultate. Neque enim pari venere, & gratia ab eo dicta, instructa fuere: neque candorem habebant, & perspicuitatem: neque puritate sermonis exornare scripta laborabat, quamquam non omnino obscuritate involuta sit, aut vitium habeat oratio; sed (quod de Xenocrate dicebat Plato) non sacrificavit Mercurialibus Gratiis, &c.* Thomas Gale, qui post Marsilium Ficinum, & Nic. Scutellium, Jamblichi opus de Mysteriis Chaldæorum, & Ægyptiorum edidit, notisque eruditissimis illustravit: *Julianus Apostata Oratione 4. observat, Jamblichum nonnulla scripsisse ἀρχαῖς ὑποθέσεως, hoc est, non quod ita sentiret, sed ut argumento inserviret. Archangelorum doctrinam, & materiæ πλῆθος in hoc Tractatu amplectitur, alibi aliter philosophatur.* Extant adhuc tres Juliani epistolæ ad Jamblichum scriptæ; ex quarum prima patet quanti ipsum Imperator fecerit, ubi hæc scripsit: *Utinam, ò Servator Jupiter, & Sancte Mer-*

Mercuri, contingat, Jamblichum optimum, commune orbis terrarum commu- dum, longissima vita frui. Hinc Divus Greg. Nazianzenus Julianum Jambli- chi discipulum etiam fuisse putat. De Vita Pythagoræ ab eodem scripta, hæc notat Card. Bona: De Vita Pythagoræ libros 7. composuit, quorum quatuor dumtaxat ad nos pervenerunt: Duo priores editi sunt; duo posteriores habentur m. s. in Bibliotheca Vaticana. Alios duos de ejusdem Pyth. vita m. s. ha- buit Lucas Holstenius, & editionem promittit. De hac Pyth. Vita sic Vossius de Hist. Græc. l. 2. c. 18. Tractarat hoc argumentum antea præceptor ejus Mal- chus, sive Porphyrius; ex cujus libro multa vel iisdem, vel leviter immutatis verbis scripsit Jamblichus. Ejus discipulos vide l. 3. hujus Hist.

J U L I A N U S

P*Arabates, hoc est, Apostata dictus, quod ab Orthodoxa Fide defecit, Julii Constantii, Constantini M. fratris, filius fuit. Prima Grammatices elementa à Mardonio Eunucho Ethnico Constantinopoli edoctus est. Deinde ab Imperatore Nicomediam missus, ut ab Eusebio Episcopo, sibi materna cognatione devincto, in Christiana pietate institueretur; ibi Rhetoricam didicit sub Eubolio, qui in Fide infirmus erat. Monachus etiam fuisse dicitur, & ad Lectoratûs gradum ascendisse. Quo tempore licet Christianæ pietatis signa daret exterius, interiùs tamen Ethnicismum colebat. A recta autem Fide omnino divulsus creditur à Maximo Philosopho, & Magico, de quo supra in Maximo. In Philosophia præceptores habuit Macedonium, Eusebium Nico- mediensem, Chrysanthium, Sardonium, Maximum Ephesium, Ædesii discipulos, aliosque; & præcipue Jamblichum, quem magni æstimavit, quod ex tribus Juliani ad ipsum epistolis patet, ut modò dictum est. Meritò igitur Eclecticorum discipulus Eclecticis accensendus; quamvis non desint, qui ipsum inter Platonicos numerent.*

Doctus, castus, sobrius, vigilans, laboriosus, exteriorum pietatem simulabat. Quare omnium amorem in se convertit; qui eum Imperatorem proclamarunt an. Chr. 360. imperiumque ex Constantii morte in Oriente liberum inde tenuit an. 361. Vix tamen imperium capefferat, cum personatam pietatem, quam simulaverat, deponens, crudeleque in Christum, ac Christianos odium exercens, templis idola, idolis cultum restituit; ac Summus Pontifex Ethnicorum cæremoniis factus, præclarum Baptismi Characterem victimarum sanguine delere conatus est. Ut autem Christianos à vera Fide abduceret (quod unum suum animi studium, & contentio erat) non tam violentis persecutionibus, quàm dolis, & persuasionibus utebatur. Magis id se consecuturum sperabat, Christianis Scholarum usu interdictis. Qua de re ita Vossius Philolog. p. 7. Interdixit iste Apostata Scholarum usum Christianis, ratus, nullam acerbiorum fore persecutionem, neque expeditiorem viam evertendæ Religionis, quàm si à studiis literarum Christiani arcerentur. Nimirum acutus, ac perspicax Imperator satis videbat, quo pacto magis nocere posset Religioni Christianæ. Cùm aliquando sibi oblata essent scripta, quibus Evangelium defendebatur, ipsis lectis hæc subscripsit: Ἀνέγνων, ἔγνων, κατέγνων, hoc est, Legi, Intellexi, Damnavi. Cui Basiliius pro omnibus respondit: Ἀνέγνως ἀλλ' οὐκ ἔγνως, οὐ κατέγνως, ἔκ ἂν κατέγνως: Legisti, sed non intellexisti; si enim intellexisses, non damnasses. Christum Dominum ad despiciendum Galilæum vocabat, vel Nazarenum. Theodoricus, Cassiodorus, & Nicephorus scribunt, Julianum in bello contra Persas hasta cœlitus vulneratum, haustum cava manu proprium cruorem versus Cœlum adpersisse, atque hanc in Christum a quo impie

impie desciverat, blasphemiam addidisse: *Vicisti tandem, Galilæe: Satura Te, Nazarene*. Quibus dictis scelestissimam animam exhalavit 26. Junii an. 363. ætatis verò trigesimo secundo non expleto, cum duos non integros annos regnasset. Quis autem Juliani percussor fuerit, varia est autorum opinio. Socrates asserit, Callistum, suorum vigilum unum, qui ejus etiam vitam scripsit, ipsum à dæmone percussum affirmasse. Sozomenus ait, quosdam hunc ictum Persæ cuidam tribuisse, alios Sarraceno, Romano alios. Quivis tamen is fuerit, divinæ vindictæ profectò minister extitit. Ad bellum enim contra Persas iturus, in quo & occubuit, impie juravit, se Christi Ecclesiam post reditum funditus eversum. Hanc horrendam Juliani mortem eodem instanti S. Sabæ Anachoretæ, qui ad viginti dierum iter, & amplius à castris distabat, atque aliis revelatam, multi scribunt.

Inter viros doctrina claros refertur, literatus, literarumque amantissimus, moribus commendabilis, justus, ingenio acer, sed nimis satyricus, captus facilitate, & eruditione plerisque omnibus Principibus superior, qui Imperii Romani clavum tenuerint; & ut breviter dicam, Princeps, ut multi eum vocant, ad unguem factus, odium in Christianos si excipias. Ejus doctrinam, & mores laudant Libanius, & Ammianus Marcellinus, præcipui ejus fautores; quorum ultimus id notat præ cæteris: *Per omnia Philosophiæ membra prudenter disputando currebat Julianus, &c.* Gul. Cave in *Introduct.* ad suos Ecclesiasticos; *Act. Erudit.* vol. 2. p. 311. atque alii.

Verùm quis unquam Julianus fuerit, videri potest apud Greg. Nazianzenum in *Orat. adversus Julianum*; Joh. Chrysof. Hieron. Optat. Rufin. Zosim. Eutrop. Baron. aliosque. De immani ejus in Christianos odio, & persecutionibus potiora hinc scelera adnotabo. Contra jus gentium Persarum Legatos Emanuelem, & Ismaëlem Chalcedone morti dedit, quòd Christiani essent. Idololatrias Christianis præferebat. Horum alternos in Ecclesia cantus, Ecclesiasticas dignitates, precum formulas, publicas quasdam pœnitentias pro publicis peccatis expiandis, leges, ritus, & cæremonias in idolorum templa intrudere statuit: Scholas, quas Fidelibus interdixerat, publicas pro Ethnicorum doctrinâ, & moribus decrevit: Xenodochia, pauperum Hospitia, Virginum Cœnobia, atque cætera, quæ Christianis in more sunt, Idololatrias habere voluit Christianorum simia, & osor Julianus; ut ex ejus epistola ad Arfacium, & ex Sozomeno colligitur; sed morte præventus impia hæc omnia ex voto explere non potuit. Hæreticos ab exilio revocavit: Donatistas in Africa remisit: & ut verbo rem absolvam, quæcumque Christianis nocere possent, non prætermisit. Chalcedonis Episcopo, qui cæcus erat, ipsum publice de sua impietate arguenti, audacter respondit: *Sed tuus Galilæus amissos tibi oculos non restituet.* Cui Episcopus: *Malo luminibus cassum esse, quàm iis præditum te Apostatam adspicere.*

Scripsit *Orationes, Epistolas, libros contra Christianos*, præcipue ad bellum contra Persas iturus; quibus libris respondit Divus Cyrillus excellenti opere, quod Theodosio M. dicavit. *Librum de Cæsaribus*, quo Romanorum Imperatorum, qui ipsum præcesserant, vitia insectatur. *Misopogonem adversus Antiochenos. Hymnum in Solem*; opus Eclectica Philosophia refertum, &c. Ejus opera omnia Dionysius Petavius Parisiis 1630. edi curavit in 4. atque Spanheim 1696. nova editione Lipsiæ publici juris fecit, additis etiam notis. Eiusdem Panegyricas Orationes tum prosa, tum versu elaboratas, collegerat olim Eunapius.

HISTORIÆ PHILOSOPHIÆ
DION CHRYSOSTOMUS

PAsicratis filius, patria Prusæus ex Bithynia, inter Philosophos, qui Romæ claruerunt, numerandus erat; sed quia, cui sectæ addictus fuerit, nemo scripsit; in hujus capitis calce seorsum ab aliis locandum duxi. Tempore Nervæ, & Trajani, in fine scilicet primi, & initio secundi seculi floruit; eumque Trajanus apud se plerumque viventem, sibi que carum, ac familiarem, eodem sæpe curru dignatus est. Hinc tradit Suidas, eum magnificentiam adeo affectasse, ut Leonina pelle indutus in publicum prodierit.

Scripsit *Orationes* 24. quæ etiam nunc extant ex interpretatione Thomæ Naogeorgii cum Notis Isaaci Casauboni: *De Alexandri Virtutibus libros* 8. Et librum *An Mundus sit corruptioni obnoxius*. In his Operibus Oratorem simul, & Philosophum se præbuit eximium. Quare non immeritò Synesius in Dione ipsum *Aquilam*, & *Cygnum*, idest, *Philosophum*, & *Oratorem* appellavit.

De ejus Scriptis sic bene sentiunt autores. Philostr. de Vit. Sophist. *Optima verò, & laudatissima est in Dionis Orationibus affectuum temperatio. . . . Sed & reliquo quoque philosophandi instituto fuit non omnibus exposito, aut simulatio, sed ejusmodi, ut gravitate quadam instaret, non secus ac condimento insita sibi humanitate temperata. Quàm porro Historiæ scribendæ aptus fuerit, argumento sunt ab eo scripta Getica. Inter ejus tamen Orationes optima, & copiosissima censetur Oratio de Illo à Græcis non capto. Photius in Biblioth. Dion in dicendi arte acutus, & solers est habitus. Orationes scripsisse pluri-
mas referunt, quarum octoginta in meas inciderunt manus, &c. Thomas Naogeorgius in Præfat. in Dionem: *Dion Prusæus propter aureum eloquentiæ flumen cognomento Chrysostomus, summus & Philosophus, & Orator, cui ego quem præferam nondum inveni. Non spinosa docet, aut injucunda, neque abruptis sententiolis rem obscurat, ut Aristoteles; neque absurda, atque communi sensu abhorrentia tradit, ut Plato, neque, ut idem, longis perplexisque suspendit lectorem ambagibus, &c. Vide etiam Card. Bona in Notit. Autorum: Volaterran. &c.**

Atque his de Dione, aliisque Romanorum Philosophis adnotatis; ad reliquos cæterarum gentium Philosophos numerandos gradum faciamus: quos per sectas distinctos tradentes, à Pythagoreis, qui sectâ reliquis priores fuere, initium sumemus; à quibus gradatim, & ætatis ordine ad reliquarum sectarum Philosophos veniemus.

C A P U T II.

De Pythagoricis Recentioribus.

EXactis Romanorum Philosophis, eorumque vita, & doctrina, qua fieri potuit, claritate, brevitateque exposita; cæterarum gentium Philosophos, qui Recentiorum nomine digni sunt, breviter adnotare ad hujus Historiæ complementum necesse est. Eidem igitur methodo insistens, qua in superiori Libro usus sum, eos omnes non secundum gentes, vel tempora enumerabo, sed in Sectas distinctos; ætatis verò in singulis Sectis ordinem servare ordo erit. Cur autem primum hujus Libri Caput Romanorum Philosophis præcipue dicaverim, si quis miretur, respondeo, me id consultò, & ex proposito fecisse ad ostendendum, nos Romanis disciplinas omnes, ac potissimum Philosophiam, acce-

acceptas referre, qui eas ad nos è Græcia cum imperio deportarunt. Atque hoc est, quod Græci indigne ferentes querebantur, ut supra in Cicerone dictum, Romanos ne dum imperium, sed & scientias, quibus ipsi Romanis præstarent, ad suos transtulisse. Ea enim literarum fors semper fuit, ut eas nonnisi in imperii felicitate vigere videremus. Præterquam quod Romanorum Philosophis, qui ætate, numero, dignitate reliquis præstabant, singulari memoria dignum aliquod debebatur. Sed ad rem.

E U E P H E N U S

Philosophus Pythagoricus, à Dionysio Syracusarum Tyranno morti damnatus, quòd Metapontinos sibi fœderatos ab iccto fœdere abduxerat; imperterritus Dionysio dixit, se ad mortem utique paratum, tantùm optare, ut, antequam morti daretur, in patriam ire potestas ei fieret, ut suam ibi sororem marito nuptum daret: quo factò statim Syracusas ad mortem subeundam se rediturum dixit. Quòd ridentibus iis, qui aderant, Tyrannus eum interrogavit, quam de reditu cautionem daret? Cui ille: Ecce tibi Eucritum amicum meum sponforem reditùs ad sex menses, & obsidem trado. Dionysius, accepto obside, ipsum abire permisit. Euephenus ad datum tempus Syracusas rediens se Tyranno tradidit, obsidemque petiit liberari. Sed Dionysius amorum virtutem summe miratus, ne dum utrique libertatem largitus est; sed in eorum amicitia tertius esse voluit. Idem de Damone, & Pythia relatum legimus.

N E A R C H U S

Patriâ Tarsensis, Sectâ Pythagoricus, quo hospite, & præceptore familiariter usus est M. Cato Censorius, dum adhuc adolescens sub Fabio Maximo militavit, quum hic Tarenti erat, ut notat Plut. in Vita ejusdem M. Catonis, cujus verba sunt: *Cùm Fab. Maximus Tarentum reciperet, sub eo forte admodum adolescens militabat Cato. Hospitio usus Nearchi cujusdam Pythagorici, desideravit eam disciplinam intelligere. De iisdem cum differentem illum audivisset (quibus Plato usus est, qui voluptatem maximam mali escam vocat: calamitatem animæ primam, corpus: liberationem, & purgationem illas cogitationes, quibus maxime à corporis affectibus avocat, & abducit seipsam) amplexus est multò acrius frugalitatem, & continentiam.*

Fuit & alter *Nearchus Alexandrinus*, qui cum Alexandro Magno militavit, de quo Historiam scripsit; nostrumque Nearchum ætate longe præcessit.

X E N O P H I L U S.

Quamvis hic, antiquissimus cùm sit, inter Recentiores numerari non debeat; quia tamen in superiori libro cum Pythagoricis non fuit recensus, nam de Pythagoricæ Scholæ successione non erat; liceat hinc ipsum adnotare. Eadem detur, quæso, venia in aliorum recensu, qui suum inter Recentiores locum rigoroſe non merentur. Fuit igitur Xenophilus tum ob suam doctrinam, tum ob longævam vitam, quam sanam semper duxerat, celebris. De eo ita Lucianus in Macrobiis: *Xenophilus Muscus, perhibente Aristoxeno, Pythagoricæ Philosophiæ candidatus, ultra quinque & centum annos Athenis vitam traduxit.*

HISTORIÆ PHILOSOPHIÆ
APOLLONIUS TYANEUS

Philosophus Pythagoricus, sed Pythagoreorum omnium in Magica arte callentissimus, & *δαυματοποιός*, præstigiator celeberrimus, si ejus vitæ scriptoribus præstanda fides sit; natus est Tyanæ, quæ Cappadociæ urbs est; unde à patria Tyaneus appellatus. Totum ferme orbem peragravit, sive discendi causa, ut ait G. Rhodiginus, sive potius ut ubique præstigia patrando sibi famam, & affectas aucuparetur. Quæ Apollonii præstigia non mediocre Christianæ Fidei damnum attulere; quòd Ethnici crederent, Apollonii, & Christi Domini vitam, & facta, & portenta non differre, ut præter alios advertit Baronius ad an. Chr. 68: ubi ait: *Vix quisquam satis digne valeat unquam exprimere quantum humano generi obfuerit Philostratus scribendo res gestas Apollonii Tyanei, easdemque amplificando mendaciis: ut videatur plane inventum fuisse diaboli. Quod enim non valuit perficere in Simone Mago nuper extincto, id in Apollonio implere conatus est: quippe qui æmulus Christi gloriæ, sicut scripto jam Evangelio longe, lateque per orbem innotescabant Christi res gestæ; suum ipse statuens Antichristum, Pseudoëvangeliū quoque actorum ipsius per mendacissimum hominem scribendum curavit; cui fidem præstantes homines, nihilo Christo minorem fuisse Apollonium existimarent; vel, sicut istum ea perfecisse Magiâ complures compertum haberent, eadem quoque arte Christum usum esse, falso, ac absurde effutirent, &c.* Ex tot miris ab eo patris, quæ ejus vitæ scriptores, sive potius impostores referunt, unum vel alterum hic adnotare sufficiat. Domitiano infantem sacrificare præcipiens, ipsum Imperatorem futurum prædixit. Quòd cum ex prædictione accidisset, Domitianus Imperator electus ipsum morti damnavit: sed Apollonius Cacodæmonis ope ab ejus conspectu evanuit, Puteolos ab eodem translatus. Ephesi degens coram populo vultu acer, & severus forti voce clamavit: *Percute Tyrannum: Percute Tyrannum*; jamque cæsum Domitianum certo certius asseverans, magnam sibi & famam, & gloriam comparavit apud omnes, qui ex nuncio non longe post Ephesum veniente, & Domitiani cædem referente, verum cognoverunt, quod Apollonius, longissimè à cæde dissitus, quasi præsens adspiceret, affirmavit. Atque hinc factum, ut multi Apollonium in Deorum numerum referrent, putantes, nonnisi Deum tot supra naturæ vires mira patrare potuisse. Quare Hierocles Philosophus ex Areopagi iudicibus (de quo mox in Platonicis) religione Ethnicus, non est veritus ipsum cum Christo Domino comparare in peculiari libro contra Christianos composito; quem deinde refellit Eusebius. Eunapius etiam dixit, Philostratum suo operi inscribere non hunc titulum debuisse: *Vita Apollonii Tyanei*; sed *Accessus Dei ad homines*. Et quidem Imperator Caracalla, ut refert Dion Cassius, ei templum, tanquam Heroi, erexit. Et Xiphilinus addit, hunc Imperatorem non alia id ratione fecisse, quàm ut ad perpetuam memoriam celeberrimus hic impostor, & magus perduraret. Sed fabulosa portenta, Apollonio adscripta, Justinus Martyr plane detexit, & post ipsum Eusebius. Johannes Apostolus, Ephesi degens, Apollonium fortiter oppugnavit.

Apollonii Vitam (sive potius fabulosam historiam) omnium primi scripsere Damis Assyrius, ejus familiaris, discipulus, peregrinationis, & imposturarum comes, à quo suam desumpsit Philostratus, quam 8. libris conscripsit, in qua Apollonium moribus, & doctrina Pythagoricum se præbuisse asserit: quos libros ipse Philostratus l. x. c. 3. postulato Juliæ, Severi Imperatoris uxoris, cui Epistolarum Magister ipse erat, se fecisse testatur, quia hæc Sophistarum orationes omnes commendabat, & amabat: Philostratus enim sub Severo usque

ad

ad Philippum vixit. Soterichus Oasites, Poëta Epicus, qui sub Diocletiano etiam vixit: Maximus Ægiensis, & Mœragenes, quorum meminit Joh. Tzetzes Chil. 2. Hist. 60. & Hist. 291. Deinde eandem coctam crambem recoxit Nicomachus, qui Aureliani tempore floruit, ut refert Sidonius l. 8. Epist. 3. his verbis: *Apollonii Pythagorici vitam (non ut Nicomachus senior è Philostrati, sed ut Tascius Victorianus è Nicomachi Schedio exscripsit) quia jusseras, misi.* Apollonii autem vitæ, & Philostrati meminit Eunapius in Procœmio Vit. Philos. & Sophist. Et Flavius Vopiscus, qui Apollonii facta se celebraturum promittit in Aureliano, magnum ibi de Tyaneo elogium, Philostrato fidem tenens, confecit. Lucianus, qui unus ante Philostratum de Apollonio mentionem facit, in Historia celebri Alexandri Abonotichites tantum asserit, hunc de Apollonii schola extitisse.

Sed contra Apollonium, & ejus vitæ scriptorem Philostratum, ex antiquis fuere Bassus, & Euphrates Philosophi. Ex recentioribus, præter Ecclesiæ Patres ferme omnes, qui stylum in ipsum acuerunt, Lud. Viv. inter primos Criticos unus, de Trad. discipl. l. 5. p. 625. *Philostratus in historicis magna Homeri mendacia majoribus mendaciis corrigit.* Et ibidem p. 630. *Philostrati Apollonius pene totus figmentum est rabiosum, ac blasphemum hominis in fingendo non inexercitati, quique historias comminisceretur de iis, quæ nemo unquam vel vidisset, vel audisset.* Joseph Scaliger ait, Philostratum in narratione prodigiorum Apollonii neque veri, neque verisimilis rationem servasse, ac verum præstigiatores plusquam Philosophum, probum, sanctumque hominem ostendere voluisse. Idem sentiunt Vossius, Casaubonus, & Lipsius, qui addit, Philostratum, hominem nugatorem, & mendacem, in Romana Historia sæpius errasse. M. de Tillemont Anachronismos etiam, & σφάλματα, errores in Philostrati Vita Apollonii adnotat. Et, ut paucis dicam, Historici, ac Critici omnes tum sacri, tum profani, merum Philostrati figmentum quidquid ipse de Apollonio scripsit, esse putant; eumque magica arte, ac diaboli tantum ope aliquid pollentem, versutum virum affirmant. Addam quod habet autor libri, cui titulus *Historia Apollonii Tyanei*; quam falsitatis, & imposturæ arguit. 1. Quia hæc Historia testibus fide dignis non probatur. 2. Quia Philostratus non Historiam, sed Fabulam scribere videtur. 3. Quia miracula, quæ Apollonio tribuit, casui, goëticæ arti, & præstigiis tribui possunt, si quæ sunt, nam potius ficta videntur. 4. Denique quia hujus Philosophi doctrina rectæ rationi, ac sapientiæ, quæ vel solo naturæ lumine haberi potest, contraria est. Vide hujus libri autorem, qui est M. du Pin; Lactant. Instit. c. 2. Anastasium Nicæum q. 23. Cœl. Rhodig. l. 17. Lect. Antiqu. c. 13. qui eum omnium, qui unquam historiam conscripserint, mendacissimum appellat: Vossium de Hist. Græc. &c. Verum Guilhelmus Philander Castilionius in suo in Vitruvium Comment. hanc Apollonii Vitam non Philostrato, sed Luciano tribuere videtur, ut advertit Gilbertus Cognatus in Annotat. in Lucianum. Hoc tamen (quod pace tanti viri dixerim) repugnare videtur, quum Lucianus Apollonii scholam, è qua suum Alexandrum fuisse ait, obrectet, dicens ad contemptum: *Vides quamam è schola tibi hominem refero?* Vide etiam Morery in Sup. Lex. Hist. & Robert. Bail. in Opere suo Hist. & Chronol. Phot. Possevin. &c.

Scripsit Apollonius de *Astrologica divinatione lib. 4.* & *Tractatum de Sacrificiis*; quæ jam interciderunt. Discipulus fuisse fertur Euthydemi Tarsensis, & Euxeni ex Heraclea. Mortuus tandem est an. sal. 97. sive 99. ut ex aliis. Mortis autem locus, & modus penitus ignoratur; nullum enim mortis suæ testem voluit, nec etiam ipsum Damidem, quem discipulum, & comitem semper habuit. Tantum conjectari licet, ipsum infelicem vitæ exitum habuisse,

ex eo, quod Lucianus in Alexandro Apollonii vitam Tragœdiam appellavit, dicens: *Porro doctor ille, & idem amator, natione Tyaneus erat, videlicet ex eorum numero, qui cum egregio Apollonio Tyaneo illo erant versati, totamque illius tragœdiam pernoverant, &c.*

N U M E N I U S

Genere Græcus, Secta Pythagoricus, & quidem præclarus, ut eum appellat Eusebius lib. 14. c. 2. Apameæ, quæ Syriæ urbs est, sec. 2. ortus dicitur. Scripsit Tractatum *de Principiis Pythagoræ, & Platonis*; in quo Platonem à Mose derivasse, ait, quæ de Deo, & Mundi Creatione scripsit. Hinc dicebat: *Quid enim est Plato, quàm Moses Atticissans?* ut supra quoque in Platone notavimus. Scripsit & alia. Vide Euseb. Præp. Evangel. lib. 11. 13. & 14. Suid. Jonsum 3. 10. &c.

Alius tamen hic fuit à Numenio, Pyrrhoniæ sectæ alumno, qui Pyrrhoni etiam coævus creditur, de quo Diogenes Laërt. lib. 9. in Vita Pyrrhoni. Atque hæc de Pythagoricis, qui, ut sæpius dictum, ultimis temporibus paucissimi extitere, quòd omnibus ob magiæ suspicionem essent invisì. De Pythagoricis scripsere Aristoteles, Aristoxenus, Heraclides, & Neanthes. Vide Jonsum, &c.

C A P U T III.

De Platonis, & Academicis.

H E R A C L I T U S T Y R I U S

ATyro, ubi natus est, sic appellatus, Ciceroni coævus, Clitomachi, & Philonis discipulus fuit; Antiochi verò Ascalonitæ familiaris. De ipso sic Cicero Acad. Quæst. lib. 2. edit. 1. *Et erat jam Alexandria familiaris Antiochi Heraclitus Tyrius, qui & Clitomachum multos annos, & Philonem audierat; homo sane in ista Philosophia, quæ nunc prope dimissa revocatur, probatus, & nobilis; cum quo & Antiochum sæpe disputantem audiebam, sed utrumque leviter Tum igitur & cum Heraclitum studiose audirem contra Antiochum differentem, & item Antiochum contra Academicos, dedi Antiocho operam diligentius, ut causam ex eo totam cognoscerem. Itaque complures dies, adhibito Heraclito, doctisque compluribus, & in his, &c.*

S. D I O N Y S I U S A R E O P A G I T A

UNus ex Areopagi (quod supremum Athenarum Tribunal erat) iudicibus fuit eloquentissimus, & in omni Græcorum sapientia eruditissimus. Hic sub imperio Tiberii Cæsaris cum Apolophane Sophista in Ægyptum abivit, ut cum sapientibus ejus loci viris conversaretur. Ibi Heliopoli solis defectum (qui multis terræ partibus eadem horâ communis fuit) adspiciens, qui in Christi Domini morte accidit; nullum verò eo tempore lunæ interjectum observans, sed hunc præter naturæ ordinem evenisse considerans, dixisse fertur: *ἢ τὸ θεῖον πάσχει, ἢ τῷ πασχοῦσι συμπάσχει*: *Aut Divina natura patitur, aut patienti compatitur.* Ex Suida. Deinde Christi fidem Athenis degens, per Apostolum Paulum edoctus, ut ex Act. Apostol. amplexus est: à quo etiam Athe-

Athenarum Episcopus factus, pro ejusdem Fidei testimonio Martyrii palmam promeruit sub Trajano.

Magna inter recentiores Criticos quæstio est, an hic unus, idemque sit cum Dionysio Parisiensi, an diversus. Eundem faciunt Baronius, Spondus, Hilduinus, &c. atque ad id asserunt, Dionysium Areopagitam, postquam Ephesum adivit, ut Johannem Apostolum ab exilio revocatum viseret; inde Romam venisse, atque à Clemente Pontifice in Galliam una cum Regulo, Rustico, & Eleutherio missum, primum Parisiensis Ecclesiæ Episcopum extitisse; ibique capitis damnatum, divulsum à corpore caput ad aliquod spatium manibus portasse: quæ vulgaris opinio est. Contra verò P. Sirmond. Joh. Launoy, ac plures Critici scriptores diversum probant: quos vide.

Major tamen quæstio est de Operibus, quæ vulgò Areopagitæ tribuuntur. Validissimis autem rationibus, ab iisdem operibus desumptis, celebriores Critici evincunt, hæc opera non nisi in sec. 5. apparuisse; composita verò credunt ab aliquo Philosopho eloquentissimo: potissimum quòd Eusebius, Hieronymus, alique vetustiores, qui de Dionysio loquuntur, nunquam horum operum meminerint. Vide cit. Sirmond. Launoy, Du Pin, &c.

De ejus Philosophia hæc Cozzandus de Magister. Antiqu. Philos. lib. 1. c. 9. *Dionysius Areopagita, qui negari non potest, quin gentilis Philosophus sectæ Platonice fuerit, discipulus Apolloniani, præceptorque Athenodori Atheniensis; alii omnino ab eo, qui Augusti præceptor, &c.* Verùm præter unum Eusebium in Chron. ad an. Chr. 52. ubi ait: *Dionysius Areopagita præstabili olim Philosophus claret;* nullum adhuc inveni ex vetustissimis scriptoribus, qui ejusdem Philosophiam memorent.

LUCIUS APULEJUS

Philosophus Platonice, Madauræ in Africa natus est ex patre Theseo, viro eximio, & matre Salvia, quæ Plutarcho, & Philosopho Sexto sanguine juncta erat. Carthagine primum, deinde Athenis literarum studiis insignem navavit operam; ac potissimum Platonice Philosophiæ, in qua præceptorem habuit Vastium, ut ipse eum vocat lib. 1. Metamorphos. Sec. 2. vixit, sub Adriano scilicet, & utroque Antonino. Inde Romam venit; ubi Jurisprudentiæ addictus, tantum in ea profecit, ut inter insignes Oratores numeraretur. Sed Jurisprudentiâ hinc posthabitâ, Philosophiæ totum se devovit. Pudentillæ, ditissimæ viduæ nupsit. Atqui à Sicinio Æmiliano coram Claudio Maximo, Africæ Proconsule, de Magia accusatus, quòd amatoris philtis, sive Magica arte Pudentillæ amorem captaverit, ac ejus filium Pontianum morti dederit; ipse optimâ Apologiâ, quæ *Oratio de Magia* inscribitur, se defendit, quam Divus Augustinus Sermonem eloquentissimum, ac florentissimum appellat. Clarissimus Carthagine professor fuit; ubi statua ei dicata: cujus rei pluribus meminit lib. 3. Florid. ac gratias Carthaginensibus egit de honore sibi adjudicato, præsertim Straboni Æmiliano Consulari viro, qui in Carthaginensium curia sententiam dixit, ut statua ei poneretur: cujus auctoritatem Carthaginenses omnes secuti sunt. Quem Strabonem Æmilianum suum fuisse condiscipulum ipse testatur.

Scriptit *Metamorphosin, sive Asinum Aureum* lib. 11. Quæ paraphrasis est ejus, quam habet Lucianus, qui Lucium ex Patris in suis Metamorphosis, sive Transformationibus secutus est; de quo Photius. Ipse tamen hujus fabulæ argumentum ab origine à se formatum ostendit in primis fabulæ verbis, quæ sunt: *Fabulam Græcanicam incipimus. Lector intende, lataberis.* Hoc Opus etiam
Mile.

Milesiæ dicitur. Reliqua ejus Opera sunt: *Oratio de Magia*, de qua modò diximus: *De Dogmate Platonis, sive de Philosophia lib. 3. I. de Philosophia Naturali. II. de Philosophia Morali. III. de Philosophia Rationali. De Deo Socratis. Florida, sive Ludicrorum libri*; atque alia à Servio, Nonio, ac Fulgentio relata, quæ ad nos non pervenerunt.

De Apuleji Operibus non eadem est autorum censura. Commendantur in Anthol. Græc. lib. 5. Epigram. 59. ubi Apulejus *Sacerdos arcanae sapientiæ, Ausonia nutritus Strene* dicitur. A Barth. lib. 55. Advers. c. 2. *Proprietatis Latinæ scriptor optimus* appellatur; & *mirifico acumine disertissimus*; & ab eodem in Notis majoribus ad Claudianum p. 1259. vocatur *Scriptor unus omnium maxime proprietatis amans, & veteris Latinitatis, supra quam vulgo credatur, conservator*. A Joh. Sarisberiens. lib. 7. c. 6. ubi ait. *In utraque lingua Græca scilicet, & Latina nobilis extat Apulejus Afer, vir magnus imprimis, & qui venustate morum, & dicendi copia Socraticum fontem, & torrentem Platonicum facile redoleat vel tenuiter sapienti*. A Schoock. in fabula Hæmel. p. 27. *Vir in omni parte Philosophiæ versatissimus*. A Volaterr. lib. 13. *Omnigenæ vir eloquentiæ*. Additque ibidem: *In verbis novus, in sententiis creber, in inventione acutus, in translationibus audax, in elocutione varius*.

Contrà verò sentit Lud. Viv. de Trad. Discipl. l. 3. ubi: *Apulejus in Asino plane rudit. In aliis sonat hominem, nisi quod Florida sint ridicula; sed excusat ea Inscriptio*. Mitius tamen se gessisse videtur in Comment. in Augustin. lib. 18. de Civ. D. c. 18. ubi ait: *Id opus de Aureo Asino sic latinum fecit Apulejus, ut ad verbum expresserit plurima, additis plerisque, quò jucundior esset lectio iis, qui Milesiis fabulis delectantur, & condidit sua illa partim antiquaria, partim nimis audaciter novata dictione rem alioqui futuram subsulsam, atque subfatuum. At nunc juvat legere, quia pbrasi illa complura dixit, quæ nec appositiùs dici, nec majore cum gratia poterant: quem nonnulli cum imitari conentur, in ridiculas ineptias incidunt. Puto enim, gratiam illam esse prorsus inimitabilem*. Et ibidem lib. 8. c. 19. *Extant Apologiæ duæ Apuleji de Magia in quibus exiit nimiam illam sermonis lasciviam, & antiquaria, & audaciter innovata verba: accomodavitque se forensi dicendi generi, sed ita tamen, ut, nescio quo pacto, Apulejum internoscas temporaria persona contactum*. A Caussino dicitur *Autor cautæ lectionis, & periculose imitationis*. Joh. Budæus à Stap. in lib. 1. c. 9. *Theophrasti de Plantis: Apulejus librum suum de Salutaribus Remediis ex Plinio totum compilavit*. Arnold. Boot. in l. 2. c. 5. *Animadvers. Sacrar. ad Text. Hebr. Vet. Testam. Quem locum (in libro de Mundo ab Apulejo verso, qui Aristoteli falsò tribuitur) valde indiligenter, atque imperite vertit Apulejus, æque ac totum librum; cui se fædo, ac miserabili plagio non Interpretem, sed Autorem inscripsit, atque multis etiam doctissimis viris, quanquam in re manifestissima, imposuit*. A Dempster. in Rosino *Inepta dictione, rebus eruditus* appellatur.

Mediam inter hos sententiam tenere videtur Lipsius l. 2. Epistolic. Quæst. Epist. 22. cum ait: *Ego vero Apuleji lectionem abhorrendam non censeo, quidquid isti de Arpinati schola investes pueri dicant: tumidus fortasse, ve grandis, & adfectatæ elegantiæ scriptor est: at certe doctus literas, & mores veteres, & in sermone ipso Plauti imprimis imitator*. Itaque ille nescio quis Rhetorista, qui ruære illum dixit, non loqui: probet prius de Plauto, & credam de Apulejo. Et lib. 11. Elect. c. 2. *Stylum ejus ineptum esse volunt: fatebor in parte (nec enim asperitatem illam, & horrorem quæsitæ dictionis usquequaque excuso) sed tamen doctè ineptum, & è quo multa bona, selectaque hauriat bonæ, selectæque mentis lector*. Vossius part. 2. Orator. Institut. p. 13. 246. 450.

Cujus phrasis docte inepta est - - - Apulejum sane scriptorem doctissimum nimio Epithetorum usu peccare, non vulgus modò, ad cuius palatum is nihil sapit, sed eruditi quoque confitentur - - - Neque solum voces è tribus, aut pluribus compositas vitabit Orator; sed nec eas, quæ grandioris sunt soni, cum laude usurpabit, nisi veniam petat pudentem. Delinquunt hac in parte vergrandis, & adfectatæ eloquentiæ scriptores, quos inter ducit familiam Apulejus. Turneb. Adversar. lib. 18. c. 14. Apulejus non omnino malus auctor, & antiquarum vocum usurpator. Et lib. 29. c. 13. Apulejus interdum non malus auctor, præsertim cum lasciviæ ingenii non indulget, neque ludum sibi permittit. Tandem Gasp. Sciopp. lib. 1. suspect. Lect. Epist. 4. Et quis non rideat, immo ringatur verius, super stolidissimo illo vulgi de Apulejo iudicio? Ajunt, eum rudere, quàm loqui maluisse. Dii, Deæque, & quò non evadet denique projectissima illa hominum audacia! Tot jam, & sæpe unicis doctissimorum virorum, adde, si ita vis, Ciceronianorum, elogiis condecoratum facetum illum Milesiarum scriptorem etiamnum rudere? Sed quoniam nequicquam inveteratum, & jam olim radices agentem errorem hunc ex animis vulgi expectoratum imus, feramus sane, quæ mutare nefas: illud interim professi, malle nos illum rudentem sæpe, quàm hos loquentes, sive latrantes audire.

Notandum hic ex Cassiodoro, Apulejum primùm Arithmeticam Latinis literis illustrasse. Vide etiam hujus Hist. l. 3. p. 101.

TAURUS BERYTIUS

Celebris in Platonica Secta Philosophus floruit sec. 2. sub Antonino Pio. Ejus meminit Euseb. in Chron. ad an. 148. dicens: *Taurus Berytius Platonicæ sectæ Philosophus clarus habetur.* Ad eum Athenis degentem, & philosophantem audiendum complures veniebant: physicas namque, ethicasque sæpissime quæstiones agitabat; quas videre est apud Agellium ejus familiarem, sæpe etiam symposiastem, qui ipsius laudes pluries enarrat, præcipue lib. 6. c. 10. his verbis: *Philosophus Taurus, vir memoria nostra in disciplina Platonica celebratus, cum aliis bonis multis, salubribusque exemplis hortabatur ad Philosophiam capessendam, tum vel maxime ista re animos juvenum expergebat, &c.* In Agellii Noctium Atticarum libris non semel Taurum loquentem, & docentem invenies: ut lib. 1. c. ult. ubi ex Plutarchi sententia examinat, An & quomodo sapiens irascatur: lib. 2. c. 2. discernit, Quæ ratio, & observatio officiorum esse debeat inter patres privatos, & filios, qui in magistratu sint, in discumbendo, sedendo, atque in id genus rebus, domi, forisque: lib. 17. c. 8. caussam exponit, Cur oleum sæpe, & facile, vina rarius congelascant, acetum haud fere unquam; & quòd aquæ fontium, & fluviorum durentur, mare nunquam: lib. 12. c. 5. sermonem habet De modo, ac ratione tolerandi doloris secundùm Stoicorum decreta. Notat hic Agellius, Taurum cum Stoicis in doctrina semper dissentisse, atque super ea re librum composuisse.

Scriptit, ut notat Suidas, *De Differentia dogmatum Platonis, & Aristotelis. De Corporibus, & Incorporis.* Et alia plurima. Contra Taurum scripsit Atticus Platonicus libros 7. quibus Platonis cum Aristotele consensum probavit.

VALENTINUS

Natione Ægyptius, Platonicæ Philosophiæ sectator, vir doctus, & eloquens, sec. 2. sub Antonino Pio floruit, ut Euseb. in Chron. ad an. Chr. 146.

testatur his verbis: *Valentinus hæreticus agnoscitur, & permanet usque ad Anticetum*. Catholicam Fidem in Ægypto primùm, deinde etiam Romæ prædicavit. Sed suas optimas animi dotes magna, qua tenebatur, dignitatum ambitio denigravit. Cùm enim alterum in Episcopatus collatione sibi prælatum videret; id ægre ferens, Christi Fidem abnegavit, atque fabulosam, portentosamque hæresim in Cypro evulgavit, Poëtae Hesiodi deliramenta secutus, Deos usque ad triginta statuens, quindecim eorum mares, totidemque feminas, quos Græca voce *Αἰωνας*, Latine *Secula*, appellavit. Ex horum autem mistione Christum Dominum, veluti Pandoram, natum fuisse; atque per Virginis Matris corpus cœlesti corpore eundem indutum tanquam per canalem transiisse. Docebat etiam, cunctos homines non surrecturos. *Evangelium*, & *Psalms* suo nomine vulgavit. Ejus discipuli, quos plurimos habuit, Gnosticorum etiam peripsemata secuti sunt. Quamvis tamen Romam veniens suos errores detestatus fuerit; mox tamen ad vomitum rediens, eos pertinacissime defendit. Adversus Valentinum calamum strinxerunt, ac validissime ejus somnia impugnarunt Tertullianus, Irenæus, Epiphanius, Theodoretus, & alii plures.

S. AURELIUS AUGUSTINUS

Patre Patricio, Matre S. Monica natus est Tagastæ, quæ civitas est Numidiæ in Africa non procul à Madaura, & Hippone Regio, idibus Novembris an. Chr. 354. sub Constantio Imperatore. Madauræ primùm, deinde Carthagine politioris humanitatis studiis eruditus, licet Manichæorum hæresi addictus, veritatis tamen studio tenebatur; ad quam primum sibi lumen præstitit Ciceronis Dialogus, qui Hortensius inscribitur, quem attente perlegit an. ætatis 19. Aristotelis Categorias, omnesque liberalium artium libros vigesimo ætatis anno *αὐτοδίδακτος* intellexit, nullo scilicet ad scientias addiscendas usus præceptore. Rhetoricam primùm Tagastæ, deinde Carthagine, & Romæ, tandem Mediolani docuit, ad id eò missus à Symmacho Romæ Præfecto, à quo Rhetorices professorem Mediolanenses rogaverant an. 384. Ibi à Divo Ambrosio, ejus Urbis Episcopo, an. 387. ætatis suæ 33. ad Christi Fidem à Manichæorum hæresi avocatus, & baptizatus est Paschatis tempore. Hinc in Africam rediit, & inde Romam, ubi contra Manichæos scribens duos libros composuit, quorum alter *De Moribus Ecclesiæ Catholicæ*, alter verò *De Moribus Manichæorum* inscribitur. Post Sanctæ Matris obitum ad Ostia Tiberina die 4. Maji an. 388. in Africam reversus in Tagastæ campis una cum quibusdam amicis solitariam vitam duxit ad annos tres, primos Ecclesiæ fideles imitatus. An. 391. Hipponem Regium veniens, à Valerio ejus Urbis Episcopo Presbyter, etsi invitus, ordinatus, & prædicationis ministerio (Valerius enim cùm Græcus esset, Latinæ linguæ usum promptum non habebat) ab eodem addictus, commisso hoc sibi munere sic optime functus est, ut an. 395. secundùm Panvinium, sive 396. ex Philippo Labbe, sive 397. ex Prospero Aquitanico in Chronico, jubente eodem Valerio, à Megalio, Calamensi Episcopo, Numidiæ Primate, Episcopus Hipponensis novo more consecratus fuerit, ut scilicet non succederet in Cathedra Episcopali, sed accederet. Commissam sibi Ecclesiam summa æquitate, pietate, & labore rexit annis circiter 36. Infatigabili enim cura suum gregem jugiter instituit, nutrit, correxit, expiavit, atque Manichæos, Donatistas, Pelagianos, Semipelagianos, omnesque Catholicæ Ecclesiæ hostes & scriptis confutare, & Imperatorum ad id implorato auxilio obruere, evellere, disperdere conatus est. Quapropter hi odio, & ira perciti unum Augustinum, tamquam hostem sibi omnium maxime metuendum, ad

ad necem exquirebant. Cùm igitur magnus Ecclesiæ Doct̄or, & Oraculum, magnus hæreticorum terror jure merito ab omnibus haberetur; Imperator Theodosius Junior legatos ad eum misit, ut ad Generale Concilium Ephesi habendum veniret: verùm nūncii ipsum jam mortuum invenerunt, Vandalis Hipponem Regium ad tertium mensem arcta obsidione vallantibus, anno scilicet 430. ætat. verò 76. quo tempore libris Juliani Pelagiani respondebat. Memoriam proditum, Vandalos Hipponem Regium, suæ ditionis per arma factum, flammis dedisse; sed ignem Divi Augustini corpori, ejus libris, & bibliothecæ pepercisse. Ejus cum Divo Hieronymo circa Sacræ Scripturæ quæstiones literariam contentionem; & ut Augustinus Diaconum Paulum Orosium ad Hieronymum miserit ad sanctum amicitiae fœdus obfirmandum: quanti Augustinum Pontifices, Concilia, Ecclesia, omnes fecerint, vide apud ejus Vitæ scriptores Possidium, Rivium, Possevinum, M. Godeau, &c.

Philosophus fuit eximius, Sectâ Platonicus, ut ex ejus scriptis, Platónica doctrina refertis, apparet: immo hujus Philosophi dogmatis quàm qui maxime addictus semper extitit: unde Platonis doctrinam quàm proxime ad Christianam veritatem accedere dixit lib. 7. Confess. c. 9. lib. 3. contra Academicos cap. 20. & libro de Vera Religione cap. 4. Quinimo dicere ausim, eo melius neminem Latinorum Platoniam majestatem tum sapientia, tum eloquentia exactius expressisse. Enimverò primi Ecclesiæ Patres fere omnes, ut alias etiam dictum, Platonici erant, putantes, nullam Philosophorum Sectam Catholicæ Religioni melius convenire. Inter hos etiam numeratur magnus ille Ecclesiæ Doct̄or *Ambrosius*, Archiepiscopus Mediolanensis, qui *Platonicæ Philosophiæ peritiam, juvenilibus annis ab ipso comparatam haud mediocriter ornabat Græcicæ linguæ, & eruditionis notitia*; ut in ejus vita notatur. Et *Hermias* Philosophus Christianus, & Autor Ecclesiasticus, qui sec. 4. floruit: cujus Opera extant in Biblioth. PP. Tom. 1. edit. Græco-Lat. col. 187. & in Indice Chronol. Vide etiam Suidam v. *Ἐρμιάς*.

Scriptit Augustinus plurima, quæ diligenter collecta XI. Tomis PP. Benedictini Congreg. S. Mauri exquisito ordine ediderunt. In horum I. Opera sunt ab ipso, antequam Presbyter fieret, composita; una cum *Retractionibus*, quæ suorum Operum censuram, & correctionem habent; & *Confessionibus*, quas 13. libris distinctas tradit: primis 10. libris suæ Vitæ Historiam textit: tres reliqui Reflexiones super Genesis initio habent. Cætera in hoc Tomo contenta sunt *Opera Philosophica: Tractatus de Soliloquiis: Libri 3. de Libero Arbitrio: De Genesi 2. contra Manichæos: De Moribus Ecclesiæ lib. 1. De Moribus Manichæorum lib. 1. & Liber 1. de Vera Religione.* Tom. II. continentur *Epistolæ.* Tom. III. *Doctrina Christiana cum Commentariis Sacræ Scripturæ.* Tom. IV. *Commentaria super Psalmos.* Tom. V. *Sermones, & Homiliæ.* Tom. VI. *Tractatus Morales.* Tom. VII. *Libri 22. de Civitate Dei.* Tom. VIII. *Hæreticos quosdam Judæos etiam, & Gentiles insectatur.* Tom. IX. *Tractatus contra Donatistas.* Tom. X. *Contra Pelagianos.* XI. tandem Tomo 5. *Augustini Vita*, ab ejusdem Operibus educta, continetur, cum Indice, &c. Ex ejus tamen operibus omnium maxime à Lud. Viv. de Trad. Discipl. l. 3. laudantur libri de Civitate Dei. Sic enim ait: *Augustinus multum habet Africitatis in contextu dictionis, non perinde in verbis, præsertim in libris de Civ. Dei, quod unum ex ejus operibus legendum censeo Philologo: id enim bona ex parte in media Philologia versatur.* S. Augustini Opera Genuina, Spuria, Dubia, & Deperdita vide apud Gul. Cave in Hist. literar. Script. Eccles.

Præclara autorum testimonia, quibus ejus eruditio, Theologia, sapientia, commendantur, innumera fere sunt; ex quibus duo hîc notabo, quæ

ejus Philosophiam dignis laudibus extollunt. Sixt. Senens. Biblioth. l. 4. *Vir supra omnes, qui ante eum, & post eum hucusque fuerunt, mortales, admirabili ingenii acumine præditus, omnibus liberalibus disciplinis instructus, Platonica Philosophia plenissime imbutus, Aristotelicæ doctrinæ non ignarus, &c.* Ephemer. Erudit. Gall. 15. Martii 1666. *Quia D. Augustinus omnigena eruditione præditus erat, de omnigenis etiam rebus, & pro omnibus hominum generibus scripsit. Opera ejus plurima pro Philosophis, aut Theologis tantum sunt; sed Tractatus de Civitate Dei pro illis etiam est, qui scientiam non profitentur; cumque illum insigni cuidam Dynastæ Romano nuncupaverit, eum videtur præsertim in gratiam nobilium conscripsisse, &c.* Vide Pope Blount in Censura, &c.

AURELIUS AMBROSIUS THEODOSIUS MACROBIUS

PRæpositus Sacri Cubiculi sub Impp. Theodosio, & Honorio circa finem scil. sec. 4. floruit; de quo honorifica mentio est in leg. 1. Cod. de Præpositis Sacri Cubiculi, lib. xii. De ejus patria non bene constat apud autores. Suum civem Parmenses faciunt; sed nullo valido argumento suffulti: imò contrarium constat ex ejusdem verbis in Saturnaliorum initio, ubi se longe à Latio natum profitetur, inquiens: *Nisi sicubi nos, sub alio ortos cælo, Latine lingue vena non adjuvet. Quod tamen ab hisce (si tamen quibusdam forte nonnunquam tempus, voluntasque erit ista cognoscere) petitum, impetratumque volumus, ut æqui bonique consulant, si in nostro sermone nativa Romani oris elegantia desideretur, &c.* Vir fuit Consularis, & illustris, magnæ eruditionis, & Platonice Philosophiæ quàm qui maxime addictus.

Scripsit *In Somnium Scipionis lib. 2. Saturnaliorum lib. 7.* De quibus hoc est autorum quorundam judicium; qui non minus ejus eruditionem, quàm Philosophiam commendant. Marc. Zuer. Boxhorn. in Epist. p. 17. *Macrobius scriptor præstantissimus; qui veterum Philosophiam, non vanam illam, & quæ ad solam ostentationem pertinet, sed cordatam, & masculam altissime penetravit.* Cœl. Rhodig. l. 1. c. 12. & 15. *Autor excellentissimus, & vir reconditissimæ scientiæ.* Laurent. Valla: *Curiosissimus in loquendo, & reconditissimæ scientiæ.* Bonifac. Ludicra Hist. *Mibi quidem in Platoniorum Mysteriis, in Mathematicis Disciplinis, in re Poëtica satis eruditus, neque suo seculo infacundus videtur.* Lud. Viv. de Trad. Discipl. l. 3. *Macrobii Saturnalia multum habent bonarum, ac variarum rerum. Et ibidem loquens de Gellio, & Apulejo, ait: Macrobius melior est his, atque explanatior: habet quæ non tam vulgari sermoni sint utilia, quàm Philosophiæ explicandæ.* Vide etiam eundem Præfat. *Vigiliæ in Somn. Scip.* Godeau Episc. Gall. *Ejus Saturnalia omnigena tractant argumenta Criticæ, & Antiquitatum: per jucunda, & eruditionis plena miscella videtur.* Erudit. Judicia Tom. 2. Paris. 1685.: *Christophorus de Mile Autorem hunc singulari Platonis studio teneri observavit, eumque iis colligendis, quæ autores in Virgilium notaverant, maxime incubuisse; ejus Saturnalia erudita esse, sed styli non laudabilis, quòd seculo scripserit, quo lingue Latine puritas jam alterata, vel deperdita erat, ut ipse Macrobius fatetur.* Denique J. Vavassor deprehendit, illum totidem verbis Plutarchum innumeris in locis transcripsisse, ab A. Gellio plurima mutuatum esse: de suo tamen addidisse multa singularia, & jucunda, quæ ejus eruditionem, & Antiquitatis notitiam manifestant. Card. Bona Notit. Autor. *Macrobius Philosophus eximius, & Criticus acutissimus.* Alios ipsum laudantes prætereo.

Non desunt tamen, qui ipsum reprehendunt; inter quos Politian. Epist. l. 12.

l. 12. epist. 23. ubi: *Macrobius dapibus partim emendicatis, partim suffuratis suas cœnas instruxit. Erasmus in Ciceron. pag. 148. ipsum Æsopicam Corniculam vocans ait: Ex aliorum pannis suos contexit Centones. Itaque suâ linguâ non loquitur, & si quando loquitur, Græculum latine balbutire credas. Quod genus est illud ex Commentario in Somnium Scipionis secundo. Petr. Crinit. de Honesta Discipl. p. 534. Quod etiam Macrobius (ut alia complura) è penu Gellianæ eruditionis in suas cœnas depromsit: homo satis quidem eruditus, sed ingenio maxime ingrato, ac prope impudenti, ut qui tanto æris alieni cumulo, nusquam creditoris nomen profiteatur. M. Ant. Muret. ad Senecæ 3. de Benefic. 18. Totam hanc disputationem de servis, num dominis beneficia tribuere possint, partim ex hoc Senecæ loco, partim ex Epist. 47. partim ex Valerio consarcinatam Macrobius l. 1. Saturn. c. 2. pro sua venditavit. Sed & ex Agellio, & Plutarchi Symposiacis tam multa nullo pudore in septimum librum Saturnaliorum suorum transtulit, ut appareat, eum factitasse eandem artem, quam plerique hoc seculo factitant, qui ita humani nihil à se alienum putant, ut alienis æque utantur, ac suis. Ulysses Altrovand. de Quadruped. p. 394. Macrobius transcripsit Alexandrum Aphrodisæum, ac pene verbatim expressit. Vide etiam Claud. Verder. in Autor. Censione, &c.*

SYNESIUS.

DE ejus patria non bene constat apud autores. Gulielmus Cave ipsum genere Pentapolitanum cum aliis asserit; sed in qua urbe hujus Regionis Pantapolews fuerit ortus, non affirmat. Pentapolis enim Regio Cyrenaicæ erat quinque urbibus constans, unde & illi nomen (non loquimur hic de Pentapoli Palæstinæ, aliisque regionibus hoc nomine insignitis) quæ urbes hoc ordine sunt Berenice, Arsinoë, Ptolemais, Cyrene, & Apollonia. Suidas hæc tantum habet: *Συνέσιος Ἐπίσκοπος ἐκ Πτολεμαίδος πενταπόλεως τῆς ἐν Λιβύῃ Θεβαίδος, Synesius Episcopus ex Ptolemaide Pentapolews Thebaidis, quæ in Libya est. Philipp. Labbe de Script. Eccles. ipsum Cyrene natum asserit, dum ait: Synesius patriam nactus Cyrenem Pentapolews in Libya, Ægypto proxima, nominatissimam urbem, ab ineunte ætate, ut ex epist. 57. adversus Andronicum discimus, Philosophiæ operam dedit, Alexandriae Magistra usus Hypatia, Theonis præstantissimi Mathematici filia, quæ, ut ex Socrate constat, anno demum 415. à populo primùm testis obruta est, tum membratim discerpta; fuitque inter Sophistas sui temporis nominatissimus; uxorem duxit, quatuorque ex ea filios suscepit. Legatione pro patria sua functus est per triennium Constantinopoli apud Arcadium Imperatorem circa annum 400. ad quem habuit Orationem de Regno: dein anno 410. Episcopatum Cyrenes, seu Ptolemaidis patriæ suæ invitatus capessere coactus est, ordinatus à Theophilo Alexandrino Patriarcha sub Theodosio Juniore, Arcadii filio. Quamdiu in sacra illa ministracione vixerit, quove anno obierit, à nemine proditum est. Certum id tamen constat, ipsum omnia fecisse, ut se Episcopatu abdicaret. Quod cum frustra tentasset, altero ab adito Episcopatu anno Concilium celebravit; ac post obitum, fratrem suum Evoptium in Episcopatu successorem habuit.*

Ingenuè quidem fateor, me haud satis intelligere, cur cit. Labbe, Morery in Lex. Hist. & in Suppl. alique dicant, Synesium Ptolemaidis, sive Cyrenes Episcopum fuisse, quasi una civitas, vel unus idemque esset Episcopatus: cum clarum sit, Ptolemaidem aliam à Cyrene Pentapolews civitatem fuisse, à qua 12. milliaria distat; ac Ptolemaidis Episcopatum sub Archiepiscopatu Cyrenes extitisse. Vel igitur ejus Episcopatus sedem ignorant, vel Ptolemai-

maidem cum Cyrene confundunt. Accedit, Labbe loc. cit. dixisse: *Episcopatum Cyrenes, seu Ptolemaidis patriæ suæ, &c. cum supra dixerit, ipsum Cyrene natum, non Ptolemaide.*

Scriptit, præter dictam *Orationem de Regno*, plurima, sed mira omnia; inter quæ sunt *De Providentia lib. 2. Epistolæ 155. Dio*, sive de vitæ ipsius instituto: *Calvitii Encomium: Catastasis in Barbarorum excursionem: Catastasis in laudem Anysii: De dono Astrolabii: Homiliæ: Hymni: De Insomniis.* Quæ omnia cum Notis edidit Dionysius Petavius an. 1622. & 1633. Notandum hic, Synesium in ipsis de Deo, Trinitate, Anima, & Dæmoniis, Platoniorum more locutum esse. Hinc Joh. Maria Bralichellanus in *Decret. Sacr. Congreg. Indic.* observat, *Synesium, qui diutius antè Philosophus Ethnicus vixit, Platonica quædam, seu Pythagorica nonnunquam suis Hymnis inseruisse, præsertim cum de Trinitate loquitur, vix poëticis numeris potuisse retinere exactam illam loquendi rationem, quam Theologia in Mystero Sacræ Triadis servandam præscribit.* Notatur etiam à quibusdam, reperiri in Scriptis ejus quasdam Ethnicas opiniones, quales sunt opinio de Venere, quòd ejus indignatione mulieres Libycæ grandes habeant mammillas, ac pectora inconvenienter composita, itaut infantes non per alas, sed per humeros lac sugant, mammâ in humeros rejectâ; ut in epist. 4. Opinio de Fortuna, & Fama, quòd Deæ sint, ut in epist. 43. & 44.

Uno tamen omnium ore ejus sanctitas, & doctrina commendatur. Phot. in *Biblioth. cod. 26. Lectæ sunt Episcopi Cyrenes, cui Synesio nomen, de Providentia, & de Regno, aliisque nonnullis Orationes. Stylus illi sublimis quidem & grandis, sed qui ad popularem simul dictionem aliquantulum inclinat. Lectæ sunt & ejusdem Epistolæ variæ, venustate, ac dulcedine fluentes, cum sententiarum robore, ac densitate.* Evagrius l. 1. *Eccles. Hist. c. 15. Hic igitur Synesius tum reliquis disciplinis excultus fuit, tum in Philosophia adeo excelluit, ut admirationi esset etiam Christianis, his scilicet qui neque odio, neque gratia adducti, de rebus judicare solent - - - Qualis enim, ac quantus extiterit, abunde testantur tum Epistolæ post susceptam Sacerdotii dignitatem eleganter & doctè ab eo conscriptæ; tum Oratio, quam dixit eidem Imperatori Theodosio; tum quicumque ejus libri admodum utiles circumferuntur.* Ell. da Pin. *Nova Biblioth. Aut. Eccles. Tom. 3. Synesii stylus, Pbotii quidem judicio, grandis, & sublimis est, sed Poësin aliquatenus redolet. In narrationibus præsertim, & descriptionibus excellit. Prolixis præfationibus, crebrisque digressionibus variat argumenta, quæ pertractat. Delectabilia reddit eadem præclaris historiæ, fabulæque locis, insignioribus profanorum Poëtarum dictis. Nihil asperi, vel tædiosi habet ejus Philosophia. Ea est ejus industria, ut hanc gratam, & jucundam reddat. Ad solam delectationem attendere videtur, cum præcipua sapientiæ capita tradit. Ad summarum veritatum notitiam lectorem sensim deducit, dum festivas tantùm narrationes se legere putat. In prima ejus Epistola duorum generum Opera illum scripsisse observat; alia esse circa subtilissimam Philosophiam; alia verò Rhetoricas Dissertationes esse: sed facile cognosci posse, utraque ejusdem ingenii fœtus esse, modò res serias, modò facetias meditantis. Et sane idem character ubique conspicitur. Opera ejus Philosophica Rhetoricis, & Poëticis figuris sunt exornata: Eloquentiæ verò Diatribæ sententiis Philosophicis roborantur. In Platonice scriptis versatissimus erat, & ex illo fonte hauserat quicquid maximi, & celsissimi habet antiqua Philosophia circa Summi Entis, & Moralium Principiorum cognitionem. Pauca de Religione nostra scripsit, & multum abest, quin in ea æque doctus esset, ac in Platonis Philosophia. Liquet tamen ex ejus Epistolis, eum fuisse sapien-*

sapientissimum, prudentissimum, & optimum Episcopum, &c. Phrasis ejus tanquam Attica laudatur à Gesnero; & à Quenstedt dicitur *Synesius vir admirandæ sanctitatis, & doctrinæ; eloquentiæ tamen studiis clarior, quàm rerum Ecclesiasticarum notitia.* Lud. Viv. de Trad. Discipl. p. 540. *Synesius elaboratus, & translationibus paulo obscurioribus frequens.* Balth. Bonifac. Ludicr. Hist. p. 603. *Synesius pius, & doctus, argutus interdum, stylo amœno, æque prosa, versuque bonus.* Sed omnium maxime ejus habet dignas laudes Lucas Holsten. Dissertatione de Synesio, & de Fuga Episcopatus, dum ait: *Synesius Philosophorum omnium, uno Platone excepto, eloquentissimus - - - Neque enim mihi animus est eloquentissimi juxta, ac sapientissimi Philosophi laudes pertexere, aut orationis accuratissimæ virtutes persequi, aut reconditam philosophandi rationem in lucem protrahere.* Bellarminus etiam de Scriptor. Eccles. *Vir fuit admirandæ sanctitatis, & doctrinæ. Scripsit plurimas, & elegantissimas Epistolas.* Scaligerana 2. *Egregia in Synesii Epistolis occurrunt.* Greg. Gyraldus Synesii Epistolas admirandas vocat. Denique ab Hofmanno vir pietate, & eruditione inter primos sui ævi nominatur. Vide etiam Baron. Godeau. Possevin. Niceph. &c. & Hist. hanc p. 101.

ÆNEAS GAZA

Philosophus Platonicus circa finem sec. 5. sub Zenone Imperatore floruit, ut ex ejusdem scriptis educitur, in quibus de Africæ Martyribus à se visis sub Hunnerico Vandalorum Rege loquitur; qui Rex obiisse fertur an. 485. *Æneas Christi Fidem amplexus, Dialogum de Animæ Immortalitate, & corporum Resurrectione, Theophrastum appellatum, composuit: quem Ambrosius Abbas Camaldulensis latinum fecit, & Bibliothecæ PP. addictum habemus.* Extat etiam Lipsiæ editus an. 1655. à Joh. Baver cum Notis Gasp. Barthii. Vide Bellarm. de Scriptor. Eccles. Labbe Dissertat. Hist. &c.

HIEROCLES

Secta Platonicus, Bithyniæ primùm ex Vicario Præses, deinde Alexandria Præfectus Christianorum hostis acerrimus, in ipsos mirè sæviit, Persecutionis sub Diocletiano ferventis autor existens, ἐργασίας, ejus scilicet Persecutionis monitor, & exactor dictus est. *Quo scelere non contentus, etiam scriptis eos, quos afflixerat, insecutus est. Composuit enim libellos duos non contra Christianos, ne inimicè insectari videretur, sed ad Christianos, ut humane, ac benigne consulere putaretur. In quibus ita falsitatem Scripturæ Sacræ arguere conatus est, tanquam sibi esset tota contraria: nam quædam capita, quæ repugnare sibi videbantur, exposuit; adeò multa, adeò intima enumerans, ut aliquando, ex eadem disciplina fuisse videatur.* Lactantii verba sunt lib. 5. c. 2. Quos libros Nicomediæ degens composuit, & Λόγος Φιλαλήθας, *Sermo-nes Veritatis amatores* appellavit: quo in opere inter alia Apollonium Tyaneum Christo Domino comparavit, & vel paria, vel majora etiam fecisse contendit. Blasphemias tamen ejus, & insanias egregie confutavit Eusebius, & Lanctantius; quem Institutionum libros contra Porphyrium, & Hieroclem Philosophos scripsisse putat Baronius ad an. Chr. 302. quem vide.

Sed an unus, idemque Hierocles fuerit, qui libros Philalethes composuit, cum eo, qui de Apollonio scripsit, varia autorum mens est. Eundem existimasse videtur Guil. Cave in Chartophyl. Eccles. atque alii, ut ex modò dictis. Diversum faciunt Morery in Lex. Hist. ubi diversis articulis de unoquoque

que agit ; aitque, eum, qui de Apollonio scripsit, Philosophum ex Areopagi iudicibus fuisse : & Baronius, qui modò dicti meminit ad an. Chr. 302. ejus verò, qui Apollonium cum Christo comparavit, ad an. Chr. 68. atque contra hunc ab Eusebio scriptum, asserit. Alii tandem confundunt ex eo, quod ambo contra Christianos scripserint, & Philosophi fuerint.

Alius tamen ab his omnino fuit Hierocles ille, qui sec. 5. vixit, & Platonicus etiam fuit, celebri fama Alexandriae docens. Scripsit hic libros 7. de *Providentia*, & *Fato* ; quorum veluti exscerpta Phothius nobis asservavit. In iis Platonis, & Aristotelis concordantiam ostendit ; & supposita Metempsychosi, omnes difficultates de Providentia, & Fato, cum Libero Arbitrio convenire valentibus, resolvj posse contendit. Asserit etiam ibidem, Platonem Mundum ex nihilo creatum credidisse. De hoc ita Damascius apud Photium : *Sciendum, quod Hierocles, qui Scholam Alexandrinam sublimitate, & magnitudine animi ornavit, præter magnificentiam venerandam, & constantiam, etiam ingenii ubertate admodum affluebat ; & cum linguæ præstantia, pulcherrimorumque nominum, & verborum facilitate, ac copia excelleret, omnes ubique auditores in sui admirationem rapiebat, tam orationis venustate, quam scientiarum varietate, cum Platone semper contendens.* Vide Phot. Biblioth. cod. 214. & 242.

Alius etiam memoratur Hierocles, qui in Aurea Carmina Pythagoræ Commentarium scripsit. Hic Pythagoræ etiam vitam. ut notat Cozzandus l. 5. c. 1. memoriæ tradidit. De eo ita Joh. Pearson in Prolegom. ad Hieroclem: *Inter Opera verò Philosophica, sive Judex, sive alius fuerit, primum jure merito locum sibi vendicat Ἐπιπένημα εἰς τὰ χροῶν Πυθαγόρου Ἐπὶ τῶν, Commentarius in Aurea Pythagoræ Carmina, opus nunquam satis laudatum. Neque enim Carmina ista tantum interpretari, aut Grammaticorum instar Scholia conficere in animo habuit, sed omnia Pythagoricæ disciplinæ lineamenta brevi quasi tabula depingere.* Cùm autem hic Hieroclis in Aurea Pythagoræ Carmina Commentarius junctim cum libris de Providentia, & Fato &c. Hieroclis Philosophi Alexandrini, de quo modo dictum, Græc. Lat. extet, Londini an. 1654. editus, hinc factum puto, ut unus idemque quibusdam visus sit. In magna tamen hac confusione eorum, qui Hieroclis nomen habuere, & scripsere, vide Gesnerum, & Vossium lib. 3. & 4. de Hist. Græc. &c. Sed omnium accuratissime Mollerus in Homonymoscopia pag. 312. & ex eo Ionsius de Scriptor. Hist. Philos. ejusque Scholiastes pag. 99.

CHOSROES PERSARVM REX

Quamquam barbarus, Philosophiam, disciplinasque omnes Græcorum ita tenebat, ut par summis Philosophis esset. Platonis, & Aristotelis Philosophiam optime calluit : sed Platonis dogmatibus adeò ferunt imbutum, ut ne *Timæus* quidem, vel *Phædon* ipse, vel *Gorgias*, vel *Dialogorum* autor quispiam, ut *Parmenides*, illum præterierit. In Persiam ad eum visendum se contulere *Damascius Syrus*, *Simpliciusque à Cilicia*, & *Eleunanius Phryx*, *Priscianusque Lydus*, *Hermias præterea*, & *Diogenes ex Phoenicia*, & *Isidorus Gazæus*, qui omnes Justiniani temporibus omnium erant *Philosophantium principes*. Cozzandus de Magisterio Antiqu. Philos. lib. 1. c. 9. Miror sane, Cozzandum, qui de plagii crimine alios sæpe arguit, se jugiter plagiarium ostendere, cùm rarius, unde sua dicta hauserit, indigitet. Chosroës hic nonnisi Primus hujus nominis Persarum Rex, qui Magni etiam nomine insigniebatur, & Justiniani coævus fuit, esse potuit; seculo enim 6. ambo

ambo floruerunt. Omnes tamen ejus Vitæ scriptores de ejus tantum militia, ac triumphis, quos de Romanis sæpius reportavit; atque ut ab ipsis tandem superatus, ex tristitia obiit, loquuntur. Unum tantum Suidam inveni, qui de ejusdem sapientia tam alte scripserit, ex quo modo dicta Cozzandus retulisse videtur.

T H E O D A T U S
G O T H O R U M R E X

Theodahades etiam dictus, Theodorici Regis ex sorore nepos fuit. Hic ab Amalafuntha Regina, suo filio Athalarico orbata, in thronum hac conditione evectus, ut ipsa regnaret; ingrato, crudelique animo eam prius extorrem fecit, deinde jussit jugulari. Cujus innocentis sanguinem vindicavit Justinianus Imperator, qui per Bellisarium, & Mundum Regno eum pepulit: ac tandem à Virigio, magno suæ militiæ duce, à Gothis Regis nomine insignito, interfectus cum filio suo Theodegisilo est, dum Româ Ravennam peteret. Sic igitur proditor Theodatus à proditore Vitigio juste peremptus, debitas ingrati animi pœnas luit. Doctus fuisse traditur, & Historiam scripsisse. Vide Procopium lib. 1. de Bello Goth. Marcellinum in Chron. Cassiodorum lib. 10. Epist. 3. Possevinum in Appar. &c.

De Theodato ita Cozzandus loc. cit. *Theodatus Ostrogothorum Rex, qui literis Græcis, Latinisque liberaliter eruditus, sectam amplexus est Platoniam, cui multam operam impendit, in eaque maxime claruit, ut Leonardus Aretinus testatur lib. 1. de Bello Italico contra Gothos, & Johannes Lelandus. Cozzandi igitur, & eorum, quos adduxit, sententiam secutus, Theodato inter Platonicos locum dedi.*

G E O R G I U S G E M I S T U S.

A Seculo 6. usque ad 15. Platonis Philosophia ferme sepulta delituit: donec præclara quædam ingenia ipsam è tenebris in lucem revocarunt. Inter hæc præclarum Platonice Philosophiæ lumen eluxit *Georgius Gemistus*, cognomento *Pletbo* dictus, patriâ Constantinopolitanus, qui sec. 15. Florentiam veniens, in Aula Magni Ducis, literarum ac literatorum patroni, Cosmi Medices magno in honore vixit, à cunctis sui ævi doctissimis viris eximius Philosophus & creditus, & habitus. Concilio Florentiæ sub Eugenio IV. an. 1438. celebrato adfuit, in quo singularis doctrinæ virum omnes ipsum admirati sunt. Fertur ad annum centesimum, & ultra vixisse; duos post se relinquens filios, Demetrium, & Andronicum.

Scripsit librum *De Differentia inter Aristotelem, & Platonem*; in quo ostendit, principatum semper inter hos duos Philosophos Platonem obtinuisse: *Tractatum de Interpretatione: Commentarium in Oracula Magica Zoroastris*: atque alios Tractatus, potissimum Historicos. De Gemisto ita Cozzandus loc. cit. *Ex Academia quidem Georgius Gemistus non solum Historicus, sed Philosophus & Mathematicus, cognomento Pletbo, patriâ Constantinopolitanus, quem quasi Platonem alterum de Mysteriis Platonice differentem frequenter audivit Cosmus Medices Florentiæ, & ante in Græcia Bessario Cardinalis Patriarcha Nicæus, cujus ad illum plurimæ extant epistolæ &c.* Vide Gesner. Biblioth. Leon. Allat. Diacr. de Georg. pag. 283. Voss. de Philos. Sect. c. 16. §. 6. de Hist. Græc. lib. 2. c. 30. &c.

CUI patria Trapezus, urbs Cappadociæ, in Asiæ Minoris confinio, primum Monachus S. Basilii, deinde Cardinalis, Archiepiscopus Nicæus, & Patriarcha Constantinopolitanus, Georgii Gemisti, modò dicti, discipulus fuit, sub quo in scientiis omnibus, potissimum verò in Platonica Philosophia multum profecit. Per Imperatorem Ioh. Palæologum ut Ecclesia Græca Latinæ jungeretur, satagit plurimum. Propterea Florentiam se contulit, ubi Concilio sub Eugenio IV. celebrato interfuit, orationem habuit, & Orthodoxæ doctrinæ subscripsit; unde Cardinalis insignia promeruit. Imò parum abfuit, quin etiam in Summum Pontificem eligeretur. Variis magni momenti legationibus sub Summis Pontificibus laudabiliter functus est: ex quarum ultima ad Ducem Burgundiæ, & Ludovicum XI. Gallorum Regem, non ex voto confecta, reversus, Ravennæ mortuus est 18. Novembris an. 1472. ætatis verò 77. cujus corpus inde Romam translatum in Basilicam S. Petri eo sepulcro conditum est, quod sibi vivens extruxerat, & Epigrammæ fecerat an. 1466. quam vide apud Paulum Jovium in Elog. c. 24.

Magnus plane vir fuit, Purpuræ decus, Græciæ ornamentum, in omni scientiarum genere eruditus, literatorum amicus, & protector, quos domi suæ semper coluit, & familiares habuit; inter quos præcipui fuere Argyrophilus, Theodorus Gaza, Gemistus Plethon suus præceptor, Philelphus, Blondus, Poggius, Laurentius Valla, Andronicus, Platina, Domitius, atque alii sui ævi literati; qui omnes Bessarionis domum frequentabant, potissimum ob celeberrimam suam illam Bibliothecam, quam triginta nummis aureis emisse fertur: quam deinde Senatui Veneto donavit, qui etiamnum illam summa cura custodit. Nil prætermisit, ut Platonicam Philosophiam, cui deditissimus erat, omnibus redderet commendabilem. Unde cum Georgii Tapezuntii Opus perlegeret, in gratiam Aristotelis contra Platonem ab eo confectum; statim *Apolo-
giam contra Calumpiatorem* inscriptam composuit, qua Platonem Philosophorum Principem probaret. Plura adhuc scripsit volumina ad *Philosophiam*, & *Theologiam* spectantia: *Orationes* etiam, & *Epistolas*; quæ omnia separatim edita habemus. Bibliothecæ PP. opus illud Bessarionis insertum legimus, cui titulus: *Liber de Sacramento Eucharistiæ; & quibus verbis Corpus Christi conficiatur*. Vide Trithem. & Bellarm. de Script. Eccles. Auberi Hist. des Card. Possevin. Spond. le Mire &c.

MARCUS MUSURUS

CRetensis, vir utriusque linguæ doctissimus, & propter eruditionem suam à Leone X. & Alberto Pio, Carporum Principe, & Lascare Romam accitus, quem, præter alia, *Encomium in Platonem* Græco elego carmine doctissimo panxisse, Gyraldus testatur lib. de Poëtis sui temporis p. 62. Extat id Poëma, & in limine Operum Platonis legitur, commendatione publica cum antiquis elegantia comparandum iudicio P. Jovii in M. Musuri elogio. Platonicis eum adnumerat Jonsius Hist. Phil. l. 3. c. 21. A Leone X. Archiepiscopus Raguseus creatus, certa spe Purpuræ tenebatur: qua frustratus ex mœnore hydropticus mox obiit. Jonsius l. c. memorat MICHAELEM APOSTOLICUM, qui primus eo temporis tractu *de Aristotelis, & Platonis discrepantia* scripsit.

JOHANNES WESSELUS

Groningæ in Germania natus an. 1419. patris, matrisque jacturam passus, à nobili quadam femina una cum proprio filio educatus, & in scientiis, Philosophia potissimum instructus, ipsam mox docuit. Perspicacis, præclarique sui ingenii plurima ubique signa dedit. Licet in Peripateticis, Scholasticis, primum institutus; ab his tamen deinde ad Platonem se convertit, cujus Philosophiæ totum se devovit: unde & à Scholasticis præceptoribus odio habitus est. De eo sic Hornius Hist. Philos. lib. 6. c. 6. *Wesselus Gansafort, Groningensis parem circa ea tempora non habuit. Ea enim omnium literarum, ac disciplinarum cognitione erat præditus, ut communi nomine diceretur Lux mundi. Peritus erat trium linguarum, Latine, Græcæ, & Hebrææ. Ad Græcam discendam in ipsam Græciam profectus est. Cumque A. C. 1477. Elector Palatinus Philippus instauraret Heidelbergensem Academiam, eò ad Professionem Theologicam vocatus est. Sed cum Doctoratum suscipere non posset, propterea quod osor Monastici ordinis esset, relicta Professione Theologica, Philosophicam suscepit. Profitebatur autem Philosophiam Platonicam, quam Christianismo utiliore, & convenientiore existimabat.* In Morery tamen Suppl. notatur verbo *Wesselus*, ipsum post varias Germaniæ urbium Academiis peragratis, Lutetiam Parisiorum venisse: ubi ferventissimis disputationibus invicem rixantes Scholasticos Reales, Formales, & Nominales inveniens, in id totus incubuit, ut Formalium sectæ principes Realibus adsociaret. Ipsemet tamen mox Formalium sectam secutus est: sed cum ipsam rationi minus consonam advertisset, Nominalibus se addixit (simulatè verò, crediderim, nam Platonis admirator erat) quorum doctrina novitate magis, quam veritate tum placebat. Parisiis P. Francisci della Rovère, Fratrum Minorum Ministri Generalis, familiaritatem nactus est. Hoc deinde in Pontificem Maximum, sub Sixti IV. nomine, electo, & magnas ei dignitates offerente, nihil præter unum Sacrorum Bibliorum Codicem Hebræum, & Græcum voluit; quo accepto, Roma in patriam migravit: ubi fama, & doctrina omnibus carus obiit die 4. Octobris 1489. Sunt qui ipsum in Orthodoxa Fide mortuum asserunt. Alii verò contra ab ea in multis aberrasse affirmant, eumque Lutheri Præcursores appellat. Ex ejus scriptis quædam interciderunt, quædam existant edita a. 1614. Vide *Vitas Professorum Groningensium*.

MARSILIUS FICINUS

Ingens Florentiæ decus, ubi natus est an. 1433. munere Ecclesiasticus, Platonicam Philosophiam omnium maxime coluit, instauravit, propugnavit. Ejus vitam scripserunt Dominicus Melinus, & Melchior Adamus: de qua pauca hic ex aliis adnotabimus. Boissard. in Icon: *Græcæ, Latineque lingue peritissimus: homo ingenii acuti, & vigilantis: unicè adamatùs à Cosmo Florentinorum Principe propter exquisitam scientiarum omnium, qua pollebat, cognitionem. Fuerat enim Marsilius cum Angelo Politiano bonarum literarum studiis excultus opera, & studio Laurentii Medices, qui & ipse doctus doctorum omnium Mecænas vocatus est, tantaque autoritate, moderatione, & prudentia Remp. gubernavit Florentinorum, ut Pater Patriæ dici jure mereatur. Post cujus mortem non minore apud Cosmum gratia valuit, & ab eo divitiis, & honoribus ditatus, ocio literario vacans, Principis bene meriti suavis Latinos fecit Jamblichum, Synesium, & Psellum, Platonicos autores, ipsumque totum Platonem. Scripsit & alia insignia Opuscula, quæ à doctis cum singulari*

gulari delectatione, & fructu leguntur. Is. Bullart. in Acad. Scientiarum: *Ejus Opera satis evincunt, virum illum laboriosum ad compositionem non minus idoneum fuisse, quàm ad versionem; nec propriis bonis minus opulentum, quàm Antiquitatis spoliis. Quando studii contentio ad animi relaxationem aliquam quærendam illum adigebat, ejus oblectamentum erat cum honesto, & jucundo sodalitis dulce vinum compotare. Tam brevis erat corporis ejus statura, ut ad virorum solitæ magnitudinis lumbos vix pertingeret: sed magnus erat illi animus, & constans, ad lætitiã, quàm ad mœrorem propensior. Sollicite vitabat quicquid valetudini suæ noxium esse poterat. Imò regiminis hujus aliis præcepta tradere voluit libro suo De Triplici Vita. Septuagesimum tamen annum non excessit, febrique an. 1499. abreptus est in sua Caregiana villa, quo tempore Ludovicus XII. Galliarum Rex, Alpes cum potenti exercitu supergressus, bellum, atque terrorem in Italiam inferebat. Ejus tumuli Epigrammâ Angelus Politianus hanc fecit:*

*Mores, Ingenium, Musas, Sôphiamque supremam,
Vis uno dicam nomine? Marsilius.*

Hoc ei vitio vertunt nonnulli, quòd in Dissertationibus super Platonem, & Plotinum, ipsis de suo commodans, eos Christiane loqui faciat. Unde Claud. Verder. in Aut. Censione ait: *Marsilius Ficinus Platonis interpres Serano quidem fidelior, & purior est. Sed quanquam à Platonis mente discedat rarissime, ita tamen vertit, ut Platonem esse non judices. Vides quid Plato dicere voluerit, sed quomodo dixerit non habes, &c.* Et Huet. de Clar. Interpr. *Marsilium Ficinum religiosum, & fidelem interpretem dicit Nannius, summâque curâ verbis instituisse, sententiam quoque reddidisse, in indole verò defecisse. Nos aliter judicamus; nam verborum curam negligit Ficinus, sententias dilatat nonnunquam, vel contrahit: id, quod alibi sæpe, maxime verò in Trismegisti interpretatione deprehendas.*

Frequentius tamen laudatur ab aliis, à quibus Naturæ rerum peritissimus: Academicorum omnium doctissimus: Homo summi ingenii, & inexhausti laboris: Vir divinus, & sapientissimus; sapientiæ, & integritatis decus. Vir peritus non vulgariter tum Sacræ Theologiæ, tum etiam Platonice Philosophiæ; aliisque insignioribus nominibus appellatur. Et præsertim Vossius de Mathemat. c. 35. sect. 47. ejus Apologiam confecit, ubi ait: *Anno 1490. longe lateque diffundebatur nomen Marsilii Ficini; qui Apologiam suam comprobat, Astrologiam, & Medicinam ad Sacerdotes pertinere. Etiam tres libros fecit de Vita, in quibus ex Astrologia divinatrice multa admiscuit superstitiosa. Lecto tamen Opere Pici Mirandulani adversus Astrologos, vanitatem ejus scientiæ dicitur deprehendisse, ac rejecisse. Magnus plane vir erat; præsertim in Philosophia Platonica. Quare miror, summum itidem virum Ludovicum Vives, quem locutus esset de Epistolis Angeli Politiani, Hermolai Barbari, atque aliorum, subjungere deinde: Admiscuit se his Philosophaster Marsilius Ficinus, ut oloribus gavia: atque Epistolas composuit, ut de Platonis questionibus disputaret dictione invenusta, & molesta. Tandem Trithem. de eo sic scripsit: Vir in secularibus literis eruditissimus, & divinarum Scripturarum non ignarus, Philosophus, & Rhetor celeberrimus, utraque lingua peritissimus, Platonice Theologiæ unicum decus, ornamentum, & corona. Scripsit ornato sermone multa præclara Opuscula, quibus excellentis ingenii sui venam posteris ostendit. Vide etiam Philip. Labbe de Script. Eccles. Paul. Jov. in Elog. Doct. Vir. Gesner. Possevin. Joh. Bapt. Crisp. de Philosophis caute legendis, &c.*

JOHANNES PICUS

Mirandulæ, & Concordiæ Princeps, ex patre Johanne-Francisco, qui paternum genus à Constantino Cæsare per Picum pronepotem, ut memoriæ à multis proditum, trahebat; & ex matre Julia ex nobili Bojardorum familia, ultimo partu ortum duxit die 24. Februarii an. 1463. Pio II. Pontifice Maximo Ecclesiam regente, & Federico III. Romani Imperii regimen moderante. Honorem tamen, quem magnum ex tam illustri, nobilique familia ortus acceperat, majorem ei contulit. Johannes-Franciscus Picus, Johannis ex fratre nepos, qui ejus vitam contexit, quæ ejusdem Operibus præfixa habetur, narrat, ante ipsius ortum non leve prodigium apparuisse, circularem scilicet flammam supra parientis matris adstare cubiculum, visamque mox evanuisse. Qualis verò ejus jam nati, & adulti corporis, animique forma, & indoles fuerit, ex eodem nepote adnotemus.

Forma fuit insigni, procera, & celsa statura, molli carne, venusta facie, albenti scilicet rubentique colore concinnè suffusa: cæsiis, ac vigilibus oculis, flavo capillitio; dentibus candidis, & æqualibus; & uno verbo, undique pulcherrimus. Pulchrior tamen animi indoles, & penitus admiranda extitit. Et quidem ingenio fuit prompto, & perspicaci, mente sublimi, memoria adeo tenacissima, ut audita semel à recitante carmina, mox eadem, & directo, & retrogrado ordine, magna omnium admiratione, recenseret. Sub matris igitur imperio ita ardentem humanitatis studia excoluit, ut brevi Orator, & Poëta magnus evaserit. Anno ætatis 14. matris jussu, quæ ipsum Ecclesiæ Sacris initiari ambibat, Bononiam ad Jus Pontificium addiscendum petivit. Quod biennio sic optime didicit, ut Summorum Pontificum Epistolas, quas Decretales vocant, in epitomen miro studio redegerit. Hæc tamen duriora studia, pertæsus, ad jucundiora se contulit; ac divinæ, humanæque Philosophiæ contemplationi totum se devovit. *Perlustratis igitur (verba sunt Henrici Warthoni in Append. Hist. Literar. Gul. Cave) primariis Galliæ, & Italiæ Academiis, eruditissimos utriusque Philosophiæ Professores ubivis conquirit: Philosophorum fere omnium scripta pervolvit, remque suam tam indefesso animi studio agebat, ut Theologus simul, & Philosophus omnibus numeris absolutus imberbis adhuc juvenis haberetur. Quod ad molliores verò literas attinet, is sane erat, qui sermonis elegantia, facetiis, & gratia, eloquentiæ viribus, disputandi subtilitate, & diffusa linguarum scientia omnibus sui seculi viris palmam præripuit. Accuratæ enim linguarum Græcæ, & Latinæ notitiæ Hebræam, Chaldæam, & Arabicam adjecerat dialecto Italiæ, antea ne famâ quidem auditas. Septennio in hac literaria peregrinatione, doctorum, doctrinarumque inquisitione, completo, Romam annos natus 24. se contulit; ubi 900. Theses, quæ omnigenas Scientias complectebantur, evulgavit, atque à se propugnandas ne dum Urbi, sed universo orbi per literas indixit: illud insuper pollicitus, se ab omnibus prorsus sumtibus liberos præstiturum eos omnes, qui ex variis mundi partibus contra se disputatum Romam venirent.*

Qua de re ita Boissardus in Icon. - - Utque erat excelsi spiritus, ingenioque ad maxima quæque evecto, ardore juvenili impulsus Romam venit, ubi Conclusiones nongentas in omni scientiarum genere disputandas proposuit; quarum quingentæ sunt in Philosophia Veterum, Mathematica, Cabala, & Magia. In quibus invictum se, & admirabilem omnibus præstitit, cum omnibus tanto ingenii acumine, tanta facundia, tanta gratia responderit, ut de omnibus triumphum retulerit. In his tamen Thesibus propugnandis, quæ Dia-
lecti-

lecticam, Theologicam, Mathematicam, Magicam, (Naturalem scilicet non impiam, & supersticiosam) Cabalisticamque doctrinam (hoc est, Secretam Hebræorum dogmatum receptionem) è libris Latinis, Græcis, Hebraicis, & Chaldaicis erutam continebant; mirum quanta à semidoctis, ejusque gloriæ invidis pertulerit. Quapropter Innocentius VIII. ut hominum censuræ satisfaceret, ortoque rumori occurreret, has Theses examinandas tradidit: in quibus tredecim notatæ, quæ sustineri penitus nequirent. Unde statim harum interdictio, & Pici nominis delatio facta est. Sed cum suas Theses Picus optime per editam Apologiam, viginti tantum noctibus elaboratam, defenderit; Alexander VI. Innocentii successor harum libellum omni interdictione immunem, ac Pici nomen falso delatum decrevit. Hujus autem libelli censuræ non tam in Principem juvenem, eximie doctum, invidia, quam suarum Propositionum veri sensus ignoratio, & censorum inscitia, causa extitit. Ad hoc verò confirmandum vel illud hinc adnotabo, quod habet Morery in Lex. Hist. Interrogatus, ipse ait, quidam Theologus, ejus libri censor, quid hæc vox *Cabala* significaret, fertur respondisse, Cabalam fuisse hominem nequam, & hæreticum, qui contra Christum Dominum scripsit, cujus Sectatores exinde *Cabalistæ* dicti sunt: quod ex ejusdem Apologia se exscripsisse fatetur cit. Morery. Atque hinc etiam factum, ut quidam ejusdem notæ Theologi non comprehendentes, quomodo posset Princeps juvenis ætate tam tenera tot, ac tantas scientias sine diaboli ope sic optime callere; ipsum Magiæ accusarent. Quidam etiam Hæreticum dixerunt, ut ipsemet fatetur in Apologia post initium, ubi ait: *Ex his autem, qui sapientiam, idest Theologiæ studium profitebantur, quidam fuere, qui conviciis forte levioribus non contenti, non jam audacem me, non temerarium, non gloriosum, sed magum, sed impium, sed novum in Christi Ecclesia Hæresarcham prædicarent.*

Sed contra ex ejusdem Vita habemus, ipsum post primæ juventutis florem, quum se gloriæ cupidum, & in vetitum amorem proclivorem ostendit, Principem pium, & religiosum maxime præbuisse. Amplissimas enim facultates, præter eas, quas in librorum supellectilem augendam impendebat, omnes ad pauperes sublevandos erogabat. Ut enim à juventutis delictis resipuit, & ad se rediit, mulierum illecebris, vanisque amoribus (quibus nobilium more, nobilissimus, pulcherrimus, ditissimus, & morum suavitate amabilis, feminisque carus existens, totum se dederat) cunctis perpetuum vale dixit; Principatu se abdicavit; ac privatam, frugalemque vitam Florentiæ vivens, in divinas preces, corporis castigationem, eleemosynas præstandas, ac virtutum omnium exercitationem, totus incubuit. Quare oblatas sibi vel maximas Ecclesiæ dignitates repudiavit: atque amicis id indigne ferentibus respondit: *Non sunt cogitationes meæ cogitationes vestræ.* Illi etiam rei obnixè studuit, ut quidquid mente, scriptisque valeret, id totum in Ecclesiæ utilitatem, Orthodoxam scilicet contra ejus hostes Fidem propugnandam, converteret. Hinc carminibus amatoriiis tum Latina, tum Italica lingua à se in adolescentia elaboratis, igne consumptis; nonnisi ad Dei cultum, & religionem spectantia scribere statuit, & cogitare.

Ultimum tandem diem obiit, morte quidem immatura, ex subdola febrî, quæ ad tredecim dies duravit, 17. Novembris an. 1494. ætatis 32. non expletis, eodem scilicet die, quo Carolus VIII. Francorum Rex Florentiam ingressus est. Moriens insignia Christianæ pietatis signa dedit: inter quæ amor fuit in pauperes ad mortem usque servatus, quo ductus adeo fuit, ut Florentini Xenodochii pauperes sibi Hæredes ex testamento fecerit. Fertur, immaturam hanc mortem sibi à Lucio Bellancio Senensi prædictam, affirmante, ipsam ætatis annum

annum 33. non transgressurum : quod magno Florentiæ, Italiæ, orbis fletu sic contigit.

Secta fuit Platonicus, imò & Platoniciæ Philosophiæ propugnator acerrimus. Omnestamen Philosophorum doctrinas, præsertim Aristotelis calluit; unde & Aristotelicus antea fuisse traditur à nonnullis. Certum vel illud est, ipsum Peripateticam Philosophiam cum Platonica sic optime conjuxisse, ut hanc veritatem, *Nullum esse quæsitum naturale, aut divinum, in quo Aristoteles, & Plato sensu, & re non convenient, licet verbis dissentiant*, in una ex suis illis 900. Thesibus publice defendisset. Quod fortè ex Simplicio didicerat, qui ait: *Nemo profiteatur Aristotelem, qui Platonem ab Aristotele dissociet, ut diversa sentientem.*

Scripta ejus sunt: *Heptaplus, sive de Opere sex dierum Geneseos* (quæ Paraphrasis est cap. 1. Geneseos de Mundi Creatione) *Conclusiones nongentæ* (quas olim Romæ disputandas exhibuit; ut modò dictum) *Apologia* (qua suas has Conclusiones defendit contra detractores; ut supra adnotavimus) *De Ente, & Uno. Oratio de Hominis dignitate. Regulæ 12. in spiritali pugna. Commentarius in Psalmum 15. De Christi Regno, & Vanitate mundi. Explicatio Orationis Dominicæ. Epistolarum lib. 1. De Astrologia Disputationum lib. 12.* Quibus libris contra Astrologos acutissimè scriptis, ad artis vindictam faciendam, respondit Lucius Bellancius, idem ille, qui immaturam mortem prædixerat; sed dispari ingenio, ut notat Daniel-Georgius Morhofius Polyhist. tom. 2. 1. 7. 16. Hoc autem Opus, licet mortis causa imperfectum, omnium tamen maximi à doctis Criticis æstimatur. *Elegiæ. In Platonis Convivium lib. 3.* (Italice scripti) atque alia plura, potissimum contra Hæreticos, & Judæos, quæ post mortem imperfecta invenit ejus nepos, & Vitæ scriptor. Non prætereunda silentio est *Johannis Pici Dissertatio Platonica*, qua Hieronymi Benivenii Florentini Hymnus in Amorem explicatur, quam ex Italico sermone in Latinum versam legere est in Hist. Philos. Stanleji pag. 351. & seq. quæ Platoniciæ Philosophiæ veluti epitome est. Vossius etiam de Sectis Philosophorum c. 1. ait: *Job. Picus Mirandulanus Cabalæ, sive doctrinæ de Deo, ejusque cultu, quæ altera Judæorum Philosophiæ pars erat, admirator fuit, nam gloriatur, se de ea 70. libros emisse ingenti pretio, & in ipsis invenisse religionem traditam à Mose, & Christo: item Mysterium Trinitatis, Divinitatem Christi, humanæ naturæ assumptionem, peccatum Originale, & ejus expiationem, atque alia id genus.*

Ex innumeris, pleno ore ab autoribus in ipsum congestis laudibus, paucas hic adnotasse sufficiat. Scaliger, qui eum Monstrum sine vitio appellare solebat, hæc addit Comment. in lib. 3. Manil. *Pheenix seculi sui, illustris vir Picus Mirandulanus, deliciæ Musarum, atque alumnus Philosophiæ.* Et Scaligerana prima pag. 121. *Picus Mirandulanus 32. ætatis anno, quo obiit, omnium disciplinarum genere non modò tinctus, sed plane imbutus erat, ut Encyclopædiam disciplinarum jure sibi vindicare potuerit, longiore vita plane dignissimus Princeps.* Vossius de Mathem. cap. 63. sect. 24. Anno 1490. magni nominis fama per Europam omnem volitabat Johannes Picus Mirandulanus, *Doctorem Nobilissimus, Nobilium doctissimus, ac cum Picus diceretur, vere seculi sui Pheenix fuit.* Phil. Morn. *Johannes Picus Mirandulanus Comes verè mirandus, seu profundam doctrinam, seu raram pietatem spectes.* Lud. Viv. de Trad. Discipl. l. 3. *Politiano gravior Johannes Picus, & satis castigatus, nisi quo loco altercatur cum Theologis.* Erasmi. in Ciceroniana p. 158. *Indoles Johannis Pici Mirandulæ Comitum plane divina, ingenium ad omnia factum, &c.* Angel. Politian. in centur. 1. Miscell. c. 100. *Johannis Pici encomium terminat*

his verbis : *Denique , ut semel complectar , nullo non præconio major . Petrus Crinitus de Honestâ Discipl. l. 2. c. 2. Factum est , ut Picum Mirandulanum nuper audirem de Philosophia doctè , atque egregie differentem ; ibique cùm Angelus Politianus , & alii complures ejus ingenium , atque multiplicem eruditionem laudarent , ac mirabundi extollerent : Non est , inquit Picus , ut hac in re mihi , aut ingenio meo velit blandiri . Quin respicite potius ad labores , & vigilias nostras ; atque tum facile intelligetis , gratulandum potius assiduis vigiliis , atque lucubrationibus , quàm nostro ingenio plaudendum . Et simul adspicite , inquit , supellectilem nostram , atque librorum thesauros . Ostendebat autem egregie instructam , atque copiosam Bibliothecam , librisque affatim omnigenis refertam . Et ibidem c. 12. Nuper forte cum Pico Mirandulano diem consumsi : qui cùm de vita , & Philosophia permulta graviter , & copiose protulisset ; illorum maxime ingenium , atque animos subinde accusabat , qui segniter admodum degenerate ocio oblitescunt . Qua in re , ut fit , cùm acrius , & severius declamaret , cœpi mox , &c. Ubi cit. Crinitus ociosos à Solone , aliisque legislatoribus infames dictos asserit , ac pœnis afflictos memorat . Disputationem habitam inter Hieronymum Savanarolam , & Picum Mirandulanum , lege apud eundem Crinitum lib. 3. c. 2. Vide etiam Sixt. Senens. Biblioth. Sanct. l. 4. Bellarm. de Script. Eccles. Paul. Jovium in Elog. Trithem. Marsil. Ficin. Be-roald. Du Pin , &c.*

JOHANNES-FRANCISCUS PICUS

G Aleotti Pici , qui modò dicti Johannis Pici frater natu major erat , filius fuit . Inter præclara , & multa ejus encomia hoc certe non ultimum , tam magni scilicet Patruï nepotem fuisse , & discipulum . Scholasticis tamen , ut vocant , studiis nimis addictus , latini sermonis puritati non valde studuit . Infelix semper in omni vita fuit : ex Principatu enim à Ludovico , fratre suo natu minore , primùm ejectus , sed deinde post fratris obitum restitutus est an. 1510. Post annos duos iterum à Gallis expulsus , sed denuò amissum Dominium recuperavit ; quod & pacifice possedit usque ad annum 1533. quum à Galeotto , Ludovici modò dicti filio , peremptus crudeliter est unà cum Alberto filio . Quam mortem Crucifixo adhærens obiisse dicitur . Scripta ejus hæc memorantur : *Vita Johannis Pici ; & Vita Savanarolæ : De studio Divinæ , & Humanæ Philosophiæ lib. 2. De Morte Christi , & propria cogitanda lib. 3. Defensio de Uno , & Ente , &c. Vide P. Jov. in Elog. c. 87. Bellarm. de Script. Eccl. Spond. &c.*

FRANCISCUS PATRICIUS

N Atione Venetus , professione Philosophus , secta Platonicus , Græcis , Latinisque literis egregie instructus , omnigena eruditione refertus , & uno verbo , omnium sui ævi literatissimus fuit . Alphonsi II. perquam familiaris extitit . Platonis sectator magnus , Stagiritæ infectator acerrimus , Philosophiam Ferrariæ docuit annos 17. quam etiam Patavii , & Romæ professus est , eò evocatus magno stipendio à Clemente VIII. statim ac Summus Pontifex renunciatus est , qui ejusdem opera antea etiam usus fuerat . Totus autem in eo erat , ut Aristotelis Philosophiam funditus everteret . Hinc Gregorio XIV. epistolam scripsit , qua id unum magna animi contentione flagitabat , ut Peripatetica Philosophia , ejusque libri è juvenum manibus eliminarentur , Platonica statueretur . Magna tamen hæc in Aristotelem aversio ingens ei odium tum

Theo-

Theodori Angelucii Medici, in Patavino Gymnasio professoris, tum Jacobi Mazzone, peperit: qui editis libris ipsum fortiter impugnarunt, ille quidem in Philosophicis, hic verò in Moralibus, & Poëticis. Imò in Morery Suppl. notatur, ipsum capitis damnatum Romæ fuisse an. 1597. (mendose ibi scriptum 1527.) Quod apud alios non legitur. Konig. enim in Biblioth. tantum ait, ipsum Romæ decessisse an. 1597. æt. 67. Bælius etiam in Lex. voce *Patrice*, eum mortuum, non necatum asserit an. 1597. Ubi notat quoque, hunc quandoque confundi cum Francisco Patricio Siennensi, qui eodem seculo clarus fuit, & *De Rege*, & *Regis institutione* libros condidit. Apud alios similiter mortuus tantum legitur, non occisus. Quæ autem in Morery Suppl. leguntur, ex Jano Nicio Erythræo in Pinacotheca I. pag. 204. & 205. & Baillet in *Judiciis Literat. de Poëtis Recentioribus*, deprompta notantur.

Ut autem voti compos fieret, Stagiritæ Philosophiam examinandam suscepit libro illo in 4. Tomos diviso, quem *Discussiones Peripateticas* inscripsit; de quo Launojus in libro de *Varia Aristotelis Fortuna*. In primo Discussionum tomo de Aristotelis vita, moribus, libris, auditoribus, sectatoribus, expositoribus, interpretibus, sectis, philosophandi ratione, libris 13. differit. Quibus in libris potissimum ostendit, vel integros libros Aristoteli hæctenus falso fuisse adscriptos, vel pleraque aliis Philosophis erepta. Tomus secundus Aristotelis cum Platone, aliisque veteribus Philosophis à multis promissam, à nemine editam, in omni Philosophiæ genere concordiam, libris 8. continet. Tomus tertius Aristotelis cum Platone, aliisque veteribus, à nemine promissam, vel editam discordiam, libris 7. persequitur. Tomus quartus rigidissimam Aristotelis dogmatum censuram philosophicam libris 10. instituit. Cùm autem Aristotelis Philosophiam multis argumentis confutasset, vel saltem confutare conatus esset; suam *De Universo Novam Philosophiam ad mentem Platonis*, libris 50. comprehensam, Ferrariæ edidit, ac Gregorio XIV. ejusque successoribus nuncupavit. In hujus Operis Præfatione laudes librorum Platonis, & elogia in eum à primis Ecclesiæ PP. congesta enarrat, à S. Dionysio scilicet, S. Justino, S. Clem. Alexandr. Origene, S. Cyrillo, S. Basilio, Eusebio, Theodoreto, Arnobio, Lactantio, S. Augustino, S. Ambrosio, &c. Imò & rationibus, à scriptis Aristotelis, & Platonis excerptis, ostendere contendit, Philosophiam primi Catholicæ Fidei in multis opponi; contra verò secundæ Philosophiam ipsi omnium maxime consonare. Qua de re vide Morery Suppl. voce *Platon*, & ipsum Patricium in discussionibus, in *Philosophia*, & in *Aristotele Exoterico*. Thuanus tamen ad an. 1597. notat, Patricium, paulò ante mortem, Novam hanc de Universo Philosophiam, censurâ notatam, retractasse. Huic etiam operi *Oracula Zoroastris* cum auctario quodam sententiarum ex antiquis autoribus collecta præmisit. De quibus ita celeberrimus Joh. Clericus in *Notis ad Oracula Chaldaica* apud sæpius laudatum Stanlejum: *Verùm à Francisco Patricio multum aucta fuere ex Proclo, Hermia, Simplicio, Damascio, Synesio, Olympodoro, Nicephoro, & Arnobio, adeout excreverint, prout numerat, ad 320. versus. Ea præterea, majoris perspicuitatis causa, ad certa capita redacta, & latinitate donata emisit an. 1593. Et post pauca: Patricius sane non exiguo labore hæc collegit, sed modorum in versibus minorem rationem habuit, imò & interdum verba ipsa negligentius exscripsit. Nec ulla certa via est, qua, quæ omisit, suppleri queant, &c.* Hujus autem Operis titulus est: *Oracula Zoroastris, Hermetis Trismegisti, & aliorum ex scriptis Platoniorum collecta Græce & Latine, præfixa Dissertatione Historica*. Quod etiam Ferrariæ edidit an. 1591. Eiusdem notæ est ejus *Aristoteles Exotericus*, in quo Stagiritam nimis etiam maledictis insectatur.

Scriptit præterea vulgari sermone *Historiæ Poëseos libros decem*, in quibus Poëtices historiam magis, quàm præcepta tradere sat habuit. Proprii autem operum tituli sunt: *Della Poetica Decade Istoriale: Della Poetica Decade disputata: Paralleli Militari: Dialoghi dell'Arte Storica: Risposta à due opposizioni del Mazzoni: Difesa dalle cento accuse del Mazzoni: Nova Rhetorica: Nova Geometria, &c.* Et præter hæc Miscellanea multa in lucem edita, atque alia, quæ MSS. penes alios servantur inedita. Præsertim verò *Commentarius in Homerum*; quem magno multorum annorum labore confecit, sed non edidit.

De Patricio, ejusque scriptis ita autores. Janus Nicius Erythræus *Pinacothecæ pag. 203. Franciscus Patricius Venetus, non bujus modò, sed longe superioris ævi Itatorum fere omnium multò doctissimus - - - nunquam literarum studia intermisit, & egregia multa composuit, quæ summis literatorum omnium laudibus efferuntur - - - Multa bujus sunt præclare, ac prope divinitus scripta, quæ longum esset omnia enumerare. Sed inter omnia ejus præclarissima opera maxime placet eruditis tractatus ille, cui titulus Paralleli Militares, in quibus veterum Imperatorum militaris disciplina cum ea comparatur, atque confertur, quæ nostris nunc viget in moribus; qui liber, &c.* De eodem opere sic bene Scaliger epist. 119. ad Isaac. Casaub. *Franciscus solus mihi videtur digitum ad fontes intendisse. Quem ad verbum alii, qui studium tractarunt, cum sequantur, tamen ejus nomen ne semel quidem memorarunt.* Teissier *Elog. Erudit. Viror. Gall. Patricius quantumvis doctus fuerit, & licet ejus scripta immortalem famam ei comparassent; Tassi tamen gloriam invidabat: in bujus enim Hierosolymam severam criticam exercuit libro Italico, cui titulus: Judicium Francisci Patricii in defensionem Ariosti, &c.* Ubi etiam Patricii Dialogos de Historia summe laudat. Vide etiam Joh. Jonsum de Scriptor. Hist. Philos. *Le Mire de Script. sec. 16. Laur. Crassum in Elog. Literat. Lambecium Prodrom. Hist. Literat. &c.*

SEBASTIANUS ECHINUS

Sive Riccius, nobili genere natus, & multis Reip. dignitatibus ornatus, inter humanioribus literis eruditos, quàm inter Philosophos numerandus potius esset: sed quia Timæum Platonis Italice reddidit, Aristotelis Ethicam illustravit, atque alia Philosophica Opuscula composuit; Philosophis ipsum adnumerare jus esto. Mortuus est an. 1585. ætatis 55. sapientis nomen ante, & post mortem adeptus. Scriptit, præter dicta, Italico sermone *Trattato dell'istrumento, e via inventrice degli Antichi. Discorso sopra le Medaglie degli Antichi, con la dichiarazione delle Monete. Del Governo Civile. Le sei giornate. Esposizione sopra le tre Sorelle del Petrarca.* Vide Thuan. Hist.

C A P U T IV.

De Philosophis Cynicis.

Quoniam Cynici ob impudentiam, & superbiam omnibus invisi erant, ut sæpius dictum; ideò nulli magni nominis Philosophi huic sectæ se mancipabant. Cum igitur pauci illi, quorum memoria ad nos pervenit, haud

haud illustres habeantur, ac de iis vix pauca scripta inveniuntur; propterea eos sic breviter percurramus.

CARNEADES non obscuri nominis Cynicus fuit, ac sub Domitiano maxime floruit. Ejus meminit in Proœmio Vitarum Philosophorum, ac Sophistarum Eunapius. Verba ejus sunt: Ea tempestate (videlicet qua Apollonius Tyaneus) fuit Carneades non obscuri nominis inter Cynicos, si modò haberi ratio ulla Sectæ Cynicæ debeat: inter quos erant Musonius, Demetrius, Menippus, aliique nonnulli: at horum fama illustrior. Cozzandus de Magister. Antiqu. Philos. lib. 3. c. 2.

HORUS Ægyptius Philosophus Cynicus fuit. Memoratur Macrobio lib. 1. Saturnal. Quem gravem, & ornatum virum Eustathius apud eundem Macrobiū loc. cit. appellat. Vixit coævus Servii Grammatici, Virgilii explanatoris sub Adriano Principe. Cozzand. ib. Hunc autem ex pugile Philosophum factum, corpore, & animo præstantem, sic descripsit Macrobius loc. cit. Quos Horus ingredientiē commodum consecutus comitabatur, vir corpore, atque animo juxta validus: qui post inter pugiles palmas ad Philosophiæ studia migravit: sectamque Antisthenis, & Cratetis, atque ipsius Diogenis secutus, inter Cynicos non incelebris habebatur. Notandum hîc, HORUM alterum, hoc antiquiorem fuisse, Assyrîæ Regem, secundum quosdam, ac magnum Philosophum, qui anni tempora, dies, & horas distinxit; à quo etiam Horas, dictas volunt. Quem eundem quidam faciunt cum HORO Isidis filio, & ab Ægyptiis sub Solis nomine adorato.

PEREGRINUS, cognomento Proteus, Philosophus Cynicus, patria Parians ex Ponto, temporibus Trajani vivens (ita ex Vincentio Obsopœo, Luciani interprete; sed uno ore fere omnes autores, non Trajani, sed utriusque Antonini ætate eum vixisse, affirmant) æqualis Epicteto, Dioni, Musonio, &c. rogo (ut notat præ cæteris Euseb. in Chron. & Lucianus in Epist. de Morte Peregrini tomo 4. suorum Operum contenta) quem ex lignis conposuerat, incenso semet superjecit; Brachmanas hac in re imitatus; idque dum Pisæ (urbem intellige non Hetruriæ, sed Peloponnesi, ubi Olympici ludi fiebant; unde & Olympiæ mortuus ab aliis dicitur) degeret. Christianus vel fuit, vel esse potius simulavit: scandalose enim vixit, si Luciano credimus, & vanitatis spiritu ductus se ultro cremavit. Cynicus ille, qui Peregrinum summe laudat loc. cit. apud Lucianum, ait, ipsum in Syria vinculis colligatum fuisse: in patria quinque millia talentorum sponte reliquisse, Roma ejectum fuisse, & alia multa pro virtute pertulisse. Vide Agellium, Tertullianum, Athenagoram, & Ammianum Marcellinum: quorum aliqui eum laudant, aliqui verò improbant. Laudat Agellius lib. 12. c. 11. ubi: Philosophum nomine Peregrinum, cui postea cognomentum Proteus factum est, virum gravem, atque constantem vidimus, cum Athenis essemus, diversantem in quodam tugurio extra Urbem; quumque ad eum frequenter ventitarem, multa herclè dicere eum utiliter, & honeste audivimus: in quibus id fuit, quod præcipuum auditum meminimus. Virum quidem sapientem non peccatum esse, dicebat, etiamsi peccasse eum Dii, atque homines ignoraturi forent. Non enim pœnæ, aut infamiæ metu non esse peccandum, sed justî, honestique studio, & officio, &c. Improbat, & insectatur Lucianus loco citato: quem prolixius differentem vide ibi.

HERACLITUS, adversus quem Julianus idem Apostata scripsit, quo pacto Cynica vita institui deberet, ut prodit Suidas, secta Cynicus fuit. Cozzand. ibidem.

SALUSTIUS Secta Cynicus fuit, cujus meminit Photius in Biblioth. c. 242.

à quo & alii ejusdem sectæ alumni memorantur, HEGESIANAX, POLYZENUS, THEOMNESTUS, atque XANTIPPUS; quorum præter nomina cætera interciderunt. Cozzandus ibidem.

ENOMAEUS Cynicus Gadarensis, Porphyrio paulo superior juxta Suidam in *Ὀνόματι*, cum Plutarcho, Sexto, Agathobulo sub Adriano Aug. celebris, teste Eusebio, Hieronymo, & Mariano Scoto in Chronicis. Scripsit *περὶ τῆς κατ' Ὀμήρου Φιλοσοφίας*, *De Homericæ Philosophia*, teste Suida ibidem: Nimirum uti nunc omnes Christianorum sectæ suam sectam Codici Sacro consentaneam esse volunt, & probant: ita olim Homerus quasi fons habebatur, è quo sua quæque Philosophorum gentilium secta dogmata derivabat. Sic enim ex Seneca Epist. 88. *Homerum quidam faciunt Philosophum Stoicum, virtutem solam probantem, & voluptates refugientem, & ab honesto ne immortalitatis quidem pretio recedentem: modò Epicureum, laudantem statum quietæ civitatis, & inter convivium, cantusque vitam exigentis: modò Peripateticum, bonorum tria genera inducentem: modò Academicum, incerta omnia dicentem.* Scripsit præterea *περὶ Κυνισμοῦ*, *De Cynismo*, & de Cynicis, inter quos memorat Cratetem, Diogenem, Demetrium, Menippum, Musonium, Carneadem, Isidorum, Crescentem, Sphodriam, Theagenem, Didymum, Athenagoram, Alcidamantem, Salustium, Meleagrum, Cynuleum, Hegesianaem, Menandrum, Polyzelum, Theomnestum, Xanthippum, Herophilum, Peregrinum, sive Proteum, Maximum, Hesperium, Demonactem, & Onocratum. Confer Laërtium lib. 6. Meminit quoque hujus Enomai Theodoretus Serm. 6. & 10. ubi ipse & Diogenianus de Oraculorum mendaciis scripsisse dicuntur. Ex Jonsio de Script. Hist. Philos. l. 3. c. 7. n. 8.

C A P U T V.

De Philosophis Stoicis.

C H Æ R E M O N

ÆGyptius, secta Stoicus, ut ex Porphyrio, seculo 1. vixit, Romæ Augusto, & Tiberio imperantibus; & Dionysii Alexandrini, qui Romæ docuit, & Imperatorum post Neronem usque ad Trajanum Bibliothecarius, & Scriba fuisse dicitur, præceptor fuit. Strabo lib. 17. asserit, Chæremone secutum fuisse in Ægyptum Aulum Gallum, eique Philosophi, & Astronomi munus præstitisse: verum propter ejus vanitatem, & superbiam tandem ab eo despiciatui habitum. Refert Tzetzes, Chæremone affirmasse, Phœnicem, avem cunctis notissimam, in Ægypto mortem obire post annos sex mille: cujus avis fabulam ultra reliquorum opinionem extendisse visus est; eam enim quidam vivere dixerunt annos 500. alii 660. alii tandem, ut notat Tacitus, annos 1400. Scripsit Chæremone *Tractatum de Hieroglyphicis Ægyptiorum*, & *Historiam Ægypti*, teste Josepho in fine lib. 1. contra Appionem. Idem censetur cum Chæremone Stoico, quem Origenes lib. 1. contra Celsum ait scripsisse *de Cometis*; & cum eo, quem Seneca Charimandrum vocat, & de Cometis scripsisse testatur. Vide etiam Voss. de Hist. Græc. lib. 2. & de Poët. Græc. c. 6. p. 41. Lilius Gyraldum, &c.

E U P H R A T E S

Genere item Ægyptius, clarus Stoicæ sectæ Philosophus, extrema senectute, & vitæ, morbis plenæ, tædio affectus, impetrata prius ab Adriano Imp. venia, ne sibi ignominia daretur, cicutam bibit, sicque sibi mortem intulit, ut notat Eusebius in Chron. an. Chr. 123. Adriani imperii quarto, vel, ut aliis placet, tertio. Xiphilinus in Adriano de Euphratis morte hæc habet: *Quo anno hæc facta sunt, Euphrates Philosophus obiit mortem voluntariam, cum ei Adrianus propter senectutem, & morbum, venenum bibere concessisset.* Meminit etiam Euphratis Eunapius in Proœmio Vit. Philos. & Sophist. atque C. Plin. Covil. Secundus, qui ejus in Syria auditor fuit, lib. 1. Epist. 10. in qua insignes etiam de Euphrate laudes contexuit.

M A R C I O N

Patriâ Synopens, nam Synope, Ponti urbe celeberrima, natus est, unde & Ponticus dictus. Stoicam sectam primis vitæ annis secutus est: unde solitudinis, & paupertatis amator erat. Sed cum sacrilegii cum virgine quadam reus deprehensus esset; pater, qui Episcopus erat, ipsum filium Ecclesiæ communionem privavit. Inde Romam venit, ut in Ecclesiæ cœtum recipere-
tur: quod cum ei, patre oppugnante, denegatum fuisset, si Divo Epiphanio præstanda fides; Cerdonis Hæresiarchæ discipulus factus est ad vindictam, cujus erroribus suos etiam addidit. Duos ipse Deos, sicut & Cerdon, ponebat, Bonum unum, Evangelii, ac Redemptionis autorem; Malum alterum, quem Mundi, ac Legis autorem dicebat. Addit Origenes, ipsum statuisse Deum Christianorum, Deum Judæorum, & Deum Infidelium. Tertullianus erudite, & acriter in eum libros quosdam condidit, in quibus ipsum levitatis, inconstantia, impietatis arguit: notans, & mire destruens in iis tum Deos suos, quos ad novem usque enumerat; tum singula sua *ἀλογα* dogmata, quæ refellit. Potissima verò sunt: Nulla est corporum resurrectio: Nuptiæ non permittendæ; nuptorum namque salus penitus desperanda; quibus etiam Baptismum denegabat; quamvis peccatoribus ad tres etiam Baptismos concederet; imò & mortuos quoque baptizaret, suffectis eorum loco vivis. Hoc autem Sacramentum in ejus secta à feminis plerumque ministrabatur. Hujus sectæ affectu ab eo Marcionitæ dicti sunt; qui Marcionis erroribus suos etiam addiderunt; ut notat Eusebius, id à Rhodone Græco educens. Divus Polycarpus, Divi Joh. Evangelistæ discipulus, Romæ existens casu Marcioni in via obviam factus, ab eo interrogatus est, an ipsum agnosceret; cui Polycarpus: *Equidem te agnosco ut diaboli primogenitum.* Idem Polycarpus quamplurimos ex ejus affectis ad Orthodoxam Fidem reduxit. Quod item fecit Theodoretus, Cyri Episcopus, Marcionitarum decem millia à suis erroribus abducens an. 423. ut ipsemet testatus est. Constantinus Magnus editum contra Marcionitas, aliosque hæreticos, fecit an. 326. Contra Marcionem scripsit S. Justinus Martyr, Tertullianus, Augustinus, aliique. Notandum denique hic, Marcionem à Tertulliano *Nauclerum Ponticum* appellari in Præscript. adversus Hæreticos cap. 30. & ab Eusebio *Ponticum Lupum.* Vide Acta Philos. p. 46.

HISTORIÆ PHILOSOPHIÆ
DAMASCIUS DAMASCENUS.

Sunt inter autores, qui variis adducti rationibus hunc eundem cum Damascio Syro putant (quem Suidas Stoicum facit) & Elamitæ, sive Elamitæ Phrygis discipulum, sive familiarem, & Simplicii Cilicis præceptorem, ut in Comment. Physicis ipsemet testatur: nam & hic sub Justiniano Imp. floruit, ut Agathias Scholasticus Hist. 11. asserit, & inter celebres sui temporis Philosophos enumerat. Suidas verò in Δαμ. & Phot. Cod. 1. 81. Simplicium Damascii condiscipulum malunt. Hunc Damascium Philosophum Syrum, etiam appellat Jonsius, Stoicumque cum Suida facit, etsi alii Peripateticum. In Dialecticis Isidori Gazæi discipulus fuit (cujus etiam Vitam scripsit, ac fragmenta habet c. 242. ut notat Photius c. 130. & 180.) in dicendi arte Theonis; in Astrologicis Ptolemæi: Ammonium quoque audivit, Marinum, & Zenodotum, Athenis Procli successores, Damascius Jacobi Medici insignis, qui Proclum Athenis ægrotum curavit, statuam Athenis se vidisse testatur. Cozzandus Damascium Platonicum facit de Magister. Antiqu. Philos. p. 94. sed p. 97. sibi contradicens, Philosophum Syrum Stoicum appellat.

Scripsisse fertur libros 4. in quorum I. qui 352. capitibus continetur, agit de *Fictionibus incredibilibus*. II. qui cap. habet 52. est de *Incredibilibus Demonum narrationibus*. III. qui continet cap. 63. agit de *Apparitionibus Incredibilibus*. IV. denique, cujus capita 105. tractat de *His, quæ naturæ superant potestatem*. Suidas tamen in Damascio, quem Philosophum Stoicum, genere Syrum, Simplicii, & Elamitæ, Phrygum familiarem, appellat, & Justiniani tempore florentem, tantum scripsisse ait *Commentaria in Platonem, & de Principis, καὶ Φιλόσοφος Ἱστορίαν, Historiam, cui nomen Philosophus*: hanc autem Historiam Philosophorum Vitas, & Systemata continuasse putant nonnulli. Vide Vossium de Hist. Gr. lib. 2. cap. 22. De Damascio etiam supra dictum est in lib. 3. hujus Hist. ubi de Eclecticis pag. 169.

J U S T U S L I P S I U S

Literarum antistes, & magnum sui seculi ornamentum, in Iscano municipio, quod tertio lapide à Bruxellis, urbe regia, & Belgicæ Principum sede, itemque à Lovanio, veteri Musarum domicilio, distat, natus est die 18. Octobris an. 1547. Parentes habuit Ægidium Lipsium, & Isabellam Petiriviam, opibus claros, & genere perhonestos. Philosophiæ, Jurisprudentiæ, omnigenæque literaturæ studiis summa animi contentione in præclaris Belgicæ Academiis operam dedit: in quibus omnibus quantum profecerit, varia, & eximia ejus Opera ostendunt. Coloniam Ubiorum veniens, Annam Calstriam viduam, patricia Lovanii genitam familia, uxorem duxit, ex qua prolem suscepit nullam. Ex frequenti cum Batavis Hæreticis consuetudine ab Orthodoxa Fide defecit. Dum enim Lugduni Batavorum publicus Professor esset, Calvinii sectator fuit, vel esse simulavit. Sed Dei benignitate, & gratia ex Batavis bono pioque dolo se subduxit: instituta scilicet professione in Germaniam ad Eburones ad Spadanos fontes acidos, pro hepatico, quo laborabat, morbo (ut prætexebat) curando. Quare conscripto adversus Theodorum Cornherium (quem nunc Diodorum, nunc Dialogistam ipse nuncupat, & qui novæ in Religione sectæ apud Batavos autor erat) *De Una Religione* libello, dum adhuc liber sub prælo erat, Hamburgo profectus est Moguntiacum, atque cum Ecclesia Catholica Romana serio, ac publice mox in gratiam rediit: idque per Patres S. J. Moguntiaci commorantes palam patratum est. Quod idem

Lipsius literis ad Martinum Delrium, Loodici tunc agentem, datis testatus est, quibus impium suum scelus, scelerisque detestationem cunctis voluit innotescere. Vide ejus Epistolam ad cit. Delrium, Lipsii Vitæ ab Auberto Miræo conscriptæ insertam. In Orthodoxa tamen Fide ad mortem usque perseverans, sicut pie, ac sancte semper vixit, ita & mortuus est ex tussi, gravissimisque in pectus defluxionibus, ex quibus phthificus evasit. Cum igitur non scriptis solum, sed factis etiam Christianum se Philosophum comprobasset, sumtis Christiano more Sacris omnibus, æquo, constanti, atque hilari animo inter plurimos adstantes, ejusque animam Deo commendantes, sacros Ministros, ultimum diem obiit 10. Cal. April. 1606. æt. 59. feliciori sane *διδασκαλία*, quàm Cæsar Augustus olim optavit, aut habuit, sed immenso Academiæ Lovaniensis, cui præfuit, totius Brabantiæ Ordinum, ac literarii orbis dolore; postquam Jenæ, Lugduni, & Lovanii docuit.

Ipsi in ejusdem Lovaniensis Academiæ Exedra successit *Erycius Puteanus* vir doctissimus, & Lipsii discipulus insignis, origine Belgicus, qui plurima, omnisque generis Opera edidit; inter quæ sunt *Philosophica*, & *Miscellanea quedam*.

Lipsius sicut omnibus Germaniæ Principibus, Præsulibus, Cardinalibus, ipsique Clementi VIII. ac totius fere Europæ Academiis eximiâ famâ innotuit; sic à singulis tum Principibus, tum populis, & Academiis stipendio, ac viatico, quod ipse definiret, splendide pluries vocatus est. Sed gratus in Patriam amor, & Brabantiæ Ordines, ipsum honestissimis congiariis ad se vocantes, eum longe abesse non permiserunt. Unde oblatos sibi honores, & opes omnes parvi æstimans, Lovanium se contulit; in cujus celeberrima Academia plures annos docuit. Philippus II. Hispaniarum Rex Catholicus Historiographi sui titulo, atque annuo, splendidoque congiario Lipsium donavit: & Serenissimus Albertus Austrius suum Archiducalem Consiliarium fecit.

Inter cæteras præclaras Lipsii animi dotes, & virtutes, summa erga Deiparam pietas, & obsequium commendatur. A prima enim ætate Dei Matrem sibi patronam adoptavit; & ut primum ex Batavia Leodicum venit, in Virginis Sodalitium, cui PP. Societ. Jesu præfident, nomen dedit, ac publicas tum Leodici, tum Lovanii Panegyricas Orationes in Virginem habuit. Ejus præcipuum in Virginem Matrem cultus, & amoris argumentum esse possunt libri ab eo conscripti, quibus *Divæ Virginis Hallensis*, & *Divæ Sichemiensis Miracula*, & *Laudes* concinnavit. Cujus Operis occasio hæc traditur. Quum gravissima teneretur ægritudine voto adstrictus Hallas ad celeberrimum, & mirabile Virginis templum venit. Ipsum supplicem sanitati Diva restituit. Quare ipse Pennam argenteam ante Virginis aram suspendit, ac pios versus subscripsit; quorum initium:

Hanc, Diva, Pennam, interpretem mentis meæ &c.

Reliquos vide in Vita Lipsii, ab Auberto Miræo Bruxellensi conscripta, & ejusdem Operibus præfixa.

Scriptis permulta varii argumenti, sed erudita omnia, quæ tom. 6. in Fol. edita prostant, in quibus Philosophica sunt: *Manuductionis ad Stoicam Philosophiam lib. 3. Physiologiæ Stoicorum lib. 3. De Constantia lib. 2. Politicorum, sive Civilis Doctrinæ lib. 6. Ad libros Politicorum notæ: Monita, & Exempla Politica lib. 2.* Operum reliqua eruditi sunt argumenti: ex quibus commendabiles potissimum sunt *Notæ in Opera Senecæ*; ejus etiam *Vitam* erudite conscripsit, ejusque Operibus præfixit. De Lipsii Philosophia, plura qui cupit, adeat Act. Philos. P. IV. p. 747. & seqq. Hujus denique Philosophi Symbolum, jam cunctis notum, est: *Moribus Antiquis*.

Si de Lipsii doctrina, ingenio, eruditione, moribus, summa laude dignis; Autorum testimonia cuncta hic proferre vellem, volumen facerem. Quare, aliis prætermisissis, pauca adnotasse sufficiat. Vossius Institut. Orator. l. 4. c. 6. n. 2. *Belgarum, dum viveret, doctissimus Justus Lipsius*. Ejus tamen dictionem carpit ibidem num. 7. ut quandoque priscam, poëticam, & duram. Quod etiam confirmat de Hist. Lat. l. 1. c. 19. Scioppius Suspect. Lect. lib. 2. Epist. 7. *Lipsius gloriosum ævi nostri specimen*. Et de Art. Crit. p. 2. *Illius de Constantia liber quam diu vivet?* Arguit tamen rigorose idem Sciop. in Paschasio Grossippo. Quod item fit ab Ant. Teiffiet in Elog. Vir. Erud. à Scalig. posterior: Grot. aliisque, quos vide apud Thom. Pope Bloant in Censura Celebr. Aut. ubi ejus præclaræ eruditionis fautores, & detractores observes. Tandem de Lipsio, ejusque scriptis ita Jonsius de Script. Hist. Philos. p. 144. *Imprimis eo tempore Justus Lipsius, grande seculi decus, aliquam lucem doctrinæ morum attulit, editis scriptis nonnullis doctissimis, quibus Stoicam Philosophiam potissimum ex Senecæ, & Epicteti libris explicavit. Cujus Philosophiæ specimen primum complexus est libris duobus, quos de Constantia scripsit (ut ipse fatetur in Præfatione prima libris de Constantia præmissa) &c.*

C A P U T V I

De Philosophis Peripateticis.

BOETHUS SIDONIUS, qui cum Strabone Peripateticæ doctrinæ operam dedit, sub M. Antonino sec. 1. vixit; ac Romæ Anatomiarum, quas Galenus celebrabat, una cum *Claudio Severo*, etiam Peripatetico, spectator fuit; ut advertit Jonsius de Script. Hist. Phil. 1. 15.

ANATOLIUS, Laodicensis Episcopus, & Eusebii concivis sui successor, doctrina, ac pietate clarus sub Diocletiano circa finem sec. 3. floruit. In Rhetorica, Mathesi, Philosophia, ac omni literarum genere eruditus, antequam Episcopus crearetur, Alexandriæ publice docuit, ubi Christianorum primus Peripateticam doctrinam manifestam reddidit; cujus deinde auctoritate in Italiam promanavit: quam Aristotelis Philosophiam omnium sapientissime fertur interpretatus. Neque obstat, ab Eunapio Porphyrium Anatolio prælatum fuisse; Ethnicum scilicet Ethnico gratiam contulisse, quis non videt? Scripsit pauca, sed eximia, ex Eusebii judicio, qui eum *sui ævi sapientissimum* appellat. Tractatum igitur nobis reliquit *de Celebratione Fest. Pasch.* alterum vero *de Arithmetice Institutione*. libris decem comprehensum. De quibus ita S. Hieron. in Catal. *Miræ doctrinæ vir fuit in Arithmetica, Geometria, Astronomia, Grammatica, Rhetorica, Dialectica: cujus ingenii magnitudinem de volumine, quod super Pascha composuit, & de decem libris de Arithmetice Institutionibus, intelligere possumus*. Vide etiam Baron. ad an. Chr. 283. Voss. de Mathem. cap. 50. Trithem. &c.

DIDYMUS Alexandrinus, in Alexandriæ scholis præclarus Professor, anno ætatis quinto omni oculorum lumine orbatus, scientias omnes, etiam Mathematicas, quod fidem superare videtur, per auditum didicit. Visus enim defectui sic bene consuluit comparando sibi virum, qui autorum libros quotidie sibi legeret. S. Hieronymi post Divum Gregorium Nazianzenum præceptor extitit; & pius æque ac doctus vixit ad annos 83. Verum magna eum doctrina perdidit; nam in Origenis errores incidit; ac secum Melaniam, ac Rufinum, Aquilejenses Presbyteros suis traxit ratiociniis. Quare cum reliquis

quis Origenistis à Pontif. & Concil. Oecumen. hæresis damnatus est . De eo ita Jonsius de Script. Hist. Philos. lib. 3. 2. *Didymus Alexandrinus Ecclesiasticus à puero oculis orbatus, Poëticæ, Rhetoricæ, Arithmeticæ, Geometricæ, & doctrinæ Syllogismorum Aristotelis, atque eloquentiæ Platonis μαθηματα aurium adjumento didicit, teste Hieronimo de Script. Eccles. & Theodoro Hist. Eccles. IV. 29. - - - - Scripsit librum de Spiritu S. quem Hieronymus in latinum se vertisse testatur, quique inter Hieronymi Opera etiamnum legitur. In eo de Sectis se scripsisse indicat Didymus sic pag. 5. Quod autem ab aliis capiatur Spiritus S. & non alia capiat, & nunc, & in Sectarum volumine, prout posuimus, expressimus. Iterum libro primo extremo: De quibus jam abundanter in Sectarum volumine disputavimus. Ex eo Didymi de Sectis Opere locum affert Stobæus Ecl. 1. Ethica. Sed Theologicum fuit opus, neque de Sectis Philosophorum, sed Christianorum egit. Scripsit enim Didymus contra Arianos, teste Hieron. & contra Manichæos, teste Canisio tom. 5. Ant. Lect. De Didymo omnes 4. sec. Scriptores insignia elogia contexuere: quos vide.*

SIMPLICIUS Phrygius, Damascii Stoici familiaris, floruit sec. 5. ac Commentarios super Aristotelem, & Epicæti Enchiridion nobis reliquit, qui etiamnum exstant. Vide Suidam in Damascio, & Gesnerum in Bibliotheca.

FLACCUS ALBINUS ALCUINUS (quem alii etiam scribunt ALCHUINUM) vir in omni scientiarum genere suo tempore celebratissimus, versu excellens, & prosa, ut Sixt. Senens. & Trithem. eum vocat, vulgo etiam dictus Homo Universalis, & Secretarius Artium Liberalium; natione Britannus fuit (quidam vero Eboracensem faciunt) ac sec. 8. floruit sub Carolo Magno, Francorum Rege, cui magister, familiaris, & carissimus exstitit. Voss. de Hist. Lat. Temporibus Pipini, & filii ejus Caroli Magni, Francorum Regum, claruit Flaccus Alcuinus, cui cognomentum Albinus fuit - - - Natione hic erat Anglus: à Beda primum, hinc ab Egberto Archiepiscopo, est institutus. Docuit Carolum Magnum, ac eidem postea ab Eleemosynis, ac sanctioribus consiliis fuit. Etiam consilio ejus Carolus instituit Academiam Parisianam. Latine, Græce, Hebraice callebat: atque idem erat Rhetor, Philosophus, Mathematicus, & Theologus nobilis. Diaconus tantum fuit, & Antistes (vulgo Abbas) Ecclesiæ Sancti Martini Turonibus, ubi ultimum diem clausit in Festo Pentecostes 19. Maii an. 804 paralytim passus.

Scripsit multa, & præclara, quorum pars intercidit, pars collecta edita est ab Andr. Quercetano Paris. 1617. in fol. In 1. editorum operum parte Tractatus sunt super Sacris Bibliis. In 2. quæ ad Philosophiam, Theologiam, & Artes Liberales pertinent. In 3. sunt Opera Historica; Epistolæ 115. & Poëmata. De quibus omnibus legendus Gul. Cave. Præter celeberrimam Parisiensem Academiam, Ticinensem etiam, atque alias fundasse dicitur.

Inter eos, qui Alcuinum maxime laudant, præter numeratos, sunt Card. Bona. Pitæus: Duchesnius: Labæus: Bebelius, & Balæus, qui ipsum Philosophorum sui temporis Antesignanum appellat. Tantæ autem Christianæ pietatis vir fuit, ut veteres scriptores ipsum Beatum, & Sanctum sæpe appellarent. Exstat ejus Vita suis Operibus præfixa.

RABANUS MAURUS, Magentius, Magnetius, & Magentius, quod Magentiæ, sive Moguntiæ natus, Alcuini discipulus, à puero Monachus S. Benedicti, & Abbas, ut ajunt, Fuldæ fuit; inde Archiepiscopus Moguntinus factus an. 847. obiit die 4. Febr. 856. In omni disciplinarum genere excelluit. In Parisiensi Academia aliquando Professore egit, & magno ornamento fuit Doctoribus Scholiasticis, Philosophus, Rhetor, Astronomus, & Poëta subtilissimus, cui nec Italia, nec Germania similem peperit; ut dignis eum laudibus ornant Il-

Iyricus, Sixtus Senensis, Trithemius, Labbæus, Balæus, Card. Bona, & Baronius, Platina in Vita Gregor. IV. Hofmannus, Gul. Cave, & Vossius de Hist. Lat. qui sua etiam Opera enunciat. Ex horum omnium in ipsum collatis encomiis illud unum adnotabo, quod habet cit. Gul. Cave in Hist. Literar. Script. Eccles. *Erant quippe Rabanus extra controversiam inter seculi sui doctrina clarus facile princeps. Nec ipse modò eruditissimus, sed solis instar doctrinæ radios ubique sparsit. Erat sub eo Fuldense Monasterium publica virtutis, & eruditionis schola: 270. monachos habebat, quos non solum in SS. Scripturis, sed etiam secularibus literis erudit. Confluxerunt etiam ad eum aliunde discipuli, adeo ut ex ejus schola prodirent, qui mox ad summas in Ecclesia, & Republica dignitates evecti sunt. In suorum usum Bibliothecam Fuldensem prius condidit, librisque ornatam reddidit: quin & ipse tot præclara scripsit volumina, quæ sola Bibliothecam instruere possent. Opera ejus exstant in tom. 6. in fol. Exstat liber de Computo apud Baluz. Miscell. tom. 1. p. 1. Ineditorum numerum vide apud cit. Cave.*

JOHANNES SCOTUS ERIGENA, vir perspicacis ingenii, multæ doctrinæ, & supra seculi sui captum doctus à Cave, aliisque dicitur. Hunc alii Anglum apud Ergene in confiniis Walliæ natum, alii Scotum, Hibernum alii fuisse volunt. A discipulis suis Monachis, à se liberius reprehensis, an. 884. in Cœnobio Malmesburiensi graphiis confossus, præacutisque scalpellis peremptus est. Scripsit multa, atque ex iis libros 5. Περὶ φύσεων μερισμῶν, de Naturarum divisione, impressos in Anglia Oxonii in fol. an. 1681. in quibus multa sunt Catholicæ Fidei contraria: quare scripsit contra eum quidam Florus, quia is ut hæreticus habebatur. E Scotia in Franciam venit, Carolo Calvo in deliciis fuit, qui & mensæ, & cubiculi Imperatorii sæpe participem fecit virum hunc corpore exiguum, sed ingenio maximum, festivum, ac facetum, Philosophum eximium, Theologum consummatum. Ejusdem Caroli jussu Hierarchiam Dionysii de Græco in Latinum de verbo in verbum transtulit. Relictis aliis de eo Autorum testimoniis, referam tantum, quod habet Trithemius: *Johannes dictus Erigena Monachus, in divinis scripturis doctus, & in disciplina secularium literarum eruditissimus, Græco, & Latino ad plenum instructus eloquio, ingenio subtilis, sermone compositus.*

MICHAEL PSELLUS, vir sapientissimus, & Philosophorum princeps, à multis appellatus, & à Vossio de Hist. Gr. vir & eruditione, & fama maximus; patria Constantinopolitanus, Senator nobili genere ortus, Michaëlis Ducæ Imperatoris præceptor, claruit circa an. 1050. Sub Alexio Comneno dignitatibus exutus, monasticam vitam egit. In dogmate de Processione, Alatio teste, Latinorum hostis fuit; quod advertit etiam Gul. Cave, à quo vocatur in Hist. Literar. Script. Eccles. *Vir plane admirandus, & qui omnes fere seculi sui eruditor dicendi copia, ingenii acumine, doctrinæ profunditate, longo post se intervallo reliquit.* Voss. de Philosophia c. 12. Anno 1060. ac deinceps claruit ille πολυγραφώτατος & Michaël Psellus: qui inter cætera reliquit libros duos, Constantino Ducæ dicatos, de Victus Ratione, deque Facultatibus, & Succis qualitate elementorum. Latine vertit Georgius Valla &c. A Jonsio de de Script. Hist. Phil. 1. 3. c. 20. Psellus etiam commendatur, ejusque laudatur *Lyræ Pythagoricæ Diagramma*, quod nusquam editum, sed manuscriptum servatur in Gallia, teste Labbæo in Biblioth. nova; nec non ejus Εξήγησις, sive *Expositio in Zoroastri Oracula*; ejusdemque Εξήγησις, sive *Dogmatum Chaldaicorum Expositio*, quas in Gottorpiensi Bibliotheca manuscriptas asservari summus Morhofius tradit Polyhist. 1. 7. 64. Scripsit pene infinita, Philosophica, Mathematica, Historica, Medica, Theologica, quorum Catalogum satis

tis amplum tam editorum, quam *ἀνεκδότων* textit mira sane diligentia Leo Allatius Diatriba de Psellis, eorumque scriptis, Romæ edit. 1634. in 8. ubi pag. 42. de ipso ait: *Ausim dicere, neminem ea, vel subsequente ætate, Græce vel invenisse acrius, vel ordinasse aptius, vel loquutum eloquentius, vel profundius res pertractasse. Nulla fuit scientia &c.* Vide, præter dictos, Annam Comnenam lib. 5. Alexiados: Zonar. atque Bellarm. in suis Annal. Possevin. Gesner. &c. Miror sane, Cozzandum de Magister. Antiqu. Phil. l. 1. c. 9. hunc Psellum inter Platonicos numerasse; quum & Linden. de Script. Med. clare dixerit: *Michaël Psellus Philosophus Peripateticus, & Medicus Græcus eruditus &c.* Et à Quenstedt etiam dicatur *Vir apprime doctus, cum in Philosophia Peripatetica, tum vero præcipue in studiis Mathematicis, & Medicina.* Fuisse & alii Pselli, de quibus, & eorum scriptis legendus Leo Allatius cit. Diatriba de Psellis &c.

PHILOSOPHI ARABES.

GRæcia, Musarum olim domicilio, diruta; Roma non semel vastata; & Italia omni à barbaris everfa; Philosophia, ac cætera literarum studia diu conticuerunt, & defecerunt. Imo sub Zenone Imp. circa annum 473. magna veterum librorum, ac scientiarum jactura facta est: Constantinopoli enim viginti millia librorum incendio periere. Tandem apud Arabes, magnæ Europæ parti tum dominantes, Philosophia revixit, ac literæ reffloruerunt: qui Arabes Peripateticam omnium maxime excoluerunt. Horum princeps extitit

AVICENNA

APud Arabes Abu Ali, Alhosaïn, Ben Sina, appellatus, & à Cæsare Scaligero Vir Divinus dictus, & à Rhodigino singulari scientia Vir, & ingenio exactissimo, sub Conrado II. & Henrico III. claruit. In Balech oppido natus fuit patre Medico insigni (cui nomen Hali, matri vero Citara) anno Heginæ 370. Christi 992. Vixit annos 58. ut mortuus sit anno Mubammedis 428. sive Christi 1050. Atque hæc cognoscere est ex Vita Avicennæ, quam unus ex ejus discipulis, & ipse Arabs, scripsit. Quare toto seculo decepti sunt, secundum quos (in iis est Neander Bremensis) Avicenna Cordubæ Averrhoëm, Alexandriae audivit Rhasin in adolescentia. Multa quoque de hoc ipso narrant, ut qui rotæ ab Averrhoë fuit impositus. Verum quam hæc sint falsa, apparet ex supradictis, præcipue ex scripto Leonis Africani de doctis Arabibus, ubi utriusque vita fuse describitur. Vossius de Philosoph. cap. 14. Et Edvv. Pocock in Specim. Hist. Arab. Avicenna Medicus, & Philosophus insignis. Non dum decenni major literas humaniores, & quidquid scientiarum ad Alchorani intellectum pertinet, calluisse dicitur, & rotam *ἐγκυκλοπαιδείαν* ante annum ætatis 18. absolvisse, quo temporis spatium nec unam noctem integram dormivisse perhibetur; nec interdium aliis rebus, quam lectioni vacasse. Cum aliquid illi intellectu difficile occurreret, ad templum, nodi istius solutionem à Deo precibus impetraturus, se conferre solitus. Idem tamen in Notis Miscell. ad Portam Mosis c. 7. ipsum de Religione suspectum, & de rebus alteram vitam spectantibus philosophice, ideoque male argutantem, & disputantem asserit. Hæc tandem ex Joh. Anton. Vander Linden addam de Script. Medic. Curavit aliquando adhuc juvenis Regis Nuch filium, frustra suorum Medicorum operam expertum. Ideo ad Regiam Bibliothecam admissus, majori contentione operam studiis dedit. Et quum reliquum tempus discendo assumsisset, anno ætatis 21. ad

scribendum animum appulit. In plerisque Mesuem imitatus est. Malus interdum fuit Evangelista, quia sæpe aberrat. Sed robusto corpore, & valetudine prosperrima uti potuisset, nisi nimia veneris intemperantia, & assidua libidine, in quam natura maxime pronus erat, eam labefactasset. Reip. etiam negociis præfuit, Vizir munus exercens.

Multa in Medicina, & Philosophia composuit, Aristoteli ita addictus, ut quidam referant, eum totam Aristotelis Metaphysicam memoria tenuisse; ut notat Konig. in Bibliotheca. Alii contra affirmant, eum, postquam terque, quaterque ipsam legisset, nec intelligere potuisset, illam deposuisse. Ingenio admodum perspicaci, tenacique ac vere prodigiosa memoria præditus (Persam dixisse sufficit) Medicis sui ævi præstitit. Præter Opera Medica, quæ multa, Philosophica sunt *Logica*, *Physica*, & *Metaphysica*, quæ Canonis Medicinæ libris 5. addita sunt.

Sunt qui Avicennam valdè laudant, inter quos Cæsar Scaliger, ut diximus, & in Scaligerana prima etiam habetur; alii tamen mire arguunt; ut Lud. Viv. de Causs. Corrupt. Art. lib. 5. *Averrhois doctrina, & Metaphysica Avicennæ*, omnia denique illa Arabica mihi videntur respere deliramenta Alchorani: nihil fieri potest illis insulsius, frigidiusque. Medius tamen inter hos extitit Benedictus Pererius in Præfatione in suos libros de Principiis, & Affectionibus rerum Naturalium, ubi ait: *Inter Arabes suos quoque amatores, & sectatores habet. Quem ego in Philosophia nec magnopere laudo, nec plane contemno. Fuit is præstantissimus Medicus, fuit etiam, quorundam judicio, peracutus Metaphysicus, sed eum doctrinæ Aristotelis (quam omnibus Philosophiæ studiosis maxime probatam, & cognitam esse oportet) nec admodum studiosum, nec admodum intelligentem, constat. Vide præter cit. Autores etiam Nicol. Massa in Vita Avicennæ; quam Sorfanus Arabs, ejus discipulus Arabicè prius scripserat.*

A V E R R H O Ë S

SIve Averroës, sine aspiratione, vel Aven-Rois, quasi filius Rois, Arabs, in Africa educatus, naturali scientia vir præstantissimus, omniumque bonarum disciplinarum encyclopædiam adeptus, secta Mahumetanus, tempore Miramolini Regis apud Cordubam, Hispaniæ urbem vetustissimam, floruit an. Domini 1149. Multa, ac varia composuit. Librum Colliget dictum, totam fere Medicinam complectentem, edidit. Avicennæ æmulus, & inimicissimus fuit. Symphor. Campeg. lib. de Claris Medicis. Et Voss. de Philos. sect. p. 90. & 91. *Inter Arabas Aristotelis Interpretes princeps locus debetur Avenroi, unde & κατ' ἔροχλω dictus Commentator. Qui Græce nescius feliciter adeo mentem Aristotelis perspexit, quid non fecisset, si linguam scisset Græcam? Nomen ei sit latine Roisius. Hinc Aven-Rois dictus, quasi filius Rois. Cordubæ floruit in Hispania an. à nato Christo 1150. Testis Conciliator, ac Ægidius Romanus, qui & autor est, filios Avenrois fuisse in Aula Frederici Barbarossæ. Nec Philosophus modo, sed Medicinæ intelligentissimus fuit: de qua reliquit libros 7. Colliget inscriptos, quia universalialia pertractat. Quam parum viderit tantus Philosophus in vera, & unica salutis via, arguit illud, quod diceret, malle se animam suam esse cum Philosophis, quam cum Christianis. Maroceanæ Academiæ Professor fuit, ac Philosophus acutissimus à plurimis etiam appellatus; quandam veluti sectam condidit, cujus asseclæ Averrhoistæ dicti sunt. Laudatur etiam ab aliis, sed non multis.*

Enimverò majores & autoritate, & numero sunt ejus obtrectatores, quam lauda-

laudatores. Ludov. Viv. de causis. Corrupt. Art. l. 5. p. 296. & 297. *Averrhoem Philosophi de nostra schola, qui post eum scripsere, ita sunt amplexati, ut pene autoritate Aristoteli adæquarint, nec solum qui longo post intervallo vixerunt, sed qui illius quoque ætate: quod factum est & ignorantia meliorum, & admiratione mercimonii lingua, & sensis peregrini: ut gratiam ei conciliaret apud primos novitas, apud posteros vetustas, nomen est Commentatoris nactus, homo, qui in Aristotele enarrando nihil minus explicat, quam eum ipsum, quem suscepit declarandum. Sed nec potuisset explicare etiamsi divino fuisset ingenio, quum esset humano, & quidem intra mediocritatem. Nam quid tandem afferebat, quo in Aristotele enarrando posset esse probe instructus? non cognitionem veteris memoriæ, non scientiam placitorum priscae disciplinæ, & intelligentiam sectarum, quibus Aristoteles passim scætet. Itaque videas eum pessime Philosophos omnes antiquos citare, ut qui nullum unquam legerit ignarus Græcitatæ, ac Latinitatis. Cœl. Rhodig. Lect. Antiqu. l. 3. c. 2. Cur autem Commentator (*Averrhoës*) tam sæpe ab Aristotelis sui sententia devius videatur, inde factum volunt, ut is in Hispania natus, & Arabum idiomate imbutus, cum Græcæ literaturæ ne apices quidem imbibisset, &c. Ab Erasmo *Averrhoës* Vir impius, & autor execrabilis vocatur. Quod confirmat Phil. Mornæus de verit. Relig. Christ. cap. 20. ubi ait: *Aristoteles* vulgo habetur parum religiosus: *Averrhoës* vero ejus *Interpres impius plane*. Et quidem nulli erat Religioni addictus, omnem æque damnans, etiam Mahumetanam, in qua versabatur; ipsam Religionem porcorum appellans; Christianam (præcipue ob incomprehensibile, Sanctissimum, sed verissimum Eucharistiæ Mysterium) Religionem impossibilem; Judæorum denique, Religionem infantium, vocans.*

Scripsit, præter Medica, *Commentarios in universam Aristotelis Philosophiam*, unde & *Commentator* dictus est, ut supra notavimus. De quibus, præter jam dicta, ita Lipsius *Manud. ad Stoicam Philos. dissert. 4. Averrhoës veluti lymphatur in Aristotelis laudes*. Et Henr. Ernst. de vera Philosophia n. 85. jocosè ait: *In Aristotelis mancipia facile primum obtinet locum Averrhoës, qui, dum nunquam eum errasse dicit, in errores ipse manifestos labitur*. Adr. vero Herebord. epist. Dedicat. ad Select. in Philos. Disputat. injuriosius scripsit: *Averrhoës Philosophorum inter Arabes princeps magni Commentatoris nomine superbus (quem, si per Latinæ linguæ liceret genium, Commentorem, aut Commentitorem verius quis dixerit, tot nobis Commenta reliquit) singula Aristotelis verba divina esse oracula arbitratus est*. Vide etiam hujus Hist. pag. 108. Voss. de Philosoph. c. 14. Joh. Pic. Mirand. contra Astrol. Castellan. in Vit. Medic. Vander Linden de Script. Med. p. 94. ubi, ipsum ex familia Rasched natum Cordubæ, & Miramolini Regis Medicum fuisse, affirmat. *Avempacem*, *Averrhois* præceptorem, & *Abubacher* ejus socium fuisse, ferunt. Et Bened. Pererium loc. cit. supra in *Avicenna*.

RELIQUI ARABES.

A Vicenna, & *Abenroë* prolixius adnotatis, reliquos minoris notæ, sive quod de ipsis pauca inveniantur scripta, sive quod ad Medicam potius Historiam pertineant, sic breviter percurremus; eorum veluti Catalogum efformantes.

Inter Arabes igitur Peripateticos memorantur illustres *Algazel*, *Beribizar*, *Sifac*, *Isaac Narbonensis*, *Abumaron Babylonius*, *Moyse Ægyptius*, qui licet Cordubæ in Hispania natus, Ægyptius tamen dictus est, quia in Ægy-

Ægyptum secedens, ejusdem loci magnatum Medicus fuit. Inter Arabes tamen immerito numeratur, qui patria Hispanus, origine Hebræus fuit, qui ab Hebræis ipsis omnium sapientissimus semper est habitus. Dicitur etiam est Ben-Maimon, & Maimonides, hoc est, filius Maimon, & Rambam, quod significat Rabbi Moses Ben-Maimon; qui sec. 12. vixit. Hic Judaicis superstitionibus omnium minime addictus, scripsit, præter ea, quæ ad Talmud spectant, & Commentarios super Misna, Arabice exaratos, Opus aliud, cui titulus, *More nevokim*, quod ex Arabico in Hebræum, & ex Hebræo in Latinum traductum, à S. Thoma Aquinate citatur. In hoc Opere quamfæpissime probare nititur per Philosophiam, non omnes Hebræorum Traditiones veras esse, vel non eo modo, quo ipsi eas credunt: quare Hebræi, qui in Gallia erant, & librum tunc publice cremaverunt, & Autorem damnaverunt. Hodie tamen Rabbini ejus doctrinam reliquorum dogmatis anteponunt. Vide Buxtorf. in Præf. ad hunc lib.

Mahumet Toletinus, & inter Medicos Johannes Mesue, qui Medica plura scripsit; Rhazes, vulgo Rasis, Alubeter, & Almanfor, filius Zachariæ, qui & Arabs, & Mauritanus æque dicitur, quia in Arabia natus, in Mauritania educatus est; sec. 10. vixit annos 120. & Medica, & Historiam Hispaniæ composuit. Vide Lindan. de Script. Medic. pag. 3. Job. Serapion, de quo ita Lind. de Script. Med. p. 681. *Arabs Medicus celeberrimus, cæteris omnibus, qui de materia Medica scripserunt, diligentior, Mahumeticæ superstitionis cultor. Vixit, & floruit sub Henrico IV. Imp. an. Chr. 1066. Wolfg. Justus in Chronol. Medicorum. Moreau de Venes. in Pleurit. Vixit an. Chr. 742. sub Leone Imp. Ejus Opera vide ibidem. Zoar, cognomento sapiens, qui vixit an. Chr. 1163. ex cit. Wolfg. & de Cura Calculi libellum edidit.*

ARABES ASTROLOGI.

His addendi Arabes, qui in Astrologia claruerunt; de quibus ita Cozzand. de Magister. Antiqu. Philos. l. 2. c. 2. *Astrologiæ peritissimi Machometus Aratensis, sive Albategnius Arabs; Albumazar, vel Alboasar, ut Pico magis placet; Gebber, cujus hodie scripta de Alchymia magni momenti esse Hornius scribit lib. 6. Hist. Philos. cap. 10. Magnus Alphabarius, qui in Haram Mesopotamiæ, libris Aristotelis de Physico Auditu inventis, quadragies perlegit, eisque subscripsit: Vellem iterum legere; ut scribit G. Sionita cap. 2. Arabiæ. Alfraganus, Haly, Rhodoam, Arzabel Hispanus, Thebitius, Benchora. Qui omnes, & alii, ingenii sui monumenta literis consignarunt; sectatoresque habuerunt Arabas, Persas, Surrianos, Africanos, Hispanos.*

Jonsius de Script. Hist. Philos. lib. 3. cap. 22. *Ex Arabibus enim multos Philosophia-claros extitisse, testantur historiae. Primi etenim post Græcos Aristotelis sectatores ætate media memorantur Arabum Medici, & Philosophi: Albategnius, Almanfor, circa annum 1070. clari; & post annos deinde 70. Avicenna, & ejus æquales, Zour, & Averrois, qui Algazalo Mahometo libro respondit, cui nomen: Destructio Destructio Philosophiæ; cujus in præfatione dicit, ipsum à Corani studiosis corruptum fuisse: Corani autem principia omni saniori Philosophiæ contrariantur. Hinc inter scriptores Mahomettanos inventi sunt, qui omnem Philosophiam rejiciendam putarunt; è quibus potissimum Mahometes Algazalus, non omni modo Philosophiæ in senectute valedixerat, sed eam quoque peculiari opere, quod inscribitur: Destructio Philosophiæ, damnaverat. Cui libro suum opposuerat Averrois. De Vitis Philosophorum*

phorum Arabum librum scripsit Johannes Medices, sive potius Leo, cognomento Africanus; de quo Voss. de Hist. Lat. lib. 3. 12.

De Arabum denique doctrina tale est magni Joh. Pici Mirandulani iudicium in sua Apologia pag. 118. *Est apud Arabes in Avenroë firmum, & inconcussum, in Avempace, in Alphabario grave, & meditatam, in Avicenna ditinum, atque Platonicum.*

PHILOSOPHI SCHOLASTICI.

Arabum Philosophis, qui una cum imperio in Hispaniam, Galliam, Italiam, aliasque Europæ partes Aristotelis Philosophiam adduxerunt; Scholastici circa sec. 12. successere: qui rixandi potius, quam veritatis inquirendæ genio ducti, *Excluserunt scholis præcos illos Timæum, Platonem, Plotinum, Plinium, Theophrastum, Ciceronem, Senecam, & reliquos hujus generis, qui maximum adferre adjumentum poterant ad naturæ contemplationem, de cælis, de elementis, de animantibus, de stirpibus. Aristotelem retinuerunt solum, quod is unus ex illa antiquitate rixantium circulis esset aptus; ut de ipsis scripsit Lud. Viv. de caus. corrupt. Art. lib. 5. Scholastici igitur Arabum Philosophiam, eorumque philosophandi rationem, atque Averrhois in Stagiritæ textum Commentarios secuti, veritatem omnem non nisi in Aristotele, & Averrhoë inquirendam duxerunt, rati nil tantos viros latere potuisse. Quare Stagiritæ doctrinam, in magistri verba jurantes, vel clausis oculis amplexati sunt, tenuerunt, & pro aris & focis propugnarunt. Atque hinc factum, ut ex barbarorum Philosophia barbaræ etiam voces in Scholasticam irreperint; & inde in Theologiam, quam Scholastici eadem Philosophiæ methodo, ac modo pertractarunt. Hanc itaque subtilem, abstractam, contentiosamque philosophandi rationem Scholastici ab Averrhoë potissimum, qui Arabum subtilissimus, & ingeniosissimus habebatur, deduxerunt.*

Immensum, & interminatum oceanum, fateor quidem, ingressum me quisque dicet, qui materiam tam vastam simul, & spinosam, ac per quinque circiter secula agitatum, nec tamen definitam, pertractandam susceperim. Verùm non ea mihi mens est, Scholasticos omnes, eorumque scripta (quæ ad duodecim millia à Scholasticis edita enumerat Franciscus Patricius, ut in Aristotele notavimus) evolvere, & recensere; sed eorum tantum Sectas, Sectarum Conditores, ac præcipuos, majorisque famæ sectatores, ea qua fieri poterit brevitate exponere, ne ad perfectam Philosophiæ, Philosophorumque notitiam, Philosophicæ Historiæ hujus Synopsi aliquid deesse videatur. Non est res unius ævi innumeras Realium, & Nominalium, Thomistarum item, & Scotistarum, aliorumque Scholasticorum contentiones, rixas, altercationes de Universali, de Verborum sive ex se, sive ex hominum placito, significatione, & similibus, referre. Id igitur hujus mei Operis instituto satis esse dixi, quod modò dixi me facturum, & mox breviter tradam.

Scholasticorum Ætates, sive Periodos multi cum Hornio Hist. Philos. lib. 6. c. 2. in tres dividunt, *Veterem, Mediam, & Novam.* Vetus à Lanfranco, sive potius à Petro Abelardo, & Petro Lombardo incipiens, in Albertum M. decurrit per annos circiter 200. Media ab Alberto M. ad Durandum de S. Porciano, annos fere 100. duravit. Nova à Durando ad Gabrielem Biel extenditur. Tempore Mediæ, & Novæ Scholasticorum Periodi, quatuor ortæ Scholasticorum sectæ, *Albertistarum, Thomistarum, Scotistarum, & Occamistarum.*

statum : De quibus nunc : Sed antequam ad has Latinorum ætates deveniamus ; notandus nobis est.

S. JOHANNES, DAMASCENUS à patria dictus, qui sec. 8. floruit in Oriente ; Syriam omnem sanctitate, & doctrina illustravit, & Aristotelis Philosophiam diu sepultam excitavit primus, propugnavit, propagavit : unde Scholasticorum apud Græcos caput audit. Et quidem insignis Philosophus fuit, ut ex ejus *Rudimentis Logicis*, accurate scriptis, patet. *Chrysorrhœas* ab Orthodoxis dictus est ob auream suam eloquentiam. Fidei, Ecclesiæ Traditionis, Sacrarumque Imaginum cultus defensor extitit an. 727. contra Imper. Leonem Isauricum, & an. 754. contra Imp. Constantinum Copronymum. Qua de re Hisiam, unus ex Sarracenorum primoribus, ficta suppositione, quod Johannes Leoni Imp. epistolam scripsisset, ut Damascum invaderet (quam epistolam Leo, ad Johannem perdendum, ab eo sibi scriptam finxerat) manum ei obtruncari jussit. Hanc autem manum sequenti nocte ei dormienti Deus sanam ; summa populi admiratione, restituit. Mortuus dicitur circa annum 760. non 390. ut quidam putarunt. Scripsit *lib. 4. de Fide Orthodoxa : Orationes*. plures ad defensionem Fidei : & parvos *Traçtatus*, sed plurimos. Non memorem Opera, quæ ipsi falsò tribuuntur. Quæ tamen sua sunt Syriace scripta ex Oriente cum attulisset Guilh. Postellus, ea Ottoni Henrico, Electori Palatino, cum aliis MSS. oppigneravit. Vide ejus Vitam à Joh. Hierosolymitano scriptam.

SCHOLASTICI PRIMÆ ÆTATIS.

L A N F R A N C U S

PAtriâ Papiensis, Monachus Benedictinus, deinde Archiepiscopus Cantuariensis, omnium suo tempore in Dialecticis doctissimus habitus, scripsit contra hæreticos sibi contemporaneos *de Reali Præsentia Corporis, & Sanguinis Christi : Commentarios in Epist. Divi Pauli : Notas in Cassianum : Librum Epistolarum, &c.* Mortuus dicitur à Morery in Lex. Magn. Hist. die 24. Maji 1089. postquam Cantuariensem Ecclesiam an. 19. rexit : à Trithemio tamen, teste Hornio loc. cit. an. 1140. Vide Vitam, ejusdem Operibus præfixam. Hic primus, vel inter primos habetur, qui in Occidente Scholasticam patefecit.

Primis hisce Scholasticis Hornius loc. cit. *Gilbertum* Episcopum Pictaviensem, cognomento *Porretam*, adnumerat ; quem magnifice doctum, ingenio subtilem, novitate confusum vocat Trithemius, ut idem notat.

P E T R U S A B E L A R D U S

SIve, ut alii scribunt, *Abailardus*, & *Abælardus*, cognomento *Dialecticus*, natione Britannus, Scholasticus inter primos doctissimus, & magni nominis fuit. De hoc agens Trithemius ait : *Ab hoc tempore Philosophia secularis Theologiam sua curiositate inutili fœdare cœpit.* Et Ant. Sadeel Præfat. in lib. de Verbo Dei scripto (damnatæ hic memoriæ vir) addit : *Scholasticos illos, ob Philosophiæ cum Theologia confusionem, dicendos potius Philosophos, quam Theologos.* Contrariam tamen enixe tuetur Scotus in 3. Sentent. distinct. 24. quæst. 1. ubi asserit : *Scholasticos Doctores tandem Philosophiam cum Theologia maximo cum fructu miscuisse.* Hic itaque Theologiam philosophice pertractandi mos, qui Italis, aliisque sibi propioribus, arrisit, & fructuosus habitus est ;

est; ab aliis, potissimum extra Italiam, damnatur, ac præ cæteris à Lud. Viv. in Comment. in August. de Civ. Dei, ubi fere centies hunc morem exagitat. Sed ad Abelardum redeamus.

Parisiis Theologiam docuit (quod & alibi fecerat) ubi Heloisiæ, sive Ludovicæ, puellæ comitate, pulchritudine, Philosophia, Hebraica, Græca, & Latina lingua celeberrimæ, amore captus, ut ipsam ex se utero gerentem, novit, in Britanniam duxit, ibique filium ex ea habuit Astrolabium. Inde Parisios simul reversi sunt: ubi Abelardus ut suæ, ejusque animæ consuleret, ipsam, secreto tamen, sibi legitimam uxorem fecit, ac deinde in mulierum Cœnobium intulit, Deoque dicavit. Fulbertus vero Canonicus Parisiensis, ubi illatam sibi à Ludovica, & Abelardo injuriam rescivit (ea namque sua neptis erat) hanc pro hoc scelere ultionem repetere excogitavit. Servo suo mandavit, ut noctis tempore Abelardi domum ingressus ei testes avelleret, ut quæ corporis partes ei voluptati fuerant, inde dolori eadem essent, & infamiæ. Quo factò Abelardus rubore suffusus, ut omne hominum consortium vitaret, Monastico Cluniacensium instituto se devovit.

Scriptit tunc *Traclatum de Trinitate*: quem, sicut & quasdam alias suas sententias, in quibus ipse ab Orthodoxis aberravit, Synodus in Galliis à Ludovico VII. Rege coacta, autoritate Lucii II. Pont. Max. damnavit. Omnis autem Abelardi in Fide error inde manabat, quod suam Dialecticam (in qua maxime ipse pollebat) ab Aristotelica deductam, Theologiæ intrudere voluit. Sed à Petro, cognomento Venerabili, sui Cœnobii Antistite, & à Divo Bernardo reprehensus, resipuit, ac sanctissime vixit ad mortem usque, quæ ei contigit die 21. Aprilis 1143. ætatis 63. Ejus exstant Opera vol. uno in 4. edita, quæ continent ejusdem Epistolas ad Ludovicam, & Ludovicæ ad ipsum: Historiam suorum infortuniorum, cum Notis Du Chesne: Commentarios in Epist. Divi Pauli ad Romanos, &c. Abelardi tumulo duo inscripta sunt Epitaphia; quorum unum:

*Petrus in hac petra latitat, quem mundus Homerum
Clamabat: sed jam sidera sidus habent.
Sol erat hic Gallis, &c.*

Alterum verò sequens est:

*Gallorum Socrates, Plato maximus Hesperiarum,
Noster Aristoteles, Logicis, quicumque fuerunt,
Aut par, aut melior, &c.*

Vide D. Bern. in Epist. Petrum Cluniacensem lib. 4. Epist. Vignierum, Gesnerum, Trithemium, atque alios, quos citat Franciscus d'Amboise in ejus Vita.

PETRUS LOMBARDO

Primus (vel inter primos) illorum, qui Scholastici appellantur, autor, & conditor, Natione Lombardus, patria Novariensis, ab oppido urbi illi vicino, quod vulgo Lumen omnium dicitur, Magister Sententiarum vulgo dictus, ex Theologicæ Scholæ præsidente, qui per ea tempora Scholasticus vocabatur, Parisiensis, non Archiepiscopus, ut alicubi scripsit minus circumspecte Blondellus, sed Episcopus ab A. C. 1159. vel sequenti, quod ei ob eminentem doctrinam cessit Philippus Archidiaconus ejusdem Ecclesiæ, Ludovici VI. Regis Franciæ filius, & Ludovici VII. frater usque ad diem 20. Julii anni 1164. quo vitam finit, & in suburbana S. Marcelli Ecclesia conditus est. Labbæus de Script. Eccles.

P p

Scriptit

Scriptit libros 4. *Sententiarum*, qui exstant in 4. *Commentarios in Psalmos*, in fol. In *Epistolas Divi Pauli Collectanea*, in fol. In libros *Sententiarum* innumeri fere editi sunt Scholasticorum *Commentarii*; inter quos præcipui sunt *Guilhelmus d'Auxerre*, *Albertus M. S. Thomas*, *S. Bonaventura*, *Guilhelmus Durandus*, *Ægidius Romanus*, *Gabriel Major*, *Scotus*, *Ockam*, *Estius*, atque alii. Commendatur à Sixto Senensi lib. 4. *Bibl. Sanct.* ubi ait: *Hunc omnes Scholæ Theologorum singulari quadam venerationis excellentia Magistrum Sententiarum appellant, & in cujus Theologiæ Compendium innumerabilia disputationum volumina eruditissimi clarissimarum toto orbe Christiano Academiarum Theologi elaborarunt, &c.* A *Trithemio* vocatur *Vir in divinis Scripturis studiosissimus, & nobiliter doctus; ingento subtilis, & clarus eloquio, &c.* *Bellarminus* vero de *Script. Eccles.* refert, notari articulos 26. in quibus *Lombardus* à suis etiam fautoribus, Scholasticisque *Doctoribus* rejicitur; nec defuisse, qui ipsum hæresis nomine ad *Alexandrum III.* Pontificem *Max.* detulerint, quod docuisset, *Christum*, ut hominem, non esse aliquid. Quæ ejus sententia annis novendecim post suum obitum damnata fuit in *Concilio Parisiensi* jussu ejusdem Pont. Laudatur etiam ab *Henrico Gandavensi*, & *Rolando Maref.* in *Epist.* & *Rog. Ascham.* Contra tamen carpitur nimium à *Mornæo*, *Gul. Cave*, *Henn. Witten.* aliisque, sed hæreticis.

ALEXANDER DE ALES

Sive de Hales; sic dictus à *Cœnobio Hales*, quod est in *Chester*, ubi fuerat educatus; natione *Anglus*, *Doctor Irrefragabilis* appellatus, *SS. Bonaventuræ*, & *Thomæ præceptor*, *sec. 13.* floruit. *Summæ doctrinæ*, ac *pietatis* vir fuit, potissimum vero in *Deiparam*, cui *jurejurando* se obstrinxerat, referente *Alberto Crantz*, omnia se concessurum iis, qui *Deiparæ* nomine postularent. Quod scientes *Franciscani Fratres* ad *Alexandrum* ex suis quendam miserunt, qui *SS. Virginis* nomine ab eo peterent, ut *Franciscanæ* familiæ se devoveret: quod *Alexander* statim, & ultro fecit *Parisiis*; ubi antequam *Religionem* hanc ingrederetur, *Regiæ* illius, *eximiæque Universitatis* *Doctor*, ac *Philosophiæ*, *Theologiæque Professor* erat celeberrimus. Hic omnium primus in *Lombardum Commentator* fuisse dicitur. Scriptit præterea jussu *Innocentii IV.* *Theologiam* in 4. partes divisam: *Notas*, & *Commentarios in universa fere Sacra Biblia: Vitas S. Thomæ Cantuariensis*, *Regis Richardi*, & *Mahumetis: Metaphysices lib. 4. De Anima lib. 1. Tractatum de SS. Virgine*, in quo ipsam sine peccati labe conceptam pluribus contestatur: & alia, quæ junctim edita habentur. Obiit an. 1245. ac in sua *Fratrum Ecclesia* sepulcro conditus; cui hoc *Epitaphium* superpositum:

Clauditur hoc tumulo famam sortitus abunde,

Gloria Doctorum, decus & flos Philosophorum, &c.

Vide *Henricum Gandavensem* de *Script. Eccles.* c. 46. *Bellarminum*; *Possevinum*; *Le Mire*; *Gesnerum*, &c.

SCHOLASTICI SECUNDÆ, SIVE MEDIÆ ÆTATIS.

ALBERTUS MAGNUS

Scholasticorum *Secundæ*, sive *Mediæ Ætatis*, *Caput*, & *Princeps*; à quo *prima Scholasticorum secta*, quæ ab autore *Albertistarum* dicitur, condita est; *Lavingæ apud Suevos* ex *nobilissima Dynastiarum Bolstatensium familia* natus,

natus, in Prædicatorum Ordinem adscriptus anno 1221. discipulos inter alios habuit S. Thomam Aquinatem, & Thomam Cantipratensem. Dein creatus ab Urbano IV. Papa Ratisbonensis ad Danubium in Germania Episcopus an. 1260. prioris ocii studio, & literarum amore dilectam sibi Coloniam Agrippinam rediit, ubi ætatis anno 87. (qui anno 1205. non 1193. natum volunt, annos tantum 75. vixisse fatebuntur) Christi 1280. 15. Novembris obiit eruditione, ac pietate præstantissimus, ibidemque sepultus est. Philip. Labbe de Script. Eccles. Occasio autem sui in Prædicatorum Ordinem ingressus fuit, quod Ticini, Gymnasio celeberrimi, ad scientias addiscendas degens, P. Jordanum, Generalem ejusdem Ordinis Ministrum, & magnum ibi Divini Verbi Præconem, audiverit: cujus verbis adductus, præclarum Prædicatorum Ordinem amplexus est. Post Jordani mortem ad Philosophiam, sacrasque doctrinas docendas Coloniam missus, & inde Lutetiam Parisiorum, tantam hic loci discipulorum copiam habuit, ut in platea discipulis dictare opus ei fuerit: quæ platea usquenum *la Place Maubert*, quasi *Platea Magistri Auberti*, dicitur. Inde Coloniam rediit; unde ab Alexandro IV. Romam accitus, ibi & publice docuit, & Sacri Palatii Magistri munus exercuit. Ab Urbano IV. Ratisbonensis Episcopus creatus, diu in Episcopatu vivere non sustinuit; sed huic dignitati Cænobii solitudinem, & quietem præferens, Episcopatu se abdicavit, & ad alios docendum rediit. Gregorii X. jussu an. 1274. Generali Lugdunensi Concilio interfuit. Tandem obiit die, & anno, modò dictis.

Maxima Alberti laudum censenda est, S. Thomam Aquinatem, & Thomam Cantipratensem, discipulos habuisse. Summe tamen laudatur etiam à non Scholasticis, & Hæreticorum plurimis. Hornius lib. 6. Hist. Philos. c. 3. ex Trithemio, ipsum vocat Virum summi ingenii, admirandæ industriæ, & nulli suo tempore in Philosophia secundum. Quas laudes Scaliger etiam suo suffragio comprobat. Magnus, & Divus propter stupendam suam eruditionem appellatus est. Vossius de Scient. Mathem. p. 362. Anno 1252. longe, lateque radios sui nominis dispergebat Albertus Magnus, Episcopus Ratisbonensis, nulli suo ævo doctrina secundus; qui emisit monumenta sui ingenii, ac doctrinæ permulta. Sixt. Senens. in Bibl. l. 4. Vir eruditionis admirandæ, quem divinarum rerum pauca, humanarum fortasse nulla latuerunt; sublimibus ingenii, ac memoriæ viribus usque ad miraculum præstans, &c. Commendatur etiam à Naudé in Biblioth. Politic. Thom. Lausio, Quenstedt, atque aliis: sed omnium impensissime à Joh. Aventino lib. 7. Annal. ubi eum appellat Germanum Varronem, atque etiam longe Varrone doctiorem; Naturæ secundum Aristotelem verissimum Interpretem, quem nihil penitus fugerit, omnia perfecte noverit; adeoque singula, quæ de omnibus scientiis scripsit, in suo genere absoluta esse, ac si uni dumtaxat operam navasset, &c. Similiter & à Trithemio, qui de ipso ait: Non surrexit post eum vir similis ei, qui in omnibus literis, scientiis, & rebus, tam doctus, eruditus, & expertus fuerit. Neque mirum foret, ipsum tam sublimem rerum scientiam consecutum fuisse, modò verum sit, quod Dominicani Ordinis Annales referunt, eum scilicet admirandam hanc doctrinam, Deiparæ ope, divinitus inditam hausisse: ac quinquennio ante mortem Philosophiæ oblivionem ab eadem Virgine impetrasse; ut præter alios notat König. in Biblioth. his verbis: *Is Sectam Albertistarum condidit, & Aristotelis Philosophiam S. Scripturæ equiparavit. Ferdinandus Castellus, & Ant. Possevinus memorant, ipsum quinquennio ante mortem omnium, quæ in Philosophia didicerat, oblitum: à B. Virgine autem impetrasse, ne se in Philosophorum opinionibus, sed Fide Christiana, & Charitate mori sineret.* Simile quid Simoni Thurvavo Anglo, Parisiensi

Doctōri accidisse, ex Joh. Balæo Cent. 3. notat Hornius ibidem. Is enim Dialecticus acutissimus, qui circa an. Chr. 1200. vixit, cum blasphemus esset in Christi doctrinam, eamque facillime se refutaturum diceret, omni non modo eruditione, sed & loquela privatus fuit. Cumque vox rediret, neque literas noverat amplius, neque Orationem Dominicam, ac à filio prima alphabeti elementa denuo discere conabatur. Idem Georgio Trapezuntio in senectute evenisse, nos supra notavimus.

Barbaræ tamen locutionis ipsum criminatur Cœl. Rhodig. Var. Lect. l. 1. c. 11. *In dicendo Gothicum sapit, & barbarum: oratione squarosa prorsum, & illepidam. Inter Peripateticos tamen nominis celeberrimi.* Et alibi ejusdem Operis: *Homo Græcæ doctrinæ ignarus, in multis hujus scientiæ videtur peccasse Albertus.* Anilia vero, ac prorsus ridicula sunt, quæ ei imperiti quidam objectant, ipsum scilicet Magiam excoluisse; caput creasse, magiæ, vel mechanicæ opera loquens; Pyrium pulverem invenisse; Lapidem Philosophicum efformasse; & inepta plura his similia. Apud eruditos enim, potissimum criticos in confesso semper fuit, hæc mera sciolorum figmenta esse. Hinc supposititii censentur tractatus de Metallis, & Lapidibus; liber de Mirabilibus, & alter de Secretis Mulierum (qui damnatus est in Edicto 16. Decembris 1605.) & alia hujus generis, quæ superstitiosa, vel vana continent, & tanto viro falso tribuuntur. Merito igitur Trithemius ait: *Quod autem de Necromantia accusatur, injuriam patitur vir Deo dilectus.* Vide, præter Bellarminum, & alios, Naudé in Apologia pro Viris Illustribus Magiæ accusatis; & Ant. Flaminium in ejus Vita lib. 3. de Viris Illustr. Ord. Prædicatorum. Adde vel hoc tam magni, sanctissimique Doctōris probitatis testimonium notissimum, quod ejus post biscentum à morte annos corpus integrum inventum veneratione habetur.

Scriptit plurima, quæ in 21. Tomos in fol. digesta edidit P. Petrus Jammus Ord. Prædicat. Lugduni an. 1651. Notandum tamen, Jammium quædam Alberti vera Opera præteriisse, supposititia verò quædam inseruisse.

SCHOLASTICI REALES THOMISTÆ, QUORUM CAPUT

S. THOMAS AQUINAS

Theologorum Aquila, Scholarum Angelus, Ecclesiæ Doctōr Angelicus appellatus, Neapolitani Regni, totiusque Christiani Orbis ornamentum insigne, vita, doctrina, & miraculis celeberrimus fuit. Natus est in Urbe Latii Aquino ex nobilissima Comitum Aquinatum stirpe an. 1224. ac præclarum S. Dominici Ordinem, fratribus, ac domesticis omnibus nedum renuentibus, sed etiam ei obfistentibus, ingressus, missusque Coloniam, ac Parisios, Philosophicis, & Theologicis studiis operam dedit sub Alexandro de Ales, & Alberto M. ut supra dictum. Anno 1255. eadem die cum S. Bonaventura Doctōr Theologus in facultate Parisiensi creatus, ad plures annos ibidem docuit magnâ & sui nominis fama, & auditorum concursu. Oblatum sibi Archiepiscopatum Neapolis, aliasque insignes Ecclesiæ dignitates repudiavit. Urbani IV. SS. Eucharistiæ Sacramenti Festum diem instituentis, jussu, de eodem maximo Ecclesiæ Sacramento Missam, & Officium composuit. Evocatus à Gregorio X. Pontifice ad Concilium Lugdunense II. an. 1274. ætatis 50. die 7. Martii in itinere obiit in Cœnobio Fossænovæ Ordinis Cisterciensis prope Amasenum, Campaniæ fluvium: cujus corpus inde Tolosam translatum est an. 1368. sub Urbano VI. Pontifice Sanctorum Catalogo adscriptus est die 18. Ju-

18. Julii an. 1323. à Joh. Pontifice XXII. & à Pio V. cum primis Latinæ Ecclesiæ Doctõribus adnumeratus.

Scripsit in omnem *Aristotelis Philosophiam Commentarios*. Mysticæ, Scholasticæque Theologiæ instaurator in omnibus Academiis audit. Divi Augustini mentem in omnibus ita expressit, ut si *Μετμεψυχωσις* dari posset, Augustini animam in Thomam transmigrasse dicendum esset, ut notat Sixt. Senens. Biblioth. Sanct. l. 4. Theologica Dogmata omnium optime copia, brevitate, facilitate, & securitate mirabiliter ubique in suis Operibus exhibuit; potissimum verò in *Summa Theologica*, quam tanti omnes fecerunt, ut nedum Græci, ut notat D. Chytræus de Statu Ecclesiæ in Græcia, sed etiam Arabes, & Sinenses in suum sermonem converterint. In *Sacram Scripturam Commentarios* edidit, atque alia plura; quæ omnia Tom. 18. in fol. collecta prodire simul cum ejus Vita, & Commentariis Thomæ de Vio Cajetani Cardin. & Francisci Ferrariensis.

Quod ad Censuram S. Thomæ Operum, notandum primò ex Erasmo, *Opusculum de Symbolo*, quod S. Thomæ nomine circumfertur, eruditum quidem, & pium non videri ipsius esse. Secundò Bellarminus negat, *Librum de Regimine Principum* genuinum esse, tum quia autor hujus operis stylum diversum habet à stylo S. Thomæ, quòd hic fufius, & prolixius scribat, ille pressius, & brevius; tum etiam quia autor hujus operis non pauca levia de nominibus magistratum proferat, quæ S. Thomæ nunquam excidissent. Quæ causa forsan extitit, cur in editione Lovaniensi 1652. hoc Opus cum reliquis non sit editum. Accedit etiam, quod S. Thomas *Libros 7. de Eruditione Principum*, plane utilissimos, jam scripserat, qui habentur inter Opuscula Romæ edita: quare de Regimine Principum iterum scribere non erat opus. An autem S. Thomas Summam Theologiæ è Vincentii Bellovacensis Speculo Morali sumferit, ut putavit Franciscus Garcia; an potius hic ab illo hauserit, quod probabilius; vide cit. Bellarm. & Thomaf. de Plagio sect. 560. & 561.

Tempus quidem me deficeret, si vel præcipuas hujus tam præclari Ecclesiæ Doctõris Theologorum Principis, Philosophorum Peripateticorum Antesignani, à quo *Secunda Scholasticorum Secta*, THOMISTARUM ab eo dicta, ortum duxit, laudes vellem contexere. Quare omiſſis elogiis, à Scholasticis, aliisque, qui ejus laudis fautores dici possent, pro eo dictis; eorum, qui potiores Critici, eique minus grati, judicium proferam. Lud. Vives de Trad. Discipl. l. 5. *Scriptor de Schola omnium sanissimus, & minime ineptus*. Idem in August. l. 11. de Civ. Dei c. 34. *Thomas nimis est Aristotelicus, & res, omnem naturæ vim, captumque excedentes, cogit naturalibus parere legibus*. Scaligerana 2. *Thomas Aquinas Dominicanus fuit doctus, ingenio utcumque tardus*. Gabr. Naudè in Bibl. Politic. Thomæ ingenium rerum optimarum, & politicarum copia luxurians, & ad grandia quæque, & difficillima natum, dixit. Hornius Hist. Philos. l. 6. c. 4. *Hoc neque in studendo diligentior quisquam, neque parcior in loquendo fuit, unde à condiscipulis contemtum Bos Mutus appellabatur*. Sed Albertus Thomæ ingenio perspecto, *Bos hic, inquiebat, si mugire cœperit, totum orbem beato suo implebit*. Quod ex J. B. Fulgofio Hornius sumfit. Rich. Simon. Hist. Critic. V. T. l. 3. c. 10. *Soliditate, & judicio suis in Biblia Commentariis admodum pollet*. Erasmus in 1. Rom. pag. 244. *Thomas Aquinas, vir non suo tantum seculo magnus. Nam meo quidem animo nullus recentium Theologorum, cui par sit diligentia, cui sanius ingenium, cui solidior eruditio, planeque dignus erat, cui linguarum quoque peritia, reliquæque bonarum literarum supellex contingeret, qui itis, quæ per eam tempeſta-*

tem dabantur, tam dextre sit usus. Linguas etiam, politioresque literas in eo tantum desiderat Roland. Maref. l. 2. Epist. epist. 41. sed id condonandum ait infelicis illius seculi summæ barbariei. Culpam hanc in eo agnoscit *κετικώτατ* Quenstedt de Vir. Illustr. p. 389. ubi ait: *In eo culpandus maxime Thomas est, quod non tantum Philosophica principia, sed etiam Philosophorum verba, & Placita ad conclusiones Theologicas audacter applicat: quod vel ipsi Parisienses Magistri in illo improbant.* Sed omnium impensissime eum commendat Drexel. in Aurifodin. c. 7. ubi: *Thomas Aquinas Theologiam in eum deduxit ordinem, ea perfudit luce, iis locupletavit incrementis, ut universa posteritas illi quamplurimum debeat. Compendio utendum est in hujus Viri elogiis, alioqui ea ad diei finem non finiemus. Aquinas sapientiæ, & sanctitatis magnum jubar, tametsi opem divinam suis scriptionibus faventem habuerit, humanam tamen industriam in se desiderari, nequaquam passus est. Legit plurima &c.* Et profecto suam omnem doctrinam divinitus accepisse, communis fama affirmat. Et Henr. Jul. Scheurl. in Bibliogr. Moral. S. Thomæ Lectiones Ethicas Opus auro contra æstimandum, & quo vix ullum absolutius, dixit. Plura qui cupit, adeat ejus Vitam suis Operibus præfixam: Henr. Ganday. c. 45. de script. Eccl. &c.

THOMISTARUM SECTA SCHOLASTICORUM REALIUM prima (licet & Scotistæ ex Realibus sint, ut infra notabimus) dicenda est. Omnes enim Scholastici vel secundum temporis seriem notantur, & in 3. Ætates, sive Periodos distinguuntur, ut supra diximus. Vel secundum Sectas, ab earum autoribus nomen sumentes, & quatuor hæ esse dicuntur, ALBERTISTARUM, THOMISTARUM, SCOTISTARUM, & OCCAMISTARUM, ab Alberto, Thoma, Scoto, & Occamo. Vel denique à Sectarum differenti doctrina, & sententia, & duæ recensentur, SECTA REALIUM, & SECTA NOMINALIUM. Prima THOMISTAS, & SCOTISTAS amplectitur (quamvis Scotistæ Thomistis in quibusdam non convenient, ut infra) Secunda tantum OCCAMISTAS continet. REALES appellantur Scholastici omnes, qui *Universale* reponunt in *Re*; hoc est, *Universale*, dicunt esse *Rem*, sive Naturam, & Essentiam communem pluribus. Unde *Homo*, e.g. ut *Universale* significat suam Essentiam, sive Rationalitatem, ut ajunt, quatenus Platoni, Socrati &c. convenire potest, & de ipsis affirmari. Contra verò NOMINALES dicuntur Scholastici, qui *Universalia* mera esse *Nomina*, non *Res*, contra Reales defendunt. Afferunt scilicet *Universale* non esse nisi simplex *Nomen* commune pluribus. Quare *Homo* e.g. non est, nisi literarum, & syllabarum congeries, quæ non significat Essentiam, communem pluribus inferioribus, sed ipsamet inferiora, sive particularia, ut Plato, Socrates &c. sive junctim, sive separatim.

Monitum te hinc velim, amice Lector, me in tam vasta, difficili, ac confusa Scholasticorum provincia, consueto mihi in hac Historia ordine, & claritate non procedere; nam in tanta rerum confusione satius duxi, post recensitos Sectarum Principes, eorumque (si fuerint) præcipuos discipulos, Peripateticos alios contemporaneos recensere, quàm Scholasticos, & non Scholasticos Thomistas, & Scotistas exactissime rimari. Si igitur quandoque Thomistas, & Scotistas inter se, & cum aliis Peripateticis etiam non Scholasticis confusos videris, id factum scias, ut Peripateticos *συγχρόνως*, hoc est qui eodem tempore vixerunt, notentur; sicque ætatis potius, quàm sectæ ordo rigo-rose servetur; omnes igitur Peripatetici cum sint, junctim ponuntur. Verùm, quoad fieri poterit, debitus etiam inter Scholasticos ordo, & series non prætermittetur.

THOMAS CANTIPRATENSIS

S Thomæ Aquinatis sub Alberto Magno condiscipulus, in Brabantia natus, in pago quodam prope Bruxellas; dictus autem Cantipratensis, quia Canonorum, quos Regulares vocant, Ordinis S. Augustini in Cantipratensi Cœnobio habitum primo sumsit: deinde Dominicanus factus cum Divo Thoma sub Alberto Philosophiæ, & Theologiæ operam navavit; quam deinde Lonii docuit. Scripsit, præter Vitas SS. aliosque Tractatus, Libros 2. in 8. editos, quibus titulus: *Bonum Universale de Apibus*; quibus autoris etiam Vita adjuncta est. Sunt qui putant, eum ad preces S. Thomæ de Græco in Latinum vertisse universa Aristotelis Opera. Sed ante traducta fuisse Critici affirmant. Obiisse dicitur die 15. Maii an. 1293. Vide Voss. Henr. Gandav. Le Mire &c.

JOHANNES XXI. PONT. MAX.

NE dum silentio non prætereundus, sed speciali memoria inter Scholasticos recensendus. Natus est Ulyssippone, Portugalliæ Regni, totiusque Hispaniæ urbium maxima, ditissima, & pulcherrima, Lusitaniæ Regum sede, superbissimo Regio Palatio, magnificis Templis, Arcibus, & Ædibus undique decorata; amplissimo ne dum mercium omnium, sed literarum, literatorumque Emporio clarissima. Neque dicas, genere Hispanum fuisse, quod vulgo sub nomine *Petri Hispani* veniat; Hispania enim generali voce etiam Lusitaniam comprehendit; & ideo Lusitanos ab autoribus Hispanos appellatos sæpe invenies. Ei nomen fuit *Johannes-Petrus*: professione Medicus fuit, Medici & ipse filius. Scripsit (ut in Catalogo autorum sui ævi invenitur) *Thesaurum Remediorum ad sanitatem tuendam*. Primum Archidiaconus, inde Archiepiscopus Bracarensis in Portugalliæ Regno fuit; postea an. 1268. à Gregorio X. Cardinalis Tusculanus creatus, tandem in summum Pontificem electus est die 13. Septembris 1276. post Adriani V. mortem. Dum Pontifex esset (quam supremam dignitatem tantum menses circiter octo tenuit; nam ex corporis læsione, quam ex casu domus passus est, tandem obiit Viterbii mense Majo 1277.) Michaëli Palæologo Legatos misit, ut ea, quæ in Concilio Lugdunensi sub Gregorio X. decreta fuerant, ne vel jota unum præteriret.

Johannes hic Pont. Max. à Patria, situ, divitiis, magnificentia, vastitate, armis, literis, celeberrima, & nulli magnarum urbium secunda, magnum, fateor quidem, decus accepit; sed majus ei reddidit nedum dignitatis omnium supremæ splendore, sed etiam literarum gloria. Scripsit enim plura, immortalitate digna; inter quæ præcipua: *Summule Logicales*; *Parva Logica*; *in Physionomiam Aristot. Dialectica. Epistolæ. Canones Medicinæ. De Oculis*; atque alia, quæ videre est in Biblioth. Pontif. P. Ludovici Jacobi. Vide Spond. ad A. C. 1276. & 1277. Papir. Masson, & Du Chesne in Hist. Pontif.

Unum ex innumeris tam magni Pontificis elogiis, omissis aliis, non omitam, ab hæreticis scilicet perpetuis Pontificum hostibus, etiam commendari. Pro quibus omnibus unus sit Hornius, qui lib.6. Hist. Philos. c.4. ait: *Thomas non multum recentior fuit Petrus Hispanus, initio Cardinalis, postea Pontifex dictus Johannes XXI. qui magnam famam assecutus est Summulis suis Dialecticis. Quam tamen famam ut denigraret idem autor, subdit: Quas tamen ex Michaëlis Pselli Synopsi Organi Aristotelis compilavit.*

Doctor *Seraphicus* appellatus, in Hetruriæ urbe, quæ Balneoregium, vulgo Bagnarea dicitur, sub Pontificia ditione, natus est. S. Francisci Ordini se devovit: atque Alexandri de Ales discipulus in Philosophia, & in Theologia fuit, quam deinde Parisiis, atque alibi magna sui nominis fama docuit; cujus Universitatis Doctor egregius esse meruit. Anno Chr. 1256. ætatis 34. sui Ordinis Magister Generalis electus, rigidam ejus observantiam decrevit, omnesque suæ curæ commissos sanctissime rexit. Eboracensem Archiepiscopatum in Britannia à Clemente IV. sibi collatum recusavit: post cujus mortem, cum S. Sedes ad triennium vacasset, nec Cardinales in novo Pontifice eligendo convenirent; jurejurando se Bonaventuræ obstrinxerunt, ut quem ipse in Summum Pontificem eligeret, etiamsi semetipsum proponeret, eundem ab ipsis fore confirmandum. Tum ipse ad tam singulare opus electus, Thibautium, Leodiensis Ecclesiæ Archidiaconum, Hierusalem tunc commorantem, Pontificem nominavit; qui deinde Gregorii X. nomen accepit. Ab eo Cardinalis, & Albæ Longæ, vulgo Albani Episcopus factus, Concilio Lugdunensi II. ejusdem Pontificis jussu interfuit: post cujus primam sessionem die 7. Maii an. 1274. habitam, ibidem ad paucos dies mortuus est. Sixtus IV. ipsum in Sanctorum numerum retulit an. 1482. & Sixtus V. an. 1588. Ecclesiæ Doctoribus adscripsit. Totum Concilium, Pontifex scilicet, & universi Patres solemniter funerum pompa ei justa persolverunt, Funebrem Orationem recitante Petro Cardinali à Tarantasia, qui deinde fuit Papa Innocentius V.

Scriptis plurima, quæ tom. VI. in fol. edita sunt: eaque cunctis Monachis legenda præ cæteris SS. PP. Operibus commendat Joh. Gerson. Horum Operum Tom. 1. & 2. continent Commentarios in S. Biblia: tertius Sermones: quartus, & quintus Commentarios in Magistrum Sententiarum: sextus, & septimus Opuscula Moralia; octavus Opuscula ad Monachos spectantia.

Tantæ fuit sanctitatis, ut nedum à Bellarmino commendetur, à quo *Deo, hominibusque amabilis* appellatur, ab Halensi, qui sæpe ajebat: *In Fratre Bonaventura Adam peccasse non videtur*; reliquisque Ecclesiasticis autoribus; verum etiam ab ipsomet Lutero, Ecclesiæ, ejusque Patrum hoste sævissimo, à quo vocatur *Bonaventura præstantissimus vir*. Vide Henricum Gandensem, Trithemium, & Bellarminum de Script. Eccles. Spondium, Bzovium, & Raynaldum in Annal. Eccles. Wadingum in Annal. & Biblioth. Min. Baillet in Vitis SS. 14. Jul. Volaterranum, Sixtum Senensem, Possavinum &c.

ÆGIDIUS COLUMNA

Romanus, ex præclara, & nobilissima familia *Colonna* ortus, in Parisiensi Universitate à S. Thoma Aquinate studiis eruditus, ibidem & Doctoratus lauream, & alios docendi munus promeruit. Quamvis igitur Ordinis Eremitarum S. Augustini Monachus, & inde ejusdem Ordinis Minister Generalis an. 1292. fuerit; inter Thomistas tamen recensendum duximus, quia S. Thomæ discipulus extitit; sub quo adeo in Philosophia, & Theologia profecit, ut *Doctor Fundatissimus* appellari meruerit. Ob insignem ejus doctrinam, ac sanctitatem à Philippo Rege filii sui Philippi præceptor factus est, cui magnum literarum, ac pietatis amorem inspiravit: in cujus etiam gratiam *Tractatum de Regimine Principum* composuit. Post Regii Principis institutionem Archiepiscopus Bituricensis ab eodem factus, Pontificio munere summa laude